

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרוה שרים

ילקוט מותרות רבותינו הקדושים זע"א בפרשת השבוע

חיזוק והתעוררות

כ"ק אדמו"ר מטעמשוואר שליט"א בשיחת חיזוק שמסר לאברכי הכוללים שטפנשט ביום הילולת מרנא הסבא קדישא מרוז'ין זע"א - ג' חשוון תשפ"ד
משא הקודש מובא בעמוד 7-8

במסילה העולה לבית קל

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך וגו' (יב. א). הרה"ק הרבי ר' זישא מהאניפולי זי"ע היה מפרש: את הפסוק כדרך לעליה בעבודת ה' וכך אמר: בתחלה לך לך "מארצך", מליכלוך של עצמך - הגשמיות הבהמית. ואח"כ מליכלוך "מולדתך", היינו ממה שנתנה לך אמך. ואח"כ מליכלוך "בית אביך", ממה שנתן לך אביו, ואז תוכל לילך "אל הארץ אשר אראך" ע"י אור המאיר השופע עליו. ואין אדם יכול לבא לזה כי אם כאשר יחלוץ ויציא עצמו מהגופניות הגשמיות, שיתרחק מהנאות תאוות העולם הזה ולא ילך בדרך הרשעים שהולכים תמיד בלכלוכים ובעולם התוהו ורח"ל, אלא מחשבתו תהיה דבוקה תמיד בה' יתברך.

(שפתי צדיקים)

מאן דאיהו זעיר איהו רב

לך לך מארצך (יב. א) מארצך מהארציות שלך. כי האדם הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו. כי כשהאדם סבור שהוא רחוק מהש"ת והוא "מוצב ארצה" והוא מחזיק עצמו מן היורדים, אזי הוא קרוב להש"ת, "וראשו מגיע השמימה", אך כשסובר שהוא קרוב להש"ת "וראשו מגיע השמימה" והוא מן העולים, אז הוא רחוק מהש"ת ו"מוצב ארצה" שהוא מן היורדים וכו'. וזהו "לך לך מארצך" שהתעלות תהיה מתוך ארצך.

(תולדות יעקב יוסף)

התבוננות בג' דברים

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (יב. א). הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע הסמיך לפסוק זה את המשנה של עקיבא בן מהללאל שאומר (אבות ג. א) הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. ואח"כ מפרשת המשנה 'מאין באת מטיפה סרוחה' וגו' ויש להעמיס זה בהפסוק הנ"ל שלמדו הש"ת דרך הליכה בעבודתו ית', שעי" זה ילך למקורו ושוש מחצב נשמחה, וזה שאמר לך לך לשורשך, ואמר לו הש"ת ג' דברים: 'מארצך' היינו שישים אל לבו בחינת ארציות שעתידו לשוב לעפר הארץ, וזה נגד 'ולאן אתה הולך', 'ממולדתך' שישים אל לבו שמולדתו מטיפה סרוחה, 'מבית אביך' שישים אל לבו שנשמתו נחצבת מלמעלה, ועתיד ליתן דין וחשבון לפני אביו שבהמים מלך מלכי המלכים הקב"ה.

(ורע קודש)

ארץ ישראל מושגחת בידי ה' באופן גלוי

אל הארץ אשר אראך. (יב. א) יתפרש ע"פ רב סעדיה גאון בפירושו על שה"ש: 'משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים', כי השגחת הש"ת על עם קרובו הוא על שני אופנים, הא' ע"י נסים ונפלאות הנגלים לעין כל, כמו בקריעת ים סוף ובמון שם יראה בעליל כי יד ה' היתה זאת, והיא נקראת 'משגיח מן החלונות', שהשגחתו נראה לעין כל. והב' היא השגחה מוסתרת, כמו עתה אשר באותותינו לא ראינו, ועם כל זה ידענו באמונה שלימה שהכל מאת ה' הטובה, ובו נסים נסתרים כבשה בין שבעים ואבים וזה נקרא מציץ מן החרכים, שאין אנו רואים בהתגלות כבוד ה' וגדלו. וזהו החילוק בין ארץ ישראל לארץ העמים, כי בא"י שאינה תחת השם רק תחת ידי הקב"ה, היא מושגח בהשגחה גלויה, משא"כ שאר ארצות שהם תחת שרי מעלה השגחה אלוקית מולבש תחת הטבע, וזה שאמר לו 'אל הארץ אשר אראך', כלומר, שאוכל להראות לך הטובות בדרך גלוי, זה רק בא"י, ומה הן הטובות, לזה אמר 'ואעשך לגוי גדול ואברכך'.

(ייטב לב)

מדוע מרן הריז'ניצער לא רצה לשנות שמו?

בעת שנדרף מרן הרה"ק מרוז'ין זצ"ל ע"י הצאר הצורר וברח מרוסיא לסאדיגורא, המשיכו נציגי שלטונות רוסיא להתנכל לו ולבקש שיחזירוהו לרוסיא, בשלב כלשהו הציעו מקורביו לשנות שם משפחתו, ואז יוכלו לומר שהוא איננו האיש שהם מחפשים אחריו, ולא הסכים הרה"ק לזה, באמרו: בברחי משם נתקיים בי ענין

גלות, לאברהם אבינו ע"ה אמר הקב"ה (בראשית ג. א) 'לך לך מארצך ממולדתך ומבית אביך, 'מארצך' דהנה 'מארצך' ו מ מ ל ד ד ת ' נתקיים גם בי, אך ללכת 'מבית אביך' יכול היה רק אברהם אבינו, שאביו היה תרח, אבל אני, אבי היה רבי שלום ומפראהישיט, ומאב כזה איני יכול להפרד [כי את שם המשפחה "פרידמאן" שפירושו "איש שלום" בחר לו הרה"ק מרוז'ין על שם אביו הק' רבי שלום זי"ע.

(ספר שפתי צדיקים להרה"ק מראדוויין, הובא בספר זהב המנורה)

עבודת ה' - בלתי לה' לבדו

לך לך (יב. א) הנה הצדיק שהוא יודע שהוא משפיע ומחמת זה הוא רוצה לפעמים להקריבו ולתלמידיו אבל באמת רצונו של השם יתברך שלא יעלה על מחשבתו כלל שהוא משפיע רק שיעבוד השם יתברך ברוך הוא בשלימות והשפע ממילא בא. וזהו ויאמר כו' 'לך לך מארצך' כו' רוצה לומר שלא יעלה במחשבתו כלל דבר הנוגע לארצך כו' רק אל הארץ אשר אראך. רוצה לומר שכל עבודתך יהיה רק אל הארץ העליונה והשפע ממילא יבא.

(נועם אלימלך)

גליון מס' 407

פרשת לך לך ה'תשפ"ד

בית המנסת לתורה ולתפילה שטפנשט כולל אברכים לעין - לפתוח כולל אברכים לתורה - אחריצ רחוב טורש' 13 בני ברק

תלמוד תורה "תורת אמת" שטפנשט בני הילדים כותבת הת"ת

מסע לשיבת סנהא כלל הסודית "דרי" 35 אשכנז בית המנסת

בית שטפנשט - גבעתיים בקבר הגדול משטפנשט ודור רבי'ם ו גבעתיים

כולל אברכים * בית נוסת * מדרשה * מרכז מתנדבים לנאקים ומפראהישיט, ומאב כזה איני יכול להפרד [כי את שם המשפחה "פרידמאן" שפירושו "איש שלום" בחר לו הרה"ק מרוז'ין על שם אביו הק' רבי שלום זי"ע.

מקוה טהרה מפעל קמחא דסכחא וקסחא דשכחא עור וסיוע למשפחות ברוכות בימי הצעים ונפחת השנה.

אור מתורה שיעורי תורה ברחבי הארץ, כנס חיזוק ועירוב יהדות לעם שבשדות, בהשתתפות גדולי המשפיעים ומכובי הרבים

הספרייה התורנית ומזיואן להוצאת יהדות ומנהג וזכר הצדיקים משטפנשט.

מכון תורני "תורת אמת - שטפנשט" להוצאת כתב ידו ברוח הקדושים לבית שטפנשט - ירושלים - הכפר הירוק.

מפעל האניקולופדיה לחכמי רומניה מוספרי המנוח נתן להשיג באניקולופדיה מילות שמכילות בית רוז'ין ב"ח

אמנות אמת - שטפנשט יעשי מוסד - ורוז'ין סמינר לנשים - ניסן עלי נחם. ח"א עניני בריית מילה, ח"ב עניני חילוק, ח"ג עניני נישואין ומעוז טאני, ילמד עניני - בורח ולימוד - כנור של משה - גני שטפנשט עתיקים אילבום עם עני דביקים

יול"ל על ידי מכון 'תורת אמת שטפנשט' הצטרפו לקב"ת הגליון כל שבוע בדוא"ר: * 7172759@gmail.com * 03-579-03-03 טלפון: 03-616-5110 פקס:

השי"ת מצטרף למברכים את אברהם

ואברכה מברכך ומקלך אאר (יב. ג). כתב הגה"ק רבי שלום תאומים זע"א ב"ש שטפנשט על הא דכתיב אצל

אותם' לשון הפרחה כפרש"י שיפריחם מהגלות במהרה אכ"ה.

(חלק יצחק)

לא לסמוך לגמרי על הצדיק אלא תלמד איך להתפלל בעצמך

אבל שרה אשתך ילדת לך בן (יז. טו) מעשה באחד שבא אל המגיד הגדול ממעזריטש ז"ע ואמר רבי הבטיחו לי בן, ויען לו המגיד, 'התחת אלוקים אני', התפלל לה' ויושיע אותו. ענה האיש, כבר התפללתי ולא הועילה תפילתי, אמר לו המגיד אם כן יותר טוב שתבקש ממני ללמוד להתפלל, ולא תצטרך לבוא אלי. האיש יצא בשכרון לב ובכה, שאלו אחר כך את המגיד מדוע לא הבטיח את האיש להתפלל בעדו כפי שמשיב לשאר אנשים, ויען לו המגיד, אם בא איש לפני והוא סומך על הש"ת רק מבקש ממני שאתפלל בעדו מתוך האמונה שתפילתי מקובל יותר, אני מבטיח לו למלאות בקשתו, אולם האיש הזה סמך לגמרי עלי, לכן עניתו באופן שיתייאש ממני ויסמוך לגמרי על הש"ת, ומובטחני שיושע א"ה.

(אהלי יעקב - הוסיאטין)

בזכות האמונה שיש למאמין מנחילו הקב"ה גן עדן ועולם הבא

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו. טז) פעם אחת בא הקדוש הרבי ר' זושא ז"ע לבית אחיו הקדוש הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע, וראהו כשהוא עסוק כולו בחשבון נפש נפלא מאד, ושאלהו מהו החשבון גדול כל כך. והשיב לו שכפי חשבונו עולה שגן עדן בטח לא יהיה לו, וכמדומה לו שגם עולם הבא לא יהיה לו. ענה הרבי ר' זושא ז"ע: כתיב והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, דמי שמאמין בה' חושב הקב"ה לעשות עמו צדקה. ואיזה צדקה עושה הקב"ה עם האדם, ובודאי שהצדקה הוא בזה שבזכות האמונה מנחילו הקב"ה גן עדן ועולם הבא, אע"פ שאינו ראוי לזה מצד מעשיו. ואמר הרבי ר' אלימלך ז"ע שמאד הניח את דעתו בדברים אלו.

(בית ישראל)

אאע"ה המתיק את דינם של אלו שמנועים לעבוד את ה' מחמת טרדות הפרנסה

ואת הנפש אשר עשו בחרן (יב. ה). ביאר מרן הסב"ק מרז"ו ז"ע מדוע התורה מדגישה 'את הנפש אשר עשו בחרן' ורש"י מביא המדרש שאברהם מגייר אנשים ושרה מגיירת נשים (בי"ד לט, יז), והלא בכל מקום אשר באו עשו נפשות להש"ת ולא רק בחרן לבד היתה זאת, כי אם בכל מקום מדרך כף גולגל היתה עבודתם אך להכניס נפשות תחת כנפי השכינה, ומדוע חלק הכתוב כבוד לחרן יותר מכל המקומות אשר עברו שם אברהם ושרה.

ותירץ, שהכוונה היא שאברהם אבינו ע"ה היה צופה ומביט לתקן גם הנפשות שעתידין להיות בדרות הבאים אחריו, ולהיות כי ראה שישנם אנשים המבלים בטוב ימיהם ויש לאל ידם לזכות את נפשם בטוב ובמישור בלתי מפריע, ויש אנשים שטרודים מאד, עכ"ל יקבעו עתים לתורה ולעבודה, וגם זה לטובה. אבל אומללה נפש העני כל ימיו מעטים ורעים ומדוכא בכעס ומכאובים, ובמה יזכה

האם אברהם אבינו קנה ב'הקפה'?

וילך למסעיו (יג. א) אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ז"ע על מה שפירש"י ז"ל שאאע"ה בחזרתו 'פרע הקפותיו', דלפי הפשוט אין להבין איך שאאע"ה נסע לדרך במקום שאין מכירין אותו בלא מעות ומזונות וגם בכל הדרך אשר עבר דרך שם היו כולם מלוין לו מעות ומזונות וכי היו מכירים אותו אם הוא איש נאמן? אלא הענין הוא בעת שאברהם אבינו ע"ה נסע ממקום למקום ובכל המקומות אשר עבר, היה צועק ומכריז שד' הוא האלקים בשמים ובארץ, וכך היה מכניס הרבה אנשים תחת כנפי השכינה, אך עם זאת היו אנשים שלא היו מאמינים בו, באמרם שאם דבריו אמת א"כ איך אאע"ה שהוא באמת עבד נאמן להש"ת והוא מובחר שבדורו יצטרך להתגלגל בארצות ויהיה נע ונד בארץ לא לו, ומהראוי שאיש כזה אשר הוא באמת עבד נאמן להש"ת, שיהיה יושב במקומו במנוחה בכבודו של עולם ובעושה. אלא אחר שהיה לו נס במצרים עם שרה אשתו אשר נלקחה בית פרעה וינגע ד' נגעים גדולים וכו', דבר זה נפרסם בכל המקומות הקרובים והרחוקים, ומאז היו כולם מאמינים שאאע"ה הוא עבד נאמן להש"ת, וזה ענין 'בחזרתו פרע הקפותיו', פרע הוא ענין התגלות, הקפותיו מה שהיה מקודם בהסתה בעת חזרתו היה מראה לכל שהש"ת הוא אלהים בשמים ובארץ.

(שיח שרפי קודש)

סוד 'נפילת אפיים'

וירד העיט על הפגרים (טו. יא) סיפר הרה"ק מספינקא ז"ע מעשה שסיפר הגה"ק רבי שלום מקאמיניא ז"ע לפני הרה"ק השר-שלום מבעלזא ז"ע ששמע מא' מתלמידי הבעש"ט זצוק"ל ז"ע, מעשה במלך אחד, שהיתה לו צפור שאילפו אותה לדבר עם השרים, והיתה מדברת עמהם, ופ"א בא הצייד של המלך גם כן ודבר עם המלך וכאשר שמע הצייד שזהו הצייד אזי אמר הצייד לצייד שמבקשו כאשר יבוא ליער יאמר לחבריו הצפורים, שהוא הצייד של המלך מבקש לצאת לחירות ולהיות עם כל הציפורים חופשי בעיר, והבטיחהו הצייד לומר זאת בשדה לפני הצפורים.

ויהי כאשר בא כהגלו לשדה לצוד ציד, קיים הבטחתו ואמר זאת לפני הצפורים. ואחר כך צד צפור והניחו בכלוב שלו והלך לדרכו ופתאום הבחין שהצפור הניצוד הפילה ראשה כמת, ובדק היטב אם היא מתה וראה שאכן הציפור הוא מתה, והשליכו כי אוי לו אם יביא אל המלך ציפור מתה. והנה כאשר השליך מידו את הצפור פרשה כנפיה ועפה לה, והבין שהצפור עשתה זאת בערמה, וכאשר בא לבית המלך סיפר לפני המלך והשרים מה שקרה לו עם הצפור.

וגם הציפור של המלך שמע זאת, ואחרי עבדו איזה ימים פתאום ראו אשר הציפור של המלך שוכב כחולה, וניסו ליתן לו רפואות ולא הועיל ונפל כמת והשליכו אותו החוצה, ופרח משם.

ואמר הגה"ק מבעלזא וזהו סוד 'נפילת אפיים' שכתב בזה"ק (ס"פ במדבר כידוע עין שם), וזה פירוש הפסוק 'ואת הצפור לא בתר' ופירש"י דהצפור הוא ישראל, רמו שיהיה ישראל קיימין לעולם, ופירש הכתוב הטעם האיך ישראל קיימין, 'וירד העיט', היינו ישראל, על הפגרים, שעושיין את עצמן כפגרים מתים ב'נפילת אפיים' כדאיתא בזה"ק, וכעובדא עם צפור המלך, 'וישב אותם אברהם', כטעם ישלח דברו וירפאם (תהילים ק"ז) דעל ידי הזכות של 'נפילת אפיים' המשין אברהם להם רפואה וישועה, וכמו שהצפור של המלך ניצול על ידי שעשה עצמו כמת כן ישראל על ידי שעושיין עצמן כמתים בשעת נפילת אפיים, יגאל אותנו הקב"ה גאולה שלימה, וזהו 'וישב

המברכים שה' יברך אותם קודם שיברכו לאברהם אלא רק כשיעלו במחשבתם לברך תיכף יברך אותם, כי מחשבה טובה ה' מצרף למעשה (קדושינ ג.ב) משא"כ אצל הקללה לא יאור אותם אלא אחר שיקללו אותו, כי ה' אינו מעניש על המחשבה, כי מרובה מדה טובה וכו' (סוטה יא.א), ועוד טעם שיברך את המברכים תחלה בכדי שבצירוף ברכת ה' יברכו לאברהם וממילא יהיו המברכים שנים, ברכת ה' וברכת המברה, לזה נאמר 'מברכין' לשון רבים. משא"כ אצל המקללים לא יאור אותם תחלה בכדי שלא יהיו שנים בקללה, לזה נאמר 'מקללך' לשון יחיד, והבן.

(אור התורה)

החושבים לברך את אברהם מתברכים מיד והמקללים להיפך

ואברכה מברכין ומקללך אאור (יב. ג). מה שלא נאמר 'ואאר מקללך' כדרך שאמר 'ואברכה מברכין', כתב ב'כלי יקר', משום דגבי ברכה דהוי מחשבה טובה מצטרף למעשה והוי ברכה מקודם אף על המחשבה קודם שיצאו הברכה מפייהם, מה שאין כן בקללה אין מחשבה רעה מצטרף למעשה, רק כשהוציא הקללה מפי עכ"ה.

ולא נהיה, דהא רז"ל אמרו דכל זה דוקא גבי ישראל אבל באומות העולם מחשבה טובה אינו מצטרף למעשה מה שאין כן מחשבה רעה, ואם כן מהראוי להיות להיפך דגבי ברכה לא יהיה רק אח"כ מה שאין כן בקללה, והך ואברכה מברכין מיירי בישראל.

ולדעתי נראה עד"ש בזה"ק (ח"א קכא) דהקב"ה דן לטובה על פי עתיד, מה שאין כן לרעה איננו דן זולת כאשר הוא שם וכמו בישמעאל, מתנה יצדק היטב, וכאשר יראה הקב"ה את המברכים לאברהם אבינו בפיהם יקדים למו ברכתם אף שעודנו לא ברכו מפני אשר בטובה הוא דן על העתיד, על כן אמר 'ואברכה מברכין', מי שיברך אותך אני אקדים ברכתי קודם ברכת פיהו, מה שאין כן בקללה אף שאנוכי הוראה מקללך לא אתן לו קללה על העתיד, זולת כאשר יוצא מפייהו הקללה אז אאר אותו, ואתי שפיר לנכון.

(חיי עולם - להגר" שטייבש אב"ד יאסי)

ההבדל בין אאע"ה שהלך מחרן בגלל ציווי ה' ללוט שהלך בגלל הברכות הגשמיות שהובטחו

וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט (יב. ד) יש לדקדק למאי נפקא מינה פרט הכתוב שהלך איתו לוט ומה מרומז בזה. ונראה לומר על פי הצחות, כי אברהם אבינו ע"ה עיקר תשוקתו היה לעשות רצון ה' יתברך, והגם שהבטיחו הקב"ה בברכות גשמיות, לא שם ליבו כלל וכלל להבטחת הברכות, רק הלך בגלל כי ציווה ה'. אמנם לוט למה רץ עם אברהם ועל מה רץ, רק בשביל ששמע שהבטיח הקב"ה לאברהם הברכות בממון ובבנים ובשם, ואולי יתברך גם הוא, לכן הלך עמו וכן היה, שנתברך בשביל אברהם. וזהו וילך אברם כאשר דבר אליו ה', רצה לומר לקיים מצות בורא, וילך 'אתו' לוט כדי שיתברך אתו.

(מאור ושמש)

זה את נפשו, ועל נפשות האומללים האלו פקחו אברהם אבינו ע"ה ושרה את עיניהם לעשות להם טובה לתקנם לכל ידח ממנו נדח. וזהו 'את הנפש אשר עשו בחרן', כלומר אותם נפשות מסכנות שמבלים ימיהם בחרון אף רח"ל, תקנו המה, כי יחשב מיעוט עבודתם שלהם לפניו ית"ש כמרוכה.

(עירוי קדישין השלם)

מיד כשעוובים את הרע ניתן לעלות במדרגות העבודה

וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך וראה וגו' (יג, יד). איתא בשם רבינו הק' מרז"ן (י"א בשם בנו הק' מסאדיגורא) שאמר, 'וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו', השי"ת אומר: כשאדם הוא סור מרע באמת, אזי אומר לו השי"ת תיכף "שא נא עיניך וראה" - תתחיל לזכך עצמך ולעלות ממדרגה למדרגה, "וראה" - ואז תראה, "מן המקום אשר אתה שם" אפילו שאתה היית במדרגה נמוכה, ומה א"כ כבר תוכל לראות - אלא דע לך כי תוכל להגיע למעלות רמות ולראות אפילו "צפונה ונגבה וקדמה וימה" - עד ד' רגלי המרכבה.

(כתבי רמ"א פישמן ע"ה)

פר' לך לך - שבת של הארה

איתא משמיה דהרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע, שבשבת פרשת לך לך ישנה הארה גדולה, וכי הוא מרגיש שבשבת לך לך הברל עצום בין השבת לבין הימים שלפניה, כמו 'יתרון האור מן החושך', וזאת בגין כך שפרשיות בראשית ונח אנו קוראים בענין חטא אדם הראשון, המעשה של קין, דור אנוש, דור המבול, דור הפלגה, דורות ומאורעות קשים, מאדם עד נח, מנח עד אברהם, דורות שהיו מבעיסין ובאין לפני המקום, אך בהגיע פרשת לך לך נהיה אור, האור של אברהם אבינו, עליו כתוב "מי העיר ממזרח צדק" (ישעיה מא, ב), כי באותה ההתעוררות שהיה לו לאאע"ה אל השי"ת הוא האיר צדקות לכל העולם.

ויאמר ה' אל אברהם לך לך (יב, א). במדרש (ב"ר לט, א) "ויאמר ה' אל אברהם לך לך, ר' יצחק פתח (תהלים מה, א) שמעי בת וראי והטי אונך ושכחי עמך ובית אביך". ויש להבין, מה שייך זה הדרוש לכאן?

אכן, ידועה קושיית האוה"ח הקדוש (ריש לך), למה דיבר אליו קודם הראות לו, עיי"ש: ע"כ נראה לי, כי הנה ידוע, יש הדרגות בעניני הנבואה, זו למעלה מזו, ואין מגיעים לבחינת הנבואה בבת אחת, אלא קודם למדריגת בת קול ואח"כ לרוח הקודש ואח"כ לנבואה. ונראה שזו כוונת ר' יצחק, שהיה קשה לו ג"כ קושיית האוה"ח, וע"ז תירץ ברמז בדבריו הקדושים, בכתוב אשר הביא "שמעי בת", קודם באים למדריגת 'שמעי בת', דהיינו בת קול, ואח"כ "וראי", במחזה הקדוש, והכוונה לרוח הקודש, ואח"כ "והטי אונך" למדריגת הנבואה, ועל ידי מה באים לך? - 'ישכחי עמך ובית אביך', כמו שאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", כאשר יופשע עצמו מכל הדברים הגשמיים האלה, הבאים מכוח ג' דברים: ארצך, מולדתך ובית אביך, אז יזכה למדריגת הנבואה.

ההתרחקות מה' חומר' תביאך להתקרב לה'

לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך (יב, א) השי"ת אומר להאדם מתחילה תתחיל אתה ללכת מהארציות והחומר שבך ואח"כ תוכל לזכות 'אל הארץ אשר אראך' אז אראה לך את הדרך אשר תלך בה.

(רבינו הרה"ק רבי דובער מליעווא זי"ע)

העשירות של הצדיקים כדי שגם ה'רחוקים' ירצו לשמוע

ואברהם כבד מאד במקנה בכסף ובוזה ויילך למסעיו (יג, ב) נשאל פעם רבינו מרז"ן זי"ע ע"י 'משכילים' - שכידוע ניהל את חצירו בגינוני מלכות והתנהג ברחבות וברכי עשירות - כיצד מתיישבות צדקות עם עשירות? השיב להם רבינו: אברהם אבינו שהלך להפיץ את דבר ד' היה מוכרח לקחת אתו רכוש גדול כי האנשים שאינם שומרי תומ"צ מתייחסים בנימוס ובדרך ארץ לזה שיש לו כסף, כמו"כ מצינו בחז"ל מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד מימות רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד (גיטין נט) ולמה דוקא אלו כי אלמלא לא היו מוצאים גדולה אצל משה רבינו מקבל ומוסר התורה ורבינו הקדוש מסדר המשנה ורב אשי מסדר הגמרא לא היו מקבלים את תורתם. גם דוד המלך ע"ה אמר בנועם זמירותיו "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף" (תהלים קיט, עב) זה שיש לו אלפי זהב וכסף גם תורה אוהבים לשמוע מפיו.

(מרן הסב"ק מרז"ן זי"ע)

גם אחר שהובטח את הארץ לארכה ולרוחבה התנהג בשפלות ברך

קום התהלך בארץ לארכה ולרוחבה בי לך אתננה ויאהל אברהם ויבא וישב באלני ממרא (יג, יח) כתב כ"ק מרן אדמו"ר מאו"ז יערנא זי"ע: הנגינה על תיבת 'וישב' הוא 'תביר' ועל תיבת 'ויבא' - הקודם לוישב- ואמר המסורה שהנגינה הוא נמי 'תביר' ולא 'דרגא', ונראה שרצו לרמוז בזה שאחרי שהשי"ת הכטיח לאברהם כל הכטחות הטובות שנאמר למעלה 'כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולזרעך עד עולם' וגו' 'קום התהלך בארץ לארכה ולרוחבה' וגו' אף על פי כן לא התגאה אברהם אבינו בזאת רק 'ויבא' 'וישב' בבחינת 'תביר', פי' בשברון לב' ולא ב'דרגא' היינו בגבהות המדרגה.

(בד יברד ישראל)

אאע"ה מסר ממונו גופו ונפשו להשי"ת

אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד (טו, א) כ"ק מרן אדמו"ר מאו"ז יערנא זי"ע כתב כי התורה מרמזת לנו בזה ששכרו של אברהם אבינו הוא 'הרבה מאד', כיון שקיים בעצמו 'אנכי מגן לך', ד'מגן' הוא ר"ת של מ'מון ג'וף נ'פש, ואאע"ה מסר א"ע על אלו שלשת הדברים ועבד בהן להשי"ת וזהו

שיעור הכתוב 'לך אנכי מגן', פי' 'לאנכי' מסרתי עניני ה'מגן', א' במ'מון כי ביתו היה פתוח לרווחה אעפ"י שלא היה בדרור כ"א בני נח אעפ"כ פתח דלתותיו לכל ד' רוחות העולם כי אין בודקין למזונות וחשב שע"כ יתקרבו לחסות תחת כנפי השכינה, וזהו שכתוב 'ויטע אשל בבאר שבע' (נא, ב) ולכאורה מה בא לאשמעינן שנטע אילן? אלא דבר גדול משמעיני בזה, מה שאיתא במדרש שוח"ט (תהלים ק) שנטע אכסניא לאורחים, ואשל הוא הר"ת של א'כילה ש'תיה ל'ינה, וכדי לקרבן להקב"ה פיזר ממונו לכל והצליח במעשיו, כמו שנאמר 'ואת הנפש אשר עשו בחרן', ב' בג'ופו' בזה שמסר גופו לשריפה למען כבוד שמו ית' כשהושלך לאש באור כשדים. ג' בנפש' זה נפשו של בנו יחידו, היינו הנסיון העצום של עקידת יצחק למעשה קיים אברהם בעצמו מה שכתוב 'ואהבת את ד' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך'.

(בד יברד ישראל)

אמונה בה' היא מצוה ללא נתינה מה' תחילה

והאמין בד' ויחשבה לו צדקה (טו, ו) על הפסוק מי הקדמני ואשלם (איוב מא, ג) אמרו חז"ל מי עשה ציצית עד שלא נתתי לו טלית וכן בכל כיו"ב (ויק"ד, ט) נמצא שבכל המצוות שהאדם עושה הקדים לו השי"ת דבר מה, כדי שיוכל לקיים את המצוה, רק איזה מצוה מקיים האדם מבלי שיקבל קודם איזה דבר זוהי מצוות האמונה בד', והרי זה דומה לנתינת צדקה, אך לא כאוחו צדקה שהעשיר נותן להעני אחרי שהעני מזדמן לפניו ומעורר בו לב רחום שירחם עליו, אלא כאותה צדקה שהעשיר מקדים את עצמו ליתן להעני לפני בואו של העני לפניו, זהו שאמר הכתוב 'והאמין בד', מי שיש לו אמונה בד' הרי זה דומה ל'ויחשבה לו צדקה' ע"ד דוגמת אותו עשיר שמתעורר מעצמו לתת צדקה להעני טרם יקרא אליו כמו"כ הוא מדת האמונה ההתעוררות לאמונה בה' הוא בלי מקדימים שמקבל דבר-מה מה'.

(מרן הסב"ק מרז"ן זי"ע)

השי"ת מאמין בעבדיו הצדיקים

והאמין בד' ויחשבה לו צדקה (טו, ו) יש להבין למה כתוב 'והאמין' שהוא פועל יוצא לאחריים היינו שהכניס אמונה באחרים, הלא יותר היה לו לומר 'ויאמן בד', שאברהם היה לו אמונה בד', ויובן עם מה שאמרו חז"ל על הפסוק 'ללכת בכל דרכיו (דברים י, יב) הדבק במדותיו, מה הוא רחום אף אתה היה רחום, (עיי' ספרי פ' עקב על פסוק זה) וכן בכל מדה ומדה צריך האדם להדמות לקונו שהוא ית' השורש לכל המדות, 'דכולא איתנייהו ביה', אבל מדת האמונה לכאורה לא שייך 'כביכול' אצל השי"ת שנאמר שהאדם ידמה בזה לקונו דהלאו כתיב 'הן בעבדיו לא יאמין' שאין השי"ת מאמין לשום בריה אפילו עבדיו המלאכים, ובפרט במין האנושי השוכנים בבתי חומר שלא ישובו לכסלה, אכן באברהם אבינו ראה השי"ת שיוכל להאמין בו, שבוודאי לא יתקלקל אחרי שנתנסה בעשר נסיונות כאלו, ועכ"ז עמד בכלול וזהו 'והאמין בד' - היינו שאברהם אבינו הכניס מדת האמונה בהשי"ת, ופעל בו שיוכל השי"ת להאמין בו שלא יתקלקל חלילה ויחשבה לו השי"ת חשב לאברהם 'צדקה' דאם יכלים לתת מדה זו להשי"ת הוא בבחי' צדקה שלא היה לו זאת מקודם.

(רבינו הק' רבי דובער מליעווא זי"ע)

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים מתוך מפעל "סגולות מלכים" הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא כשולחן הערך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב שלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות לעת מלחמה

'שמע ישראל' - הוא סוד הנצחון מלחמה

משנה: משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם בלשון הקודש היה מדבר שנאמר (דברים כ, ב) והיה קרובם אל המלחמה ונגש הכהן זה כהן משוח מלחמה, ודבר אל העם בלשון הקודש, ואמר אליהם. שמע ישראל, מאי שנא שמע ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם.

ועיניו בחיד"א שכתב ששמע מזקן אחד דחיל חטאין דבראשית ברא בנימטריא שמע ישראל עם ב' הכוללים, ופירש על פי הוזה"ק וכתבי האר"י דבראשית ברא רמוזין כל הכוונות והיחודים שבהם ברא עלמא, והביא מספר קודש צבי דלכן רבינו הקדוש התחיל התושבע"פ במשנה אימתי קוראין את שמע כדי לרמוז על סוד הכוונות הרמוזין בשמע ישראל.

(מחנך פניני סעודה שלישית להרה"א אברהם יעקב שלמון שליט"א)

שם אג"א יוצא מלחמה

סגולה למי שהוא במלחמה, מצאתי ברבי משה בוטריל על ספר יצירה פרק א' משנה ב' וזה לשונו: אמר משה בוטריל, נשבעתי בה' אלקים שהשמות והאזכרות לא ידעו סוד הצירוף כל מה שיבטא לחנם ינאם, כי הנה לא יועיל לבעל המלחמה כשיהיה כתוב וחקוק בכובע ראשו שם אל"ד, ואף על פי שאם יאמר במלחמה שלש פעמים 'שם אל"ד יעורני ויושעני ויצילנו' לא יועיל לו, כי לא הציץ במחברת האור, והיא כמו טבילת הטמא במים ואוחזו השרץ בידו, כך לא יועיל לו ביום עברה השם הזה להזכירו, כי הדבר שלא יודע במחקר לא יועיל, והוא כמו סומא בארובה. אבל כשידע ביאור הצירוף ששם אל"ד הוא אג"א, הוא טוב להזכירו ג' פעמים, וזה השם יוצא מאתה גבור לעולם אדני, וזה השם היא היוצא מלחמה, וכשיאמר אותו בכונה על סוד הקשר הקשור בסוד השתלשלות עשר ספירות, יציל מכל פגע רע כוח המלחמה ינצח אויביו עכ"ל.

(סגולת ישראל מערכת מ' אות נג, י"ל ע"י הרה"צ רבי שבת פרייזלער שליט"א אב"ד אורשיווע)

למנצח בצורת מגורה

דוד המלך עליו השלום הראהו הקדוש ברוך הוא ברוח הקודש מזמור (למנצח בנגינות' וכו' כתוב על טס של זהב מופשט עשוי בצורת מגורה, וכן הראה אותו למשה רבינו עליו השלום, והיה דוד המלך עליו השלום נושא זה המזמור כתוב ומצוייר וחקוק במגיניו בטס של זהב בצורת מגורה כשהיה יוצא מלחמה, והיה מכיין סודו, והיה נוצח ואויביו נופלים לפניו כו'.

(מדבר קדמות מערכת ד' סימן כ"ב)

אבן אחלמה שלא ירך לבנו בלכתו למלחמה

גד על אחלמה והוא הנקרא קרישטאל, ולכן תרגומו עין עגלא, והאבן הנקרא ליאמן דומה לה אלא שיש בה אדמיות, וניתנה אחלמה לגד שכשם שאחלמה והוא קרישטאל מצוי הרבה אצל בני אדם והכל מכירים אותו, כך שבטו של גד היו מרובין והרוגיהם ניכרין, הוא שכתוב (בראשית לג, ב) וטרף זרוע אף קרדה, וסגולת האבן הזאת שמחזקת את הלב שלא ירך בלכתו למלחמה ולכן נקראת אחלמה מלשון חוזק, וכענין שנאמר (ישעיה לח, טו) ותחלימיני והחיניו, וכתוב (איוב לט, ד) יחלמו בניהם ירבו בבר.

(ובנו בחיי שמות כח, טו)

לניצוח האויב

לנצח האויב, קח ד' אבנים מד' דרכים, ותכתוב על א' ה' איש מלחמה' (שמות טו, ג) בורא יה אס"ס, ועל הב'

יכתוב יתן כעף קשתו, ועל הג' 'קכש נדף קשתו' (ישעיה מא, ב), ועל הד' 'כי הנה הרשעים ידרכון קשת' (תהלים יא, ב), וישליכם במקום האויבים וינצחם.

אם תאמר נגד האויב 'ואת האנשים אשר פתח הבית' וכו' (בראשית יט, ג) ג' פעמים ישר והפוך, ופסוק (שמות טו, טו) 'תפול עליהם איתמה' וכו' עד 'יעבור עם זו קניית', הוא מסוגל עד מאוד, בדוק ומנוסה.

(רפואה וחיים מירושלים דף ז אות ב-ד)

פרק פג בתהלים

אלקים אל דמי לך, למלחמה כתוב אותו ותלי' עליך ולא ינצחוך, ואם ינצחוך לא יעשו לך רעה.

(שמוש תהלים, פג)

בטלטול גדול העיר ינוצח השונא

הנה בשיעורא דיומא למדנו בחולין פרק אלו טריפות הנדי בולמסא דאתו לפומבדיתא, ערקו רבה ורבי יוסף, פגע בהו ר' א"ל ערוקאי כזית שאמרו במקום מרה. והוא תמוה מה ענין זה למה שהם ערוקאי. אבל ראיתי מעשה ונזכרתי הלכה כי שמעתי פה רבים אומרים כי בהיות ק"ק פראג במצור זה כמו לפני ס' שנים רצה הגאון מהר"י חזקאל ז"ל לצאת חוצה ולא הניחוהו

קמיע השמירה וההגנה - הערכה החבוטה רבנות מ'קמיע השמירה וההגנה' - הערכה החבוטה מהושענא רבה חולקה, ברחבי ארה"ק בעקבות המלחמה, המעונינים לחלק ולזכות את הרבים יצרו קשר במוקד שטפנשט 03-5790303

בנימטריא יב"ק, גם יקו"ק אה"ה אדני בנימטריא יב"ק והוא ר"ת 'יענו ביום ק'ראנו, והאצבעות ג'דל אצבע אמה ק'מיצה ז'רת ר"ת בנימט' יב"ק, והו אצבעותי למלחמה ר"ל ר"ת של אצבעותי הם מועילים לי למלחמה עכ"ה. וז"ש כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הוי"ה אלקיך ר"ל הוי"ה אלקי"ם שעולים יב"ק, בידך והכוונה כשתצא למלחמה על אויבך ותכנין בשם הוי"ה אלקי"ם שעולה יב"ק אז ונתנו הוי"ה אלקיך בידך, והוא נכון.

(נגיז שלום, פרשת כי תצא)

קידוש לבנה שלא ימות במלחמה

ובעוד שאני מדבר בענין ברכת הלבנה שפיר קדמי להחויא, כי מה שכתוב בכל סדורי תפלות ישראל אצל ברכת הלבנה בשם הקדמונים בזה הלשון, מי שקידש הלבנה מיום שקדשה לא ידאג שימות באותו חודש מאותו יום ואילך, והכל יתפלאו על מאמר קדמונינו הזה באמרום כי הנסיון היומי מעיד על ההפוך ועינינו הרואות כי כמה בני אדם קדשו את הלבנה ומתו באותו החודש, אמנה אשר אני אחזה לי בזה הוא כי יש כאן השמטת שתי תיבות וכן צריך להיות לא ידאג שימות באותו חודש בידי אדם מאותו יום ואילך, ור"ל לסטים מזויינים או שונאים ואויבים הקמים עליו ורוצים להרגו או אם במלחמה ירד וכדומה, כי סגולת מצוה זו להגיין ולהציל מידי אדם בעל בחירה, אך לא ממיטה טבעית אם ימו יבא. והעד הנאמן לדברי אלה הוא הנוסח אשר קבעו הקדמונים בעצמם כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך כך לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה, תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן. ומודעת זאת כי פסוק זה נאמר על אלופי אדום אילי מואב וכל יושבי כנען, ומוכן כי הכונה הוא על אויב ואורב בן אדם לא על מלאך המות כי לא תפול עליו אימה ופחד במשלחתו ובמלאכתו והלואי שהוא לא יפיל, וכבר זכרו חז"ל מעשה ביהודי אחד שניצל מרוצח שרצה להרגו ונמלט מידו על ידי שקידש הלבנה. והנה הפלא מאת המצוה שתגין ותציל מבעל בחירה אשר דבר זה קשה יותר מלהגיין ולהציל משאר סיבות רעות, ותביים המצוה שכל אחת יש לה סגולה טובה בפני עצמה, צדקה תציל ממות הטבעי, וקדוש הלבנה תציל מאדם בעל בחירה, סוכה תציל מטלטול נע ונד וכן כלם.

(ספר הכרית חלק א מאמר ד שני המאורות פרק ב)

בהעלאת היראה ליראה פנימית יחול הדין על האויב

וירצה עוד לפרש הדקדוק שכתבנו לעיל למה לא כתיב כפשוטו (דברים יח) לא תירא מהגוים הרבים וכו'. ובהו ישלל היראה מתחילתה, מה שאין כן כעת בראה שלא אסר היראה מתחילתה, רק (דברים יז) כי תאמר בלבבך וכו' ותבא לידי יראה, אזי אני אומר לך לא תירא מהם. וגם לא תירא מה"ם, תיבת מה"ם מיתור, וגם כן בפסוק שאחריו (דברים יט) כן יעשה ה' אלקיך לכל העמים אשר את"ה ירא מפניה"ם, דמשמע אבל אם לא תירא מהם, לא יעשה להם כזאת. והנראה דהנה לא אסר היראה מתחילתה, כי הנה זה כל האדם בנפול עליו יראה, יעלנה לשורשה ליראת הבורא ב"ה שורש היראה. והנה בחינת היראה סגולתה לעורר גבורה ודין, והנה כאשר מעלה היראה לשורשה, אזי נמתקת ומתהפכת לחסידים על הירא השם, ובחינת הגבורה שפעלה היראה בסגולתה נשפעת לשונאו המאיים אותו. והנה במלחמה עם שונאי ישראל לא אסרה התורה היראה מתחילתה כי בסגולתה לעורר גבורות, והנה הם נצרכים לפעול גבורות בשונאי השם, רק שלא ישאר האדם משוקע ביראה החיצונית, רק יעלנה להשי' לירא מפניו ית'. וז"ש לא תירא מה"ם, רק מהשי' שתעלה את היראה למקור מחצבתה, וזה שסיים כן יעשה ה' אלקיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם, לא אמר מה"ם רק מפניה"ם, ורצ"ל שעל ידם הגעת למלכות יראת שמים פנימית היראה, היינו בתעוררן ליראה החיצונית באת על ידי זה ליראה הפנימית, ויתהפך הדין עליך לחסד ורחמים, ונפעל מיריות ותוקף הדין על שונאיך, ועליך ירוח ה'.

(אגרא דכלה פרשת עקב)

שם יב"ק

כי תצא למלחמה על אויבך וכו', יובן בהקדים מ"ש מרן האר"י זיע"א ע"פ המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה שדוד הע"ה כשהיה יוצא למלחמה בכל ימי היה יוצא בשם יב"ק דהיינו יקו"ק אלקי"ם שעולה

נוסח תפילה לעת מלחמה ממרן החיד"א

בספר עבודת הקודש – סנסן לייאר סימן א' (ויעוין עוד בספרו כף אחת שמביא תפילה בנוסח דומה)

(יכוין בסוד השמל כדי לשמרם מכל רע, בסוד אורפיאל גימטריא השמל, וכן ש"ח אותיות, מ"ל תיבות במזמור).

ואחר י"ב פעמים בכונה יאמר:

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, אביר יעקב, קדוש ישראל, שבסגולת קריאת המזמור הזה, תתמלא רחמים על כל ישראל יושבי העיר הזו (פלוגית), ותשמרנו מיד אויבינו וכל הקמים עלינו. ותצילנו מרעה ומרעב ומשבי ומביזה ומכל פחד ומכל צער, ותכניע ותשפיל את כל אויבינו, תפל עליהם אימתה ופחדו (יכוין בשם תעאז) בגדל ורועך ידמו כאבן. ותתן בלב המלך והשרים עצה טובה ונכונה לשים שלום בארץ והשקט ובטח, ותתן בלבם רחמנות להטיב אלינו. וכשם שענית ליעקב בבית אל כשארר ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי, וכן דוד המלך עליו השלום היה מתפלל כשהיה יואב במלחמה, יענך ידוד ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב, הוא השם שאמר יעקב אבינו עליו השלום לאל העונה אותי ביום צרתי, בשם הזה אקרא אליך אהיה ידוד אדני יעננו ביום קראנו. וזכות השמות היוצאים מהמזמור הזה, ונקודותיו ותיבותיו ואתיותיו וטעמיו, יגן עלינו ועל כל ישראל יושבי העיר הזו (פלוגית) להכרית כל החושים והקוצים הסובבים את הוששנה הליגונה.

אנא מלך רחום וחנון, פדה את בני יעקב מחמה, והפר תפר עצת כל הקמים עלינו. יהיו נגד פניך צרותינו, וראה בענייני וריבה ריבנו, וידעו כל הגוים כי אתה קדוש ישראל. זכר נא בניך עניים ואביונים מצפים לישועתך כל הימים. אבינו מלכנו, יכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך. חי וקיים, עשה לנו נסים ונפלאות בשם אדני צבאות, לנצח בו אויביך, ובשם אלקים צבאות ובשם אל שדי צדיק יסוד עולם, לשמור כל ישראל ובפרט יושבי העיר הזו (פלוגית). בשם אהיה כתר ובשם הויה תפארת ובשם אדני היכל קדש תשגבנו ותשיענו, ויעמדו מליצי ישר להכניס תפלתנו לפניך למען רחמים המרובים, כדכתיב, כי אל רחום ה' אלקיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם. עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך, למען יחילו יידיך הושיעה ימינך וענני. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

משנה:

אבות מדות תמיד, ראשי תיבות אמת:

תהלים:

כל חמשה ספרים, ובתפלה שאחריהם יאמר זה התוספת: ותקרא לשבויים דרור ולאטורים פקח קוח: ויהי רצון מלפניך ידוד אלהינו ואלהי אבותינו, שיכבשו רחמיך את כעסך, ויגולו רחמיך על מדותיך, ויתמתקו הדינים, ותבטל מעלינו ומעל כל ישראל היושבים בעיר זו (פלוגית) כל גזירות קשות ורעות, ותקרע רוע גזר דיננו (יכוין בשם קרע שטן), ותגזור עלינו גזירות טובות, ותכניע ותשפיל את כל אויבינו ומבקשי רעתנו. תפול עליהם אימתה ופחדו (יכוין בשם תעאז) בגדל ורועך ידמו כאבן. ותתן בלב המלך והשרים עצה נכונה ומוצור ומשבי ומביזה ומכל הפסד ומכל פחד, ולא ישמע שוד ושבר בעיר זו, ומאוצר מתנת חנם תחון עלינו. ובזכות מזמורי תהלים שקרינו לפניך וסודותיהם, תרחם עלינו ותצילנו מכל רע ומכל פחד ומכל הפסד, אל מלא רחמים עשה למען רחמיך, ובזכות דוד המלך עליו השלום שאמר מזמורים אלו לפניך, ותצילנו מכל צרה, ונהיה מיושבים שקטים ושאננים לעבודתך. ולכל הולכי דרכים וכו':

[בהעלות] המנחה, בהוצאת ספר תורה לפני ההיכל יאמר מזמור יענך ה' ביום צרה י"ב פעמים, ויכוונו בכל פעם אות א' משמות הק' אלו היא ההד יונ הה, ובמזמור יכוין כוונות אלו:

למנצח מזמור לדוד. יענך ידוד (ניקוד הצילני נא מיד אחי) ביום צרה (גימטריא) י"ב (ב) (גימטריא השמות הנוכרים), ישגבך שם אלהי יעקב, ישלח עוזך מקדש. ומציון יסעודך. יזכר כל מנחתך. ועולתך ידשנה סלה. יתן לך כלבך. וכל עצתך ימלא. נרננה בישועתך. ובשם אלהינו נגדל. ימלא י"ה (ניקוד מיד עשו כי ירא) כל משאלותיך. עתה ידעתי. כי הושיע ידוד (ניקוד אנכי אותו פן יבא) משיחו. יענהו משמי קדשו בגבורות ישע (ר"ת יבק) ימינו. אלה ברכו ואלה בסוסיים. ואנחנו בשם ידוד (גי) (ניקוד) תפול עליהם אימתה ופחדו. אלהינו נזכיה. המה כרעו ונפלו. ואנחנו קמנו ונתעורר (גי יבק). ידוד (ניקוד בגדול ורועך ידמו כאבן) הושיעה ממך יעננו ביום קראנו (ר"ת יבק).

בסייעתא דשמיא, בינו עמ"י עש"ו,

[ראו] להפריש על כל צרה שלא תבא עדה שלימה כל בי עשרה, שיתענו ואלו יחידים סגולה המתענים ילמדו תנ"ך, (כמו שכתב הפרי חדש ריש הלכות ראש חודש).

תורה:

פרשת ויקרא אל משה כולה, ופרשת צו עד להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני (ויקרא זלח), ופרשת שלח וכי תשגו (במדבר טו,כב) עד עונה בה, ואח"כ פרשת נסכים הקודמת שם פרשת שלח (טו,א), ואח"כ התפלה אשר במורה באצבע (סימן ו' אות קע"ה) בתוספות נופך, וזו היא:

יהי רצון מלפניך ידוד אלהינו ואלהי אבותינו, שיהא שיה שפתותנו בתורת מעשה הקרבנות חשוב ומקובל ומרוצה, כאלו הקרבנו עולה ושלמים ותודה ומנחות ונסכים. ואם נתחייבנו חטאת או אשם ודאי או אשם תלוי או קרבן עולה ויורד, תהא חשובה קריאתנו כאלו הקרבנו הקרבן או הקרבנות שנתחייבנו, ואם לאו יהא חשוב כאלו קרינו בתורתך לבד. וברוב רחמיך תמחול ותסתור ותכפר את כל חטאתינו ועונותינו ופשעינו, וכל מה שחטאנו עונו ופשענו כל הקהל, כי מינו אותנו שלוחים לבקש רחמים עליהם. ועל כן באנו בלב נשבר ונדכה, וברכינו כשלו מצום, לבקש תחינה וסליחה בעד כל הקהל, ותצילנו מצרותינו, וריוח והצלחה יעמוד לנו. אנא, אל תבוז ענותינו, ויעלה לפניך מליצי ישר להמליץ עלינו, ותבנה בית המקדש במהרה בימינו, ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו, תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן. כן יהי רצון. אמן:

נביאים:

ישעיה סימן ב', מן נכון יהיה, עד ולא ילמדו עוד מלחמה. סימן י"א, ויצא חוטר עד כי גדול קרבך קדוש ישראל. ירמיה סימן ל"א, מן מצא חן במדבר עד ולא יהרס עוד לעולם. יחזקאל סימן מ', בעשרים וחמש שנה עד סופו. יואל סימן ג', מן והיה אחרי כן אשפוך את רוחי עד סופו:

כתובים:

משלי אשת חיל (קפיטל ל"א) עד סופו:

המשך מעמוד 8

והנה בפשטות לומדים ממעשה זה כח ברכתו של הצדיק, שהרבי ברכו שיהיה לו הכח ללעוס ללא שיניים, ונתקיים בו ברכת הצדיק.

אבל עיקר חלק המעשה בזה הוא, שאנו רואים עד כמה היה הרה"ק מלאך אלקים, ואעפ"כ כשהיו כננסים אליו החסידים ובני ישראל, היה לו הכח להוריד עצמו אליהם.

קדושת בניו

מספרים שפעם הגיע קטן אחד עם אביו להרה"ק מרוז'ין, ושאל הבן את אביו, שמע ממלמדו שהרבי הוא מלאך, והרי המלאך יש לו ששה כנפים, וחיפש בתמימתו לא נתן לו ששה כנפים, וכאשר שמע הרה"ק את השאלה ענה, שששת בניו הם ששת הכנפים.

ומאחר שאמר הרה"ק שששת בניו הם ששת הכנפים, בזה פירש גודל שגב קדושת בניו, שגם הם כוחם כמלאכים.

מעלת יום ההילולא של הצדיק

אנו רואים כוחו של אותו זקן, שהוא נמשך עד היום הזה, ואף שרבינו משטפנשט לא נשאר בניו אחריו, אבל ידוע מה שהיה אומר בעל שבט הלוי מה שאמר לו המה"ם שפירא כשהלך לטייל עמו מחוץ לעיר, ונשמע קול התורה מהשיבה, ואמר לו המה"ם, שאף שהש"ת לא נתן לו בניו, אבל יש לו שני בניו חשובים, האחד הוא הדה"ק היומי, והשני הוא ישיבת חכמי לובלין.

וכמו כן אנו רואים שאף שרבינו משטפנשט לא נשאר בניו אחריו, אבל נשאר זכר אחריו, ספסלי בני

זצ"ל מהוסיאטיין, שאמר בזה"ל: חותני זקני הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זללה"ה אמר פעם אחת "הייתי מרוצה לו משיח היה בא בדור שכולו חייב" והשומעים נתמלאו פליאה, ופנו אל דודי זקני הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט בבקשה שיפרש את דברי אחיו מסאדיגורא ופירש להם את כוונתו של אחיו. כי כאשר נפגשים שני ידידים שלא התראו זה זמן רב, ואז שואל אחד את השני בשלום חברו ואומר לו: אמור לי אחי יקרי, איך הולך לך בחיים? ואז, אם הכל הולך אצלו במישרין, הוא עונהו תודה להש"ת, אני לא רואי לכל הטוב שגמלני. אך אם המצב הוא ח"ו להיפך, הוא עונה לו: אחי, אינני יודע מה פשעי ומה חטאתי כפי שכל-כך רע לי ורע מצבני. זאת אומרת - מסביר רבינו משטפנשט - אותו אחד שטוב לו מרגיש עצמו כולו חייב כלפי שמיא. ואילו משנהו אשר מצבו כפי רע מרגיש עצמו כזכאי ואינו יודע בשל מה הוא נענש. ואם-כן זהו כוונת דברי אחי שהוא מאחל לעצמו שיזכה לראות אצל יהודים רק טוב, והרבה טוב, ואז הם ירגישו 'חייב': כי כפי שהיום המצב הגרוע הרי הם בבחינת 'זכאי', וצודקים הם בטענותיהם.

לאחר מכן הוסיף אדמו"ר מהוסיאטיין זצ"ל ואמר: בהגדה של פסח אנו אומרים "לפיכך אנחנו חייבים" והכוונה שהקב"ה גאלנו ממצרים ואח"כ גמל לנו את כל הטובות והחסדים ואנו מרגישים 'חייבים' כי אנו יודעים כי זכינו בכל הטוב לא לפי צדקת מעשינו.

הש"ת יעזור שישפיע עלינו רוב טובות, ולא יחסר לאיש מאומה, בני חיי ומונינו ורווחיך, שהיה הישועה השלימה, ששואבי ישראל לא יהיה להם שליטה, ונזכה שיהיה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשינו במהרה בימינו, אמן.

נאר בשדה - שטפנשט

הלכה למעשה

מהגה"ח רבי יחיאל מיכל פרידמן שליט"א
דומ"צ וראש כולל לדיינים 'חומת המשפט' שטפנשט

דיני הזכרת גשם ושאלת גשמים

- א. מזכירין בברכת אתה גיבור משיב הרוח ומוריד הגשם ממוסף בשמיני עצרת, ומכריזין קודם מוסף משיב הרוח ומוריד הגשם, ואם לא הכריזו לא יזכירו הציבור במוסף, ורק בחזרה יזכיר הש"ץ במוסף והציבור יזכירו במנחה.
- ב. יחיד שמתפלל בשמיני עצרת קודם שהתפללו הציבור לא יזכיר מוריד הגשם, ובזמנינו שיש מניינים רבים יכול להזכיר בביתו אחר שמנין ראשון כבר אמר מוריד הגשם.
- ג. מי שהזכיר גשם מערבית של שמיני עצרת אף שאין הציבור אומרים, אינו חוזה, והואיל ומתחילת שמיני עצרת הוא זמן גשמים.
- ד. מי שלא הזכיר גשם בתפלתו, אם הזכיר טל אינו חוזר ולמנהג אשכנז שאין מזכירין טל אם לא הזכיר גשם חוזה.
- ה. גם למנהג אשכנז אם לא הזכיר בתפלת המוסף של שמיני עצרת אינו חוזר והואיל ולדעת כמה ראשונים רק הש"ץ מזכיר במוסף בחזרה מוריד הגשם ולא הציבור שמתפללים בלחש.
- ו. מי שלא אמר מוריד הגשם ונוצר באמצע ברכת אתה גיבור יאמר מוריד הגשם במקום שנוצר, ואם נזכר אחר ונאמן אתה להחיות מתים יחזור ויאמר מוריד הגשם ואח"כ יחזור ויאמר ונאמן אתה להחיות מתים, כדי שיהא מעין חתימה סמוך לחתימה.
- ז. אם נזכר בסיום ברכת מחיה המתים קודם שהתחיל אתה קדוש יאמר שם משיב הרוח ומוריד הגשם.
- ח. מי שאינו מזכיר טל בקיץ ולא הזכיר גשם אם נזכר באמצע ברכת אתה גיבור יאמר במקום שנוצר כנ"ל ואם נזכר אחר הברכה קודם ברכת אתה קדוש יאמר שם מוריד הגשם ואם התחיל אתה קדוש חוזר לראש התפלה.
- ט. בליל ז' במר חשון מתחילין לשאול בברכת השנים ותן טל ומטר וכו"ל מתחילים להזכיר ס' יום אחר תקופת תשרי, ומי שהזכיר בחו"ל ותן טל ומטר חשון אינו חוזר כי לפי חלק מהפוסקים גם בחו"ל מזכירין מז' חשון.
- י. מי שהזכיר בא"י לפני ז' חשון ותן טל ומטר דעת רעק"א שאינו חוזר ויש לסמוך ע"ז.
- יא. מי שלא הזכיר בליל ז' חשון ותן טל ומטר, המ"ב מכריע שיחזור ויתפלל ויש שסוברים שאין צריך לחזור ויש לסמוך ע"ז במקום ספק.
- יב. מי שלא הזכיר בברך עלינו ותן טל ומטר יאמר ותן טל ומטר לברכה על פני האדמה בשומע תפלה, ואם שכח בשומע תפלה ולא סיים תפלתו חוזר לברך עלינו, ואם חזר לשומע תפלה בדיעבד יצא.
- יג. מי שלא שאל ותן טל ומטר בברך עלינו ונוצר אחר שסיים הברכה קודם שהתחיל תקע בשופר, לדעת מ"א ושו"ע הרב יאמר שם ותן טל ומטר לברכה,
- והמ"ב כתב שיאמר בשומע תפלה, ולמעשה יש לסמוך על המ"א (רש"מ ישכח גם בשומע תפלה).
- יד. מי שנוצר אחר שסיים ברכת שומע תפלה קודם שהתחיל רצה, שלא אמר ותן טל ומטר יאמר שם ותן טל ומטר.
- טו. אם השלים תפלתו וכבר אמר יהיו לרצון השני שלפני עושה שלום ונוצר שלא אמר ותן טל ומטר חוזר לראש התפלה ואם נזכר באמצע אלוקי נצור חוזר לברך עלינו.
- טז. מי שמסופק אם אמר ותן טל ומטר עד ל' יום מז' בחשון בחזקת שלא אמר וחוזר, ואחר ל' יום בחזקת שאמר ואינו חוזר.
- יז. ואם זכר בתחילת התפלה שאומרים ותן טל ומטר ואחר תפלתו עולה לו ספק יכול לסמוך שאמר כדין.
- יח. בן א"י שנוסע לחו"ל לפני ז' במר חשון ודעתו לחזור נחלקו הפוסקים אם יתחיל להזכיר בז' במר חשון בחו"ל והמנהג שמזכיר בשומע תפלה.
- יט. אם נוסע אחר ז' במר חשון שכבר התחיל להזכיר בא"י ותן טל ומטר, כתב הברכ"י שימשיך להזכיר בחו"ל ויש מחמירין שיזכיר רק בשומע תפלה, טעה ולא הזכיר אינו חוזר.
- כ. בני חו"ל הנמצאים בא"י ג"כ יזכירו בשומע תפלה, וי"א שינהג כמנהג א"י כל זמן שהיא בא"י.

הילולא דצדיקיא

עצרת התעוררות והתחזקות

שיחת קודש מאדמו"ר מטעמשוואר שליט"א - בפתיחת הזמן בכוללי שטפנשט לעיון והוראה

משמיא קא זכו ליה

ברשות המרא דאתרא שליט"א, מייסד ומקים אהלה של תורה מבצר התורה שטפנשט, פותחים בכבוד אכסניא, משמיא קא זכו ליה לברר מקחו של אותו צדיק, וזכה לייסד על שמו מקום של תורה, מקום של תפילה, מקום של חסד, במקום קדוש זה ובעוד מקומות בארץ ישראל ובכל העולם, וזכה לכל זה בזכותו של אותו זקן הרה"ק משטפנשט, וזקנו הרה"ק מרוז'ין, ולמעלה בקודש המגיד ממעזריטש זי"ע, ולא כל אדם וזכה לכך.

הרה"ק מקארנא זי"ע מביא מעשה נורא מהרבי ר' זושא זי"כ, כאשר היה הרבי ר' זושא אברך צעיר, שימש כשמש בבית הכנסת בעיר אוסטראה, והיה עני ואביון, והיה כמה ימים שלא בא אוכל לפיו, ומן השמים בדקו ולא מצאו בכל המקום מי שיזכה לעשות הנאה להרבי ר' זושא, ועשו לו מן השמים בפיו שני צנורות, מן האחד יצא חלב ומהשני יצא דבש, ובאופן זה נמשך חיותו במשך שלשה חדשים.

ומסיים הרה"ק ר' אייזיק מקארנא, שממעשה זה אנו למדים שבשמים מקדימים לשנות סדרי בראשית, ואין נותנים המצוה למי שאינו ראוי לכך.

ואם כן כשזוכים למצוה רבתי זו, להקים מקום תורה ומקום תפילה כאן ובעוד מקומות ותלמודי תורה, לאו כל אחד וזכה לכך.

ובודאי שזכות הצדיקים הק' מגינים עליה, ואנו רואים הסיעתא דשמיא הגדולה שהוא וזכה לכך.

הרה"ק מסאדיגורא זי"ע אמר על יום ג' חשון שעצמו של יום מכפר.

דברי פתיחה מראש הכולל הגה"ח רבי יחיאל מיכל פרידמן שליט"א

הנה בדרך כלל אנו עורכים בתחילת הזמן מעמד פתיחה וסעודת מצוה, אבל מחמת צוק העתים אין השעה כשירה לכך, אבל או נאספים עתה ליישיבת חסידים לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק הס"ק מרוז'ין זי"ע, שעל יום זה אמר בנו הרה"ק מסאדיגורא זי"ע שעצמו של יום מכפר, ובע"ה זכות הצדיק יושעו בני ישראל בדבר ישועה ורחמים.

כ"ק אדמו"ר מטעמשוואר שליט"א בשיחת חיווק שמסר לאברכי הכוללים שטפנשט ביום הילולת מרנא הסבא קדישא מרוז'ין זיע"א - ג' חשון תשפ"ד

דברי פתיחה לזמן החורף בכוללי שטפנשט מאת ראש הכולל חומת המשפט הדומ"צ הגה"ח ר' יחיאל מיכל פרידמן שליט"א

וביאר על פי מה שאמר הרה"ק מרוז'ין, שהנה בנוסח התפילה של יום הק' אומרים 'כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון' כו', ודקדק הרב הקדוש מו"ה מרוז'ין ז"ל, מדוע לא אמר סולח ומוחל, ומהו סלחן ומחלן, ופירש בזה כי הוא על פי דברי הגמרא (ב"מ לג.) רובץ ולא רבצן, ופירש רש"י רבצן דרכו ומנהגו בכך, אף כאן הפירוש הוא, כי כך מדתו ומנהגו של הבורא יתעלה להיות תמיד סלחן ומחלן לישראל, והיינו שהשי"ת מוחל וסולח תמיד לבני ישראל, כשהם שבים בתשובה.

ועל פי זה ביאר הרה"ק מבוהוש זי"ע הענין של חודש ניסן, שהשי"ת רגיל בכל לעשות נסים תמיד לישראל.

ובמאמר זה נעורר בע"ה שהשי"ת יעשה נסים לבני ישראל, שהרי אנו נמצאים בזמן שאנו צריכים לנסים גדולים, שיהיה סוף וקץ לכל צרותינו.

חובת התשובה

אמנם בזמנים אלו צריכים אנו לשוב בתשובה על כל מה שצריכים לשוב בתשובה, שהרי לא חשיד קוב"ה חלילה דעביד דינא בלא דין, ובודאי שנדרש מאתנו תשובה ומעשים טובים.

כל אחד יכול לזכות לתשובה

סיפר הרה"ח ר' משה דוד גוטמאן ע"ה המשב"ק של אדה"ז מסאדיגורא זי"ע, שפעם אחת כבר היה בחדר משכבו ואדמו"ה"ז נענה ואמר, הלא היום היה היוםא דהילולא של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ועדיין לא דיברנו היום אודותיו, וביקש מהמשב"ק ר' משה דוד שיאמר איזה מימרא מהרה"ק מבארדיטשוב, ונענה המשב"ק ואמר בשם הרה"ק מבארדיטשוב על מאמר המשנה, האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, ואמר ע"ה הרה"ק מבארדיטשוב, אין מספיקין" היינו שאין בכך שום ספק ש"בידו לעשות תשובה", וכשמוע זאת אדה"ז זי"ע ביקש מהמשב"ק להלביש לו שוב את בגדיו וקם ממיטתו והלביש בגדיו וכובעו וחגר עצמו באבנטו ונכנס לחדרו והתיישב על יד שולחנו וישב כך זמן ממושך שקוע בהרהוריו ומחשבותיו הק', וכעבור זמן מה נענה כ"ק אדה"ז ואמר הלא הרה"ק מבארדיטשוב וודאי צודק בדבריו, כי אם כשאדם עושה עבירה ואינו חושב בשעת מעשה לעשות אח"כ תשובה אעפ"כ בידו לעשות תשובה, כל שכן אם אדם עשה עבירה וכבר

השי"ת רגיל לַסְלוּחַ לְיִשְׂרָאֵל וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִסִּים

ונאמר ענין אחד ששייך לימים הקדושים, ענין זה שמעתי מהרה"ק מבוהוש זי"ע בעידנא דחדותא, כשהיינו יחד בשעת השמחה, היה זה בחודש ניסן, ואמר שהנה איתא שחודש ניסן נקרא בשם זה, לפי שהוא חודש שנעשו בו נסים בישראל, ושאל שאם כן היה צריך שיהיה שם החודש ניסים, ולא ניסן.

מעלת חודש תשרי

על חודש מר חשון מביא הרה"ק הצמח צדיק מרוז'ניץ זי"ע בשם חותנו הרה"ק מרוז'ין זי"ע: 'חותני הק' מרוז'ין זצ"ל, דמשום הכי נקרא חודש זה מרחשוון, מפני שעדיין רחושי מרחשוון שפוותא מחודש תשרי העבר, שעשו תשובה גדולה'.

ואפשר שמשום כן יש מקומות שלא החליפו את הפרוכת הלבנה עד לימי חשון, כפי שאנו רואים פה לפי שבימים אלו נמשכים עדיין הימים הק'.

בשעת המעשה חיבל והרהר בדעתו לשוב בתשובה, א"כ איזה הנאה יוכל להיות לו מן החטא, ולכן בוודאי שבירד לעשות תשובה.

ולבאר הענין שאין שום ספק ש"בידו לעשות תשובה", נראה, שהנהגה אחת מתחבולות היצר הוא, שכאשר האדם בא לשוב בתשובה, הרי הוא מראה לו שלא יוכל לשוב בתשובה, וגם כשבאים הימים הק' מרפה היצר את ידיו שלא ישוב בתשובה, מאחר שהוא בודאי יכשל שוב בחטא, ומה לו לשוב בתשובה.

מעלת התשובה גם אם ישל שוב בחטא

יש בענין זה בבני יששכר (תשרי מאמר ג, א), מה שמביא מדברי הרה"ק הנועם מגדים על מה שנאמר בפסוק בישעיה (כ"ו, יז) כמו הרה"ק תפריב ללדת תחיל תזעק פחבלה פן היינו מפניד' ה'. ומדוקק שהיה לו לומר 'כמו הרה היושבת על המשבר תחיל' וכו', שאז הוא עיקר החבלים והצריים, ומה הכוונה כמו הרה, וכתב שהרב הקדוש בעל נועם מגדים האבד"ק טארניגראד זצוק"ל פירש דהכי פירושו, דהנה ר' שמעון דרש טעמא דקרא מפני מה ציוותה התורה לילדת להביא קרבן, דבשעה שכורעת לילד היא נשבעת שלא תזקק לבעלה, ואח"כ עוברת על שבועתה, על כן מביאה קרבן (נהד) ובהנהגה זו דרכה כל היום כאשר שוב תעבור וכורעת לילד, שוב נשבעת כנ"ל, ואח"כ מחללת שבועתה ושוב מביאה קרבן.

והנהגה זו מביאה הנביא עבדו כנסת ישראל, כשחוטאין בני אדם להשי"ת, כי אדם אין צדיק בארץ וכו', הנהגה בהגיע ימי התשובה ובפרט יום הקדוש יום הכיפורים וינהו בני ישראל אחרי ה' ומבטיחין להשי"ת שלא ישובו עוד לכסלה, והנה אח"כ שוב חוטאין ושוב שבין אליו, כן הוא בכל שנה, והשי"ת מוחל להם.

וזהו שאמר כמו הרה תקריב, היינו מקרבת קרבן ללדת, עבוד לידתה היא מקרבת קרבן, והוא לבעבור תחיל תזעק בחבליה על שחללה השבועה אשר זעקה בשעת חבליה, וזה משפטה כל הימים כנ"ל, כן היינו מפני ה', כי גם אנחנו על דרכנו כל הימים כמו האשה הנ"ל, זה תוכן דברי הרב הקדוש הנ"ל.

ועל ענין זה אמרו צדיקים על מה שנאמר 'מכף רגל ועד ראש אין בו מתום', 'מכף רגל', מאז שעובר שמחת תורה, 'ועד ראש', עד לראש השנה הבעל"ט, 'אין בו מתום', שנתה מהאדם כל קבלותיו, אבל כשבו שוב ראש השנה חוזרים ושבבים תשובה, ועל זה מבאר בנועם מגדים שאנו כיוולדת שמחללת שבועתה שהיא נשבעת בשעת הלידה.

ועל פי דברי הנועם מגדים מבאר בבני יששכר בדרך צחות פירוש הפסוק אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך וכו' (בראשית ג, טז), פירשו בו עצבונך צער גידול בנים והרונך צער הריון (פירוש"ט שם), והנה לפי זה הוא שלא כסדר, שהיה לו להזכיר ההריון ולאחר מכן הלידה, ומבאר בבני יששכר דהכי קאמר, 'הרבה ארבה גם עצבונך זה עצבון וצער חבלי לידה, ואעפ"כ ארבה גם כן הרונך, שנתאוה אח"כ להתעבה ומפרש הכתוב, כי בעצב תלדי בנים, ואעפ"כ ואל אישך תשוקתך כנ"ל, והוא היינו אישך הנ"ל איש הישראלי ימשל בך, יקח אותך למשל ולדוגמא, באומר לפני השי"ת בעת שובו בתשובה, יאמר, כמו הרה תקריב ללדת וכו' כן היינו וכו' וכנ"ל והבן'.

בשעת התשובה שבבים באמת

יש להתבונן למעשה מהו המעלה בתשובה זו, מאחר שאין האדם נשאר עם התשובה, ויש לפרש, הנה האשה ההרה, אף שלאחר מכן היא מחללת שבועתה, אבל בשעת שבועתה, בשעת צעקתה, הרי היא בטוחה בדבר ששוב לא תזקק לבעלה, שבשעה שהיא נשבעת הרי זה מתוך אמת ברוה, וכמו כן בשעה שבני ישראל שבבים בתשובה, אף והמקטרגים יכולים לטעון שגם אשתקד אמרו בני ישראל שהם שבבים בתשובה, אכן בשעה שבני ישראל שבבים בתשובה, הרי הם שבבים אל ה' בלב שלם.

מעלת התשובה שעשיו הוא נקי מעון

והנה מה שהבעל דבר טוען שבני ישראל עתידים להכשל בחטא, זהו אמת, שאם ישובו חלילה לחטא, יחזרו שוב בתשובה, ועל ענין זה אמר הרה"ק העטרת ישועה לגבי מעלת התשובה בימים נוראים, על פי

מעשה שהיה עמו, שהעטרת ישועה היה בווינא וראה איך שעומד אחד ומכבד את רחוב העיר, ופנה אליו העטרת ישועה בשאלה, הלא יודע אתה שבעוד כמה רגעים שוב יהיה כאן הלכלוך, ומה לך לטרוח על נקיון הרחוב, נענה המנקה ואמר, וכי ראבינער ישאל שאלה זו, הלא אם לא הייתי מכבד כסדר את רחוב העיר, כבר מזמן שאם היו יכולים לעבור ברחוב, מרוב הלכלוך שנאסף, וכמו כן אילו לא היינו שבבים בתשובה בימים נוראים, בזה זוכים לטהרה.

שכן כשהאדם שב בתשובה, הרי זה ודאי שעשיו אינו רוצה לשוב בחטא, וכאשר הבעל דבר יטען לו מה לך לשוב בתשובה עכשיו, מאחר שהוא עתיד להכשל שוב בחטא, יאמר לו, אין הכי נמי, אם אשוב להכשל בחטא, בודאי שאשוב שוב בתשובה, אבל עכשיו הנני שב בתשובה.

וזהו אחטא ואשוב, שעשיו אני שב בתשובה, ואילו אכשל חלילה שוב בחטא, בודאי שאשוב לחזור בתשובה, ואז אין ספק בדבר שבירד לעשות תשובה, והשי"ת הוא סלחן ומחלן וסולח ומוחל לבני ישראל על כל פשעיהם.

כל החוטא אינו נתכוין והוא נפטר מן הדין

שמעתי מהגה"ק מקלוזנבורג זי"ע על מה שאמר רבי שמעון בר יוחאי יכול אני לפטור כל העולם כולו מן הדין, שכן רבי שמעון לשיטתו שדבר שאין מתכוין פטור, וכל מי שחוטא הרי הוא בבחינת אין מתכוין, וכי יש לך את שבשעה שהוא חטא הוא מכוין להכעיס חלילה את הבורא ולעבור על רצון ה', אלא שהאדם יש לו נסיון, ויש לו התגברות היצר ואין בכוחו להתגבר עליו, וממילא הרי זה דבר שאין מתכוין שהוא פטור, ומשום כן יכול אני לפטור כל העולם כולו מן הדין.

מה בין התקיעות של הרה"ק מבארדיטשוב לתקיעות של הרה"ק מרוז'ין

שמעתי מהרה"ק ר' יענק'לה מפשעוורסק זי"ע שאמר בשם הרה"ק מרוז'ין, מהו החילוק בין תקיעת השופר שלנו לתקיעת שופר של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שהנה ידוע שכאשר היה הרה"ק מבארדיטשוב תוקע בשופר היו התקיעות באות לו מתוך קושי גדול.

והאמת הוא שעשיו מן הראוי להזכיר שמו של הרה"ק מבארדיטשוב, מאחר שהוא עת מלחמה, ואנו צריכים לעורר רוחים, ועל ידי הזכרת שמו של הרה"ק מבארדיטשוב מעוררים רוחים, וכמו שאמר הרה"ק מרוז'ין שעצם הזכרת שם העיר בארדיטשוב הרי זה פועל המתקת הדינים.

ולגבי הענין של תקיעת שופר, הנה הרה"ק מרוז'ין לא היה תוקע בעצמו, אלא שהיה שם בעל תוקע, ואמר שכאשר הרה"ק מבארדיטשוב היה תוקע בשופר היה עולה לו התקיעות בקושי גדול, לפי שהוא היה עורך הכנות גדולות, עד שראה השטן שכאן עומד להיות איזה ענין, ומשום כן הלך לקטרג עליו בכל הכוחות ונלחם כנגדו, אבל אנו אומרים לחזן "בלאו", שיתקע, וכי מה מבין השטן, אם הכוונה הוא לשופר או הכוונה הוא בלאו, לקרר את המרק, ומשום כן לא נאבק בו, והצליח בתקיעות.

הסתרה של הרה"ק מרוז'ין

זה היה כוחו של הרה"ק מרוז'ין, שהיה כל עבודתו מתוך הסתה, עד שגם השטן לא הכיר בצדקותו, עד האט זיך א צעה געגעבען מיט'ן שטן.

רפואה ביר ובמה

סיפר הרה"ק המנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע שדרכו של הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א היה, שהיה מרפא בידי הקדושות, וביאר שהרי זה מרומז במה שנאמר בתהלים ישלח דברו וירפאם, שהר"ת של ישלח דברו וירפאם הוא יד"ו, שיש בכח הצדיקים לפארות את החולים בידיהם הקדושות, וכשמע הרה"ק מרוז'ין עליו נענה ואמר, הענין שלנו הוא מהס"ת, שהס"ת של ישלח דברו וירפאם הוא מו"ח, שאנו ממשכים הרפואה במח, ללא הנחת הידים, וזה היה כוחו על ידי המשכה במח.

עבודת האכילה

הרב הראשון של שכונת זכרון מאיר בבני ברק היה הגה"ח ר' שמואל הלפרין זצ"ל, מגדולי חסידי מטשורטקוב, והוא מביא מה שמע מהרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב, ונהנה בממנו אמרו (ברכות לה) 'אסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה', ואמרו שם 'וכל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה מעל', ואמר הרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב, שהכוונה הוא כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, שיש לאדם לזכך עצמו שיהיה לו הנהגה מהברכה יותר מהאכילה, ומי שנהנה מהעולם הזה יותר מהברכה, כאילו וכו'.

לפני נסיעתו בבואו להיפרד שאל הג"ר רבי שמואל אודות הדברים שנאמרו בשבת, כיצד אפשר לקיימם, החזיר לו רבו בתמיהה וכי קשה הרבה, והלא איתא בגמרא כתובות קד. שרבינו הקדוש קודם שיתרו נשא ידיו ואמר גלוי ידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה, ואמרו חז"ל (ברכות טז) שמשולחנו של רבינו הקדוש לא פסקו צנן וחזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, הרי ששולחנו היה שולחן מלכים, ואיך יכל להעיד על עצמו שלא נהנה מאומה מן העוה"ו, ובעל כרחך שכל הנאות היתה רק מן הברכה ולא מעצם האכילה, שאל שוב הג"ר שמואל, וכי מי ידמה עצמו לרבינו הקדוש, אמר לו הרה"ק מטשורטקוב, והרי גם על זקני הרה"ק מרוז'ין אומרים כך, שלפני שנחמק מן העולם נשא עיניו אל ה' והעיד על עצמו שלא נהנה מן העולם הזה כלל, חזר הג"ר שמואל ואמר הלא גם אליו אין חס יכול להדמות, ענה לו הרבי בפליאה מדוע לא, משהבחין חרה"ק מטשורטקוב בהשתוממות של החסיד שאינו מבין איך יכול איש להיות כך, אמר לו, לכל הפחות ידעו אלו שאינם יכולים להשיג דרגא זו, שאינם כאנשים כלל, ובלשונו הק': מען זאל ווייניגסטען וויסען דאס ווען מען איז נישט אולי, איז מען גארנישט!

מספרים שפעם ישב הרה"ק הבית אהרן מקרלין אצל שולחנו, ובירך ברכת בורא פרי העץ על המאכל, וישב שם אדם והרהר שכדומה שגם הוא יכול לברך ברכה זו, נענה הבית אהרן, שתפס את מחשבתו, ואמר לו, מהו החילוק בין הברכה שלי לברכה שלך, ואמר, הנה אתה משכים בבוקר ויש לך חשק לאכול, או אתה רעב לאכול, אבל אסור לאכול ללא ברכה, לכן אתה מברך הברכה, כדי שתוכל לאכול הפרי, אבל אצלי הוא להיפך, כשהנני רואה את המאכל, הנני מתחיל להתבונן מי ברא מאכל זה, שפרי זה גדל על האילן, ואילן זה נטעו אותה, והכל נעשה על ידי השי"ת, והרי זה נפלאות הבורא, עד שאני מתאוה לברך הברכה, אבל מאחר שאסור לברך ברכה לבטלה, הנני מוכרח לטעום גם כן מהמאכל.

מעובדות אלו אנו רואים מדרגת הצדיקים, איך שהיו טפח גבוה מעל הקרקע, והבינו שהמון העם אין הנהגתם כן.

מורא רבך

שמעתי מעשה נורא, מהרה"ח ר' חיים מנדל שטיינברג מנתניה, במקורו היה מצפת, והיה בקי בסיפורי בית רוז'ין, ואמר שהכיר יהודי זקן, שכבר לא היה לו בפיו שום שן, ואעפ"כ היה בכוחו ללעוס בבשר החניכיים אגוזים קשים, וכל מה שהיו נותנים לו היה לועס, וסיפר מהיכן הגיע לו כח זה.

וסיפר שכאשר היה אברך צעיר היה סוחה, והיה נוסע לירי, והוא היה מחסידי רוז'ין, והיה מקפיד שלא יסע לירי לפני שנפטר מהרב, פעם היה אצל הרבי, וביקש לנסוע לירי, אבל הרבי היה סגור בחדרו, והוא לא רצה לנסוע ללא ברכה מהרב, וביקש עצות אם יוכל למצא איזה פירצה שיוכל להכנס אל הרבי, ויגעת ומצאת תאמין, ופתח את הדלת וראה את הרה"ק מרוז'ין עומה אבל תיכף נפל עליו פחד נורא, עד שנשרו כל שיניו, ושאלו הרה"ק, וכי עכשיו באים, והתחיל לבכות עד מאד, שלא ידע עד כמה הדברים מגיעים, אלא שביקש לקבל ברכת פרידה, וברכו אז הרבי שיוכל ללעוס שטיינער און ביינער, אבנים ועצמות, ואכן היה לו הכח שגם בימי זקנותו היה בכוחו ללעוס ללא שיניים אגוזים קשים.

עת מלחמה

שיחת חיזוק מהגה"צ רבי מיכאל בוגנים שליט"א
מתוך שיעורו השבועי הנמסר כל יום א' בבית המדרש שטפנשט בב"ב

שלוות הנפש בעת צרה – הכיצד!?

גילוי הסוד לחיים שמחים ומאושרים

להצליח לעמוד בניסיונות הללו, בהכרח עליו לפעול בדיוק כמו הוראות היצרן ביטחון מוחלט בהקב"ה, או אז, יזכה בעוה"ז לחיים שלווים, למרגוע ולמנוחת הנפש.

אולם לדאבונו כמו במשל, יש מי שמזלזל בהוראות היצרן ואינו שומע לבורא עולם ויוצר האדם. ובמקום לבטוח בה' הינו שם את יהבו על רהבים. במצב זה פעמים והקב"ה מביא עליו ניסיון קטן בו הקב"ה יוצר בלבול - מלחמה. ואז ישנן הוראות של פיקוד העורף להכין מזון לקנות אספקה, אותם בני האדם אשר לא חיים חיי אמונה וביטחון. נכנסים לפאניקה ולבלבול מיד הולכים וקונים אספקה מזון ומים לימים קדימה. למחרת פיקוד העורף מצווה להסתגר בבתים, וכן על זה הדרך, ומנוחת הנפש מהם והלאה..

כבר דיברנו במשך השבוע מספר פעמים, כל האסון הנורא והעצום שאירע כאן, כל המצב הזה של הרגים, שבויים, ירי טילים ואזעקות.. כל לנו לחשוב שאלו הם הערבים, כל זה נעשה מידי של הקב"ה והוא מנווט כל טיל וטיל היכן בדיוק ייפול, וכל תפקידנו כדי לזכות במנוחת הנפש הוא להתחזק בביטחון ובאמונה. אך מי שאינו חי את האמונה ואת הביטחון, חיי טרודים ומפחדים, כל רגע הוא נתון להודעות פיקוד העורף להתרעות ואזעקות, לא יוצא

מהבית, וחיי אינן חיים.

הנה עכשיו פיקוד העורף נתן הוראה להכין מזון. רבותי! זו הזדמנות בשביל כל אחד ואחד לנטוע בעצמו את מידת הביטחון, עכשיו ניתן להרוויח רווח נצחי ואין סופי על ידי שכל אחד יעמיק בלבו את מידת הביטחון הלכה למעשה. יש לכולנו הזדמנות כעת להרוויח רווח נצחי אין סופי. מתי? עכשיו-עכשיו. על מה וכיצד? על ידי כוח הביטחון על זה.

כותב על כך הגאון מוילנא דברים מופלאים, דבריו מובאים בסידור הגר"א (א"ש ישראל) על ברכה ראשונה שבשמונה עשרה. בברכת אבות אנו פונים אל הקב"ה בשלושה תארים 'הגדול', 'הגיבור' ו'הנורא'. מה הוא התואר של 'הנורא'!? מבאר הגר"א - הקב"ה עושה ניסים ונפלאות למעלה מן הטבע, כמו שהוא עשה לאבותינו באור כשדים, במצרים, על ים סוף ובמדבר.

כלל ישראל הלך במדבר בלי שום עתיד והצלה הנראה לעין, לא ידענו איפה נאכל מחר ואיפה נלון. לא ידענו כלום יצאנו מארץ מצרים בצלו של הקב"ה, ובכל אותם ארבעים שנה שעם ישראל היו במדבר היה שם שפע של מזון ומים ביגוד וכל הצרכים הגשמיים, אבל ללא שום בטחון פיזי שהכל יהיה גם מחר, הם היו במדבר בצל הקב"ה בביטחון מלא בהש"ת.

האוטו מגיע לחמש עשרה אלף קילומטר ואז הוא שובת. מגיע למוסך ושם מראים לו, שיש נזק למנוע, יש נזק כאן ויש נזק שם, נזק בזה ובוזה.. מה קרה!?! הם שואלים אותו. הרכב חדש לא?! אולי לא עשית טיפול?! אולי לא אמרו לך הוראות!?

והיהודי עונה: "אאהה ודאי שאמרו לי, אבל לא היה לי זמן..".
עד כאן המשל.

והנמשל, רבותי! הקב"ה יצר את האדם וברבבד עם יצירתו הוא נתן תוכנית חיים והוראות יצרן. בתוכנית הזו הקב"ה אומר לנו: הורדתי את הנשמה כאן לעולם הזה עולם שיש בו הרבה ניסיונות, אבל גם הכנתי רפואה למכה - בראתי

הגאון רבי מיכאל בוגנים שליט"א בשיעורו השבועי בבית"ד שטפנשט

יצר הרע בראתי לו תורה תבלין.

ובכלל ה'הוראות יצרן' ישנה הוראה מיוחדת כיצד ניתן לעבור את החיים במנוחת הנפש ובחיים שמחים ושלווים. ומה היא הוראה זו!?

שמעו והסכיתו נא את סוד העניין. כך מגלה לנו בעל קונטרס היחיילי (לרבי יצחק אלפיי זצ"ל בפתחה למדת הביטחון), נתבונן ונשכיל בכל מילה ומילה שכל אות ואות בדבריו פנינה, אבן טובה ומרגליות, וכך הוא כותב: "מדת הביטחון בה' אין עירור ולא דמיון לגודל מעלתה ולא שיווי ותמורה לרוב תפארתה, אשר כמעט מבלעדה אין שום קיום לאדם בעולם הזה הגשמי וכל שכן בעולם הבא הרוחני, מבלעדה לא יוכל האדם לחיות חיים נצחיים ומאושרים, מבלעדה אין מרגוע ומנוחה לגוף האדם, מבלעדה אין שום מנוס מחבלי הזמן הבורד וכו'. היא היא הנותנת אחרית ותקווה טובה לבעליה. היא היא הנותנת רצון טוב וחיים מאושרים לעושיה, היא היא הנותנת שמחה לאדם בכל עמלו בין רב בין מעט, היא היא הנותנת כח באדם לסבול מעט או הרבה" עד כאן לשונו המופלא.

הוראה זו נתן לנו הקב"ה כחלק מהוראות היצרן. מצד אחד הקב"ה מיעד עבורנו ניסיונות וקשיים בזה העולם, אך מצד שני הוא נתן לנו הוראות כיצד לצלוח את העוה"ז, והרוצה

שלום וברכה לכל הציבור הקדוש!

ברשותכם ובסייעתא דשמיא ברצוננו לומר לכם מסר חשוב וחזק הנוגע ישירות לאופן ההתמודדות ולעבודת ה' הנדרשת בימים הללו. לימוד המוסר! "הגאון מוילנא" הכיר והעריך עד למאוד את החובה בלשמוע ללמוד ולקבל "מוסר", כפי שאנו למדים מהמעשה הנודע בו הגאון מוילנא פנה אל ה"דובנער מגיד" שיוכיח אותו בדברי מוסר.

רבותי! אנחנו לא יכולים להבין מי הוא ומה הוא "הגאון מוילנא" זה כלל לא במושגים שלנו, בגיל שבע הוא סיים את הש"ס, ובגיל שלוש עשרה הוא כבר ברא גולם. על אף כל זאת ועם כל זה הגר"א הבין - 'מוסר זה חיים' ובלי מוסר אי אפשר לחיות. ממחשבה למעשה הגאון שכר את המגיד מדובנא שיאמר לו דברי מוסר ושילם לו על כך כסף, ומפני שאין מסרבים לגדול, אכן כן, המגיד מדובנא היה אומר מוסר לגאון על פי משל.

מכאן גם נלמד אנחנו - אם הגאון מוילנא היה שומע מוסר מהמגיד מדובנא על פי משל, נוכל אף אנו וגם אני הקטן לומר לכם את המסר החשוב בדרך של משל.

משל למה הדבר דומה. יהודי חיפש רכב נוה לכל המשפחה שלו, שבעה מקומות, עם כל התנאים הנכונים והנוחים שיעמוד לו לימים רבים. כדרכם

של רוכשים, עשה סקר שוק ובדיקה על הרכב המתאים על הדגם הטוב ועל המוכר הנכון, ובסייעתא דשמיא הצליח להגיע אל היעד, הוא מצא את הרכב הנכון והרצוי מבחינתו עם כל התנאים הנלווים, אחד לאחד ובדיוק מה שרצה.

הוא קונה רכב חדש מהיצרן, ולפני שהוא יוצא ממשד המכירות, אומר לו איש המכירות: "אדוני תשמע טוב, יש הוראות טיפול, כשהרכב יגיע לחמש אלף קילומטר, חובה לעשות לו טיפול של שמן, וכך, כשהאוטו יגיע לעשרת אלפים קילומטר, הוא חייב שוב טיפול של כך וכך. זה ההוראות של יצרן הרכב.

שומע היהודי את ההוראות ואומר לעצמו: "שטויות, אעשה מה שאני רוצה".

לוקח את האוטו ונוסע איתו אלפי קילומטרים שמח ורגוע. באמצע הטיול עם כל בני המשפחה הרכב מגיע לחמשת אלפים קילומטר הוא אומר - 'אין לי זמן' וממשיך לנסוע והאוטו נוסע... ששת אלפים והאוטו נוסע.. שבעת אלפים ועדיין האוטו נוסע... עשרת אלפים והאוטו ממשיך לנסוע. אחד עשרה - ואין שום בעיות האוטו ממשיך לנסוע. והאיש אומר לעצמו כל ההוראות שאמרו לי אינן נכונות סתם כסף לפח ובזבז כסף.

דבר זה אנו מזכירים בתפילת ראש השנה, בעת אשר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני הקב"ה, בתפילת מוסף שתיקנו אנשי כנסת הגדולה, שם אנו מזכירים את נבואת ירמיה (ירמיה פרק ב'): "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לתוך אחרי במדבר, בארץ לא זרועה". ביאור הדבר: הקב"ה אומר לנו בניי אהוביי כלל ישראל אני זוכר לכם את החסד שעשיתם עמדי, ועל איזה חסד מדובר?! - 'לתוך אחרי במדבר', כלל ישראל הלך אחרי הקב"ה בלי שאלות וללא פקפוק במדבר בארץ לא זרועה במקום שאי אפשר לזרוע ואין יכולת לבנות שום הבטחה לעתיד רק בטחון ובטחון, דבר זה הקב"ה זוכר לנו כחסד לדורות ודורי דורות, וכל שנה ושנה בראש השנה אנו פונים להקב"ה שישתמש בזיכרון החסד הזה.

יבוא הושאל וישאל - כל זה היה בצאת ישראל ממצרים, פעם.. מנין לנו שכך גם יקרה וקורה בימינו עכשיו?! כותב הגר"א: בהמשך של ברכת אבות אנו אומרים: "וזוכר חסדי אבות" מדוע מזכירים זאת? וכי זה זיכרון להקב"ה? וכי אנו מבקשים מהש"ת שייזכר לנו את חסדיו עם אבותינו? מבאר הגר"א מוילנא - זיכרון זה הוא זכירה עבורנו כלל ישראל, שכמו שהקב"ה עשה עם אבותינו חסדים ניסים ומפלאות, כך הוא גם יעשה לנו, ובלשוננו של הגר"א: "לעשות לנו גם כן נוראות למעלה מן הטבע", כלומר כמו שקב"ה עשה לאבותינו, כך גם הוא ליך ולכולנו.

זו היא אפוא ההזדמנות שיש לכל אחד מאתנו שרוצה להשתמש בהוראות היצרן - יוצר האדם. לבטוח בהש"ת. זה הזמן שכל אחד יאמר: "ייבוננו של עולם, אני בוטח בך, אני לא הולך לעשות כלום, שום דבר, אני מאמין וסמוך ובטוח בך, שכשם שעשית לאבותינו ניסים כך גם תעשה לי ולכל כלל ישראל.

רבתי! מי שישמע אותנו וינהיג את עצמו בהנהגה הזו של הגר"א מוילנא, יעמיק את מידת הביטחון ויעשה כן באמת ובתמים, הוא ירויח הרבה. אין

שום יכולת לתאר את השכר הרב שהוא יזכה מחמת הנהגה זו. הקב"ה יגיד לכל אבא ואימא שינהגו כן: "זכרתי לכם חסד נעורייך - אותו החסד של חודש תשרי שנת התשפ"ד איך שהלכתם אחרי במדבר בארץ לא זרועה". רבתי! זוהי הזדמנות נצח דווקא עכשיו-עכשיו בזמן של מלחמה, יש לנו אפשרות להכריז 'בואו ונלך אחרי הבורא יתברך, ובמקום לעשות בדקדוק כל מיני פעולות והוראות של פיקוד העורף, נבטח בהקב"ה שיוליך אותנו בדרך ניסית כמו שהולך ועשה לאבותינו במדבר.

כאן ורק כאן נמדדת האמונה! כי בדבר שאנחנו רואים בעינינו ובמוחש לא שייך אמונה, רק בדבר שאיננו רואים, אם אני מכין היום את כל המטבח בארגונים של אוכל ובמלאי של מים זה סתירה לאמונה אין כאן לא אמונה ולא בטחון. רגע אבל פיקוד העורף הודיע שצריך להכין מלאי של מים?! נכון! ככה זה בדרך הטבע, אבל אנחנו מאמינים בני מאמינים, אנחנו בוטחים בהקב"ה שהוא מנהיגנו כעת בהנהגה של למעלה מדרך הטבע והוא יוליכנו ויצילנו מכל רע ופגע רע.

מי שישכיל להתנהג במידה זו של מידת הביטחון ומידת הקיווי, ולא ישלה את עצמו בעשיית פקודות והוראות של פיקוד העורף, הוא יזכה לרווח נצחי לדורות, דבר כזה יוציא אותו

מדינה של גהינם. והוא יחיה בשלווה ברוגע ובמנוחת הנפש.

* * *

דבר נוסף חשוב לומר בימים האלו. הנני שומע לא מאחד ולא משניים, על אנשים שלא ישינם בלילות - אין להם חיים! סיוטים! למה? כי הם נחשפים למראות מזעזעים... למה אתם רואים את זה?! למה?! - יצר הסקרנות גובר עליהם..

כששמעתי זאת הבנתי את חונתו של מרן שר התורה מורי ורבי רבי חיים קניבסקי זצ"ל, הוא אמר לי אישית: "אתה יכול להגיד בשמי: מי שמחזיק את המכשיר הזה, האיפון, הוא בסכנה רוחנית, ותדגיש - גם בסכנה גשמית", אז, לא הבנתי מה הוא מתכוון 'סכנה גשמית', סכנה רוחנית - הבנתי, ברור זה מוריד את האדם ברוחניות. אבל הוא מדגיש לי: 'תגיד גם בסכנה גשמית', לא הבנתי אותה. מה כאן הסכנה?

עכשיו היום אחרי מספר שנים. אני מבין אותה. הנה, היום אני רואה, אנשים מחזיקים את הדבר הזה, רואים מראות וזוועות של ערבים, וזה מכניס לסייטים. דבר זה פוגם ופוגם בכל מי שרואה זאת, זה דבר המהווה פגיעה לדורות, ומכניס נזק בנפש. אנשים מודעים לזאת, ובכל זאת מסתכלים למה? כי הסקרנות הוא היצר החזק ביותר, וזה גם הסיבה כמה המכשיר הזה מסוכן לא רק רוחנית אלא גשמית..

המונים משתתפים בשיעורי החיזוק של הרה"צ שליט"א מדי יום ראשון בערב

לא חתם את הפסוק כפי שהוא התחיל? פתח 'בפנים' וסיים 'ברוח' - למה?! מדוע?!

רבתי! שמעו היטב מה שמשיב על כך רבי משה דוד וואלי, כי דבריו הם יסוד נכבד חשוב ועמוק. אדם הרוצה באמת להשפיע על הנפש שלו שיהיה לו רוח טובה שמחה ושלווה - לא יעזור לו ולנפשו כל תענוגי הגוף, טיול או שחוק ושאר תענוגים... ולא רק זאת שלא יעזור לו אלא גם שום רפואה ושום רופא שום תרופה ושום מזון - כך כותב הרמ"ד וואלי, ומבאר טעם העניין: כי הדבר היחיד שיכול להועיל הוא רק ריפוי 'לרוח' - אמונה ובטחון, ורק לאחר שהרוח תתרפא או אז, יימצא ממילא גם מזון לגוף.

ביאור הדבר הוא כפי הנלמד בפרשת השבוע. הקב"ה ברא את האדם בצלם אלוקים. צלם אלוקים פירושו 'עולם הרוח', האדם במהותו הוא רוחני, יש לו עצם נצחי ורוחני בו הוא דומה לבורא יתברך. כך כותב הספורנו. וכך גם מבאר בחזקוני, 'צלם' פירושו כמו 'מלאכים'.

ומכיוון ואנחנו דומים במקצת למלאכים, אנחנו חייבים לתת חיות לרוח ומוזן לנפש, והמוזן לרוח לא יבוא אלא רק על ידי אמונה ובטחון - טיולים, בילויים, טיפולים פסיכולוגיים ורגשיים לא יעזרו - רק אמונה ובטחון. רק על ידי מידת הביטחון נוכל לעבור את החיים במנוחת הנפש. זה הוא הוראות היצרן, ומי שלא יעשה כך, יזלזל בהוראות היצרן, אז גם הכלי שיצר יוצר האדם.. לא יעבוד נכון וכל חייו יהיו ללא שלווה וללא מנוחת הנפש..

'רוח נכאה' כותב האבן עזרא זה הוא רוח נשברת - ומי שיש לו שברון, לא יוכל ללמוד דעת. אדם שכל היום צמוד למכשירים, זה מכניס לו אווירה של עצבות וסייטים בתוך הבית - ואז כל בני הבית לא יכולים ללמוד - לב נכון ששמה ואין לו עצב בעולם, הוא יוכל ויתבקש ללמוד דעת.

אבל יש שם בפסוקים במשלי הארה נוספת המבוארת בפירוש הר"ד על משלי (פרק י"ח פסוק ט"ו): "שלמה המלך כותב: 'רוח איש יכלכל מחלוהו ורוח נכאה

מי ישאנה". מבאר הר"ד 'רוח נכאה' זהו רוח נשברת ועצבה שמשים העיצבון בליבו, אדם כזה - מי ישאנה לאותה הרוח כי ממוך צער ושברון שיש לו בלבו חלילה ימות האדם.. כי הוא לא יוכל לישא את כובד העצבות שלבו. רבתי! 'משים עצבות בלבן' - כיצד אדם שם את העיצבון בלבו? התשובה היא: מי שצמוד למכשיר לחדשות רואה את מראות הזוועות הללו, דבר זה מכניס עצבות צמודים למכשיר רואים את המראות האלו, זה מכניס לכם עצבות.

מאמינים אנחנו ליצרן, ויוצר האדם אומר לנו: יצירי כפי, אני יצרתי אתכם, ואני גם עשיתי את כל המאורעות הנוראיים הללו, כל המראות המזעזעים הללו. אל לכם להיכנס לסייטים ול... אני הקב"ה אב הרחמן בי יש את כל הרחמים שבעולם וכל זה ממני בא, כל מה שאתם עוברים זה חלק מהמסלול של הבריאה. ואתם היושבים כאן - אומר הקב"ה: "האמינו בי ובטחו עלי, תנו לי לנהל את הבריאה במסלול הראוי לה. ובוזה ורק בזה יהיה לכם מנוחת הנפש".

כל אבא ואמא יש להם אחריות על כל המשפחה, על כל הילדים, על כל הבנים והבנות. כולכם. והתפקיד שלנו חלילה לא לחשוף ולא

זכרון להולכים

ויהיו... שני חיי שרה
"מלך שויץ למונה"

הרבנית מרת שרה טוביאס ע"ה

אשת חבר מוריניו הגה"צ רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל חבר בד"צ ויז'ניץ

- במלאות השלושים לפטירתה

הזה תקברו את אשתי". הוא גם כתב את נוסח המצבה, שנותר עד היום.

כאן נכנסה לתמונה הסבתא, מרת באבע רבקה דבורה ויז'ניצר ע"ה שאימצה את הילדים אל לבה כאם אוהבת.

באותם ימים הוכתה המשפחה באסון נוסף וכפול - אחיו של האב, רבי יצחק אייזיק זצ"ל ובתו גיטל נפחו את נשמתם, הי"ה, בחולי וברעב, וכן אח נוסף הבחור אברהם אהרן הי"ה. הדוד המסור, הנער רבי יעקב דוד זצ"ל נטל אז חסות על חמש היתומים הקטנים שנותרו - שלושה של אחיו אייזיק, ושניים של אחיו האלמן - מרת שרה ואחיה ר' מענדל.

על אותה תקופה לא פירטה המנוחה ע"ה, כי אם הזכירה לעתים את הפצצותיהם של הגרמנים מעל ראשי הבורחים. והיתה מוסיפה ואומרת: "חסד ה' היה זה שלא נותרנו לגור בפטרווא, אף שבאותם ימים היא היתה עיירה רועת ושלוה. אולם בשנת תש"ד עלה הכורת על חבל זה וכולם נשלחו לאושוויץ, וכמעט שלא נשאר שרידים (ובודאי שלא תינוקות). ואילו אנו זכינו להינצל בניסים במחנה טרנסניסטריה".

אחים לצרה

על אותה תקופה קשה בטרנסניסטריה, כאשר היא כילדה בת ארבע וחצי נותרה יתומה לצד אחיה בן השלוש ועל התקופות שלאחר מכן - סיפורה הרבנית המנוחה ע"ה כיצד היו השניים אחים לצרה ולשמחה, אחים בגלות ובפדות, בערגה ובציפייה - וגם בהתגשמותן. וכל אוקיינוסים שבעולם לא היה בהם כדי להפריד ולנתק את הקשר המיוחד שרק ילד וילדה מיתומים יכלו לחוש, ילדים קטנים מזו רעב שחוו על בשרם את מוראות טרנסניסטריה, את השכול והאובדן בתקופת השואה; ואחר-כך כשגדלו והמסך הקומוניסטי הוגף עליהם - הניתוק מן המשפחה המורחבת, הגעגועים לציץ, לחצר-קודש של רבי, לסביבה תורנית וחסידית... את כל זאת והרבה יותר הם חוו יחד בהיותם רכים בשנים.

*

כשהסתיימה המלחמה, הגיעו הגולים שבורים ורצוצים אל העיר טרנסניבוץ הרומנית, אשר בה היה קיבוץ של יהודים. המנוחה היתה אז בת חמש וחצי שנים, ואחיה בן ארבע. באותה תקופה הופיעה שם דודתם הנערה מרת יוטא ע"ה, אחות אמם, פליטה ממחנות אושוויץ האיזמים. בהכוונתו של הרבי ה"אמרי חיים" מויז'ניץ זי"ע, נשא אותה אביהם לאשה, ומאז היתה הדודה ע"ה מטפלת במסירות בשני הילדים, "בוגרי" התלאות המחרדות של טרנסניסטריה; בתנאים-לא-תנאים דאז התמסרה

המנוחה מרת שרה טילא ע"ה ואחיה הרב מנחם מנדל ז"ל.

בבית הוריה ובחיק משפחתה עברו עליה שנות ינקות נעימות ושמות, כשהיא מתגוררת סמוך ל"הויף" - חצר הרבי בויז'ניץ. אביה זצ"ל היה מקושר מאד לרבי ה"דמשק אליעזר" ובלט בין תלמידיו החשובים, הנאמנים והחביבים. הוא עמד לימין רבו הגדול, והתאמץ לקרב יהודים ובמיוחד בני נוער באותה תקופה לא-פשוטה, הציל אותם מזרועות ההשכלה שהטיפה ללימודים בגימנסיה, והשיבם לחיק החסידות וללימוד בישיבות. רבי מרדכי זלמן נהג לאסוף את אותם צעירים בשעות הבוקה לימד אותם שיעור ב"דף היומי", ומשם היתה דרכם קצרה לשיבתו המעטירה של ה"דמשק" זי"ע בויז'ניץ.

יתמות בגלות טרנסניסטריה

תמונת חיים שלווה זו נגדעה בעת שהקדירו השמים, וגם על העיירה ויז'ניץ לא פסחה הרעה. בשמחת תורה של שנת תש"ב גורשו התושבים - אנשים, נשים וטף, לטרנסניסטריה שבגבול רומניה אוקראינה - ארץ גזירה ענקית. גם משפחת ויז'ניצר המורחבת יצאה לגלות, כאשר ההורים נושאים על זרועותיהם את שני התינוקות שלהם - המנוחה מרת שרה ע"ה שהיתה אז בת שנתיים ומחצה והבן מנחם מנדל בן השנה, בלוויית הסבתא האלמנה מרת באבע רבקה דבורה ויז'ניצר ע"ה. כך הובלו יחד עם רבים-רבים מאחינו בני ישראל, הושטו על גבי רפסודות מעל הנהר, כאשר יהודים רבים טובעים, ה' ינקום דמם, או נופלים חלל בשאר תלאות הדרך, ואילו הם - תינוקות קטנים, שרדו בניסים גדולים.

בטרנסניסטריה ציפו להם רעב, קור ומחלות, והמוני גולים נפחו נשמתם. כל אלה התגברו בעת שהחורף הגיע, כפור אכזרי ונושך. כל המשפחה חלתה בטיפוס, נאנקה במכאוביה בלא תרופות בכלל וללא מזון מתאים. רק הדוד, אחי האב רבי יעקב דוד ויז'ניצר (דוד"ק) זצ"ל, שהיה אז נער בן שש-עשרה - התהלך בין החולים והגיש עזרה.

האם, מרת דריזא בלימא ע"ה שהיתה אשה גדולה ומיוחדת וגם איתנה ברוחה - נדבקה אף היא במחלת הטיפוס, ובו' בניסן השיבה את נשמתה הטהורה ליוצרה, מותרה אחריה את בעלה ושני הפעוטות הרכים.

האב האלמן הצעיר שכב אז מעורפל במיטת חוליו, וכאשר סיפרו לו כי אשתו השיבה נשמתה לבוראה, שאלו אותו היכן לקבור אותה... מתוך הערפל הוא גילה: "הבאתי עמי מעיל יקר, תמכרו אותו, ובכסף

על גלי נהר סוערים שייטה ספינת חייה של הרבנית מרת שרה טוביאס ע"ה, החל משנות ינקות מוקדמות בתקופת השואה האיומה, והמשך במסכת ארוכה תחת המגף הקומוניסטי - אולם היא עצמה, כפירושה של חז"ל על שרה אמנו: "ולמה נקרא שמה שרה? שמעשיה במשורה" - היו הילוכיה אציליים ושקולים. המעשים, המחשבות, הדיבורים והרגשות - כולם במשורה, שקולים בפלס מאזני השכל, בטוב טעם ודעת הישרתה סביבותיה הילה של שלווה, אמת ברורה ונועם של ידיעת המטרה.

דורות ראו עיניה של המנוחה הדגולה ע"ה, החל מן החממה החסידית השלוה לתוכה נולדה - ולאחר מכן ברעב וביתמות, נעורים בצל הקומוניזם בלי מסגרת יהודית ממוסדת ובודאי שלא חסידית - כל אלה לא הכניעו את דמותה המאירה. תמיד בשמחת חיים, חביבות וחיוניות. כל אשר התבונן בהליכותיה העדינות ובהשגותיה המרוממות - התקשה להאמין כי מאחוריה שנות סבל ותלאה, בהם עמדה בכבוד וללא פשרות.

סמוכים אל מקור החיים - ה"הויף" בויז'ניץ

הרבנית מרת שרה טילא ע"ה נולדה בחודש שבט תרצ"ט בעיירה ויז'ניץ, שם התגורר בתקופה ההיא הרבי בעל "דמשק אליעזר" מויז'ניץ זי"ע ומכאן שם המשפחה, משפחת ויז'ניצר. אביה, החסיד המופלג רבי מרדכי יהודה שלמה זלמן ויז'ניצר זצ"ל היה בנו של החסיד רבי מנחם מנדל ויז'ניצר זצ"ל וחתן החסיד רבי גבריאל יוסף שכטר זצ"ל משמשו של הרבי - כולם מחסידו ויז'ניץ הנודעים בצדקתם ובמעלותיהם הרמות.

אמה מרת דריזא בלימא ע"ה, היתה בתו של הגאון החסיד רבי שלמה לייב מגיד זצ"ל הי"ה, תלמיד חכם עצום ומגדולי חסידיו של רבנו בעל "אהבת ישראל" זי"ע. את השידוך הציע ה"אהבת ישראל", וכה התבטא באוזני רבי שלמה לייב: "יש לי בחור, שעמו תוכל לשוחח! למעשה, השידוך יצא לפועל רק לאחר פטירתו של ה"אהבת ישראל".

לאחר נישואיו גר רבי מרדכי זלמן במקום מגוריו חותנו, בעיירה הקטנה פטרווא אשר בחבל ממזרח המלאה בתלמידי חכמים וחסידים, שם בנה את ביתו בלהט חסידו ותורניו.

מאחר שלא היתה במקום אפשרות לפרנסה, שב רבי מרדכי זלמן לעיירת מולדתו ויז'ניץ אשר בחבל בוקובינה, וחזר לשיבתו של רבו המובהק מרן ה"דמשק אליעזר" אותה ניהל ברמה. שם למד רבי מרדכי זלמן וגם לימד, ושם נולדו להם שני ילדיהם

ככל שיכלה לרפא אותם מפצעים ולהעניק להם את הדרוש לגדילה תקינה. וגם הסבתא, מרת באבע רבקה דבורה המשיכה להעניק את המקום הרגיש, החם והאוהב. למרות השבר הגדול שפקד את משפחתה והקרבות שהקריבה, טיפלה בהם ובבני-הדודים שלהם במסירות רבה וגדולה.

זכרתי לך חסד נעורייך... בארץ לא זרונה

בראשית בואם לטשורנוביץ, בטרם מצאו מקום לגור בו, התאכסנו בביתו של כ"ק האדמו"ר מסקולען זצ"ל ולאחר מכן עברו לגור באראה, שם התגוררו תקופה ארוכה מאחורי מסך הברזל עד לשנת תשכ"ה בה זכו לעלות לארץ הקודש.

עם השנים הצטרפו למשפחה אחים ואחיות קטנים שנולדו להם. המנוחה ע"ה ואחיה ר' מענדל טיפחו את הילדים והתמסרו אליהם, ומתוקף הנסיבות והתנאים לא היה זה רחוק ממסירות הורים לילדיהם. זמן קצר לאחר סיום המלחמה פשט הקומוניזם את טלפיו בארצות אירופה, ומה שלא עשתה השואה האיומה השלימו הקומוניסטים רח"ל. על אף ולמרות הכל, נשלח הילד מענדל ללימודי קודש באופן פרטי, ובגיל 12 נדד ליישיבה בסאטמאר. אחותו הרבנית המנוחה ע"ה, אף שידעה כי רוחו איתנה וחזקה - דאגה לו מאוד... ולא לשווא. באותם ימים אכלו הנערים "טעג", ומכיוון שהוא שמר על הקפדתו של האב את מנהגם של חסידים שלא לאכול "געשטופטע גענז" - אוזנים מופוטמים, לא נותר לו כמעט היכן לאכול. כך, עדין שהוקמה הישיבה באראד בראשות האב רבי מרדכי זלמן ויז'ניצ'ה, ובאישור השלטונות באותו איזור.

הרבנית המנוחה ע"ה נאלצה ללמוד לימודי חובה בבית-הספר הכללי בעיר, בו התקיימו לימודים גם בשבת. אולם היא עצמה הקפידה שלא להופיע בימי שבתות וחגים, וכל פעם בתירוף אחר. המורים והתלמידים היו מתחמים לעומתה: "עוד פעם היתה לך מחלת השבת?" אולם היא לא ויתרה על קוצו של יו"ד, פעם, כאשר היה רצף של ימים קדושים, הגיעה לבית ברירה ביום טוב שני של גלויות לבית-הספר, אך נמנעה מלכתוב. היא התלבטה כיצד להסביר את עצמה, איזה חג היום, המורה השפיל אותה וגיחך עליה אך היא לא נכנעה ולא חיללה את השבת. לא היה זה מובן מאליה ולא כולם הצליחו בעת ההיא לעמוד בניסיון הקשה הזה בגיל כה צעיר.

לאחר שסיימה חוק חינוך חובה, ואודות כשרונותיה הברוכים דחקו בה מוריה להמשיך ללמוד ולהתקדם. היא אכן החלה בלימודים הללו אולם דודתה מרת יטא, אם המשפחה, הביעה את חששה: "אני לא חושבת שהילדה תוכל לעמוד בנסיונות... ומה אענה בעולם העליון לאחותי? - - ואכן, המנוחה ע"ה קיבלה בהכנעה גמורה את דברי הוריה והפסיקה את הלימודים. לא היה זה קל בכלל, היא אהבה את הלימודים עד מאד והצליחה בהם, והפסקת הלימודים היתה גם ניתוק מן החברות.

רוחות זרות נשבו אז בעוצמה בארצות הקומוניזם וסחפו אותם את בני הנוער שנותרו על אדמת הדמים, עיוורו את העיניים וורעו בלבול בהשקפה הטהורה. אולם הרבנית המנוחה ע"ה, לא סתה ככה-ואז-זה מן הנתיב הסלול. היא ניצבה בעוז, בבהירות ובמסירות נפש בשמירת שבת ובשמירת הציון של בת ישראל. ראתה את תפקידה בעזרה בגידול האחים והאחיות בתעצומות נפש, ימי הנעורים עברו עליה איפוא בארץ לא זרונה, ארץ ציה ושוממה, כשעמידתה הרוחנית הזקופה משפיעה עמוקות על הילדים בבית.

לאחר שגברו הגזירות והקומוניזם התפשט עור, נסגרה הישיבה ומאו ישב אחיה ר' מענדל ולמד בעצמו בבית בהתמדה גדולה. את כל הנהגתם החסידי הוויז'ניצ'אית ואת אהבת התורה - את

כל אלה ספגו הילדים אך ורק בבית, בהקפדה על הלבוש וההשקפה החסידי של נפגמה למרות התנאים הקשים דאז, כשהם מבודדים ומרוחקים מרבי ומחברת חסידי.

כל השנים חוו הילדים את הציפייה הגדולה והמושכת לחונן את עפר ארץ הקודש. את טעם הגלות חשו על בשרם, בודדים ורחוקים ממרכזי היהדות. הציפייה להיגאל מארץ העמים היתה מוחשית ואתן שנות ערגה ונעוועים למשפחה בארץ הקודש ולחברה חרדית - נותרו חרוטים בעצמותיה של המנוחה ע"ה עד זקנה ושיבה.

ובינתיים, ניסתה הסבתא מרת באבע רבקה דבורה שכבר עלתה לארץ הקודש - להפעיל קשרים בארץ ובחול' תמורת הון ושלמונים. פעמים רבות נכנסה ל"אמרי חיים" וביקשה שיפעל למען בנה רבי מרדכי זלמן ומשפחתו. למעשה, היא עצמה נפטרה בארץ הקודש עוד בטרם פגשה במשפחה שנותרה מאחורי מסך הברזל.

בשנת תשכ"ה, לאחר השתדלויות עצומות זכתה המשפחה סוף סוף בחסד ה' לחון את עפרה של ארץ הקודש. כאן בארץ קידמו אותם קרובי המשפחה וחסידיו ויז'ניץ בכלל, בשמחה גדולה ובהתפעלות עצומה. הם התקשו להאמין בראותם את בני משפחת ויז'ניצ'ה שגדלו בסביבה כה מנוכרת, מנהגים ביהדותם ובחסידותם, בשמירה על המנהגים, ובידיעות מופלגות בתורה הקדושה.

נטרה בעלה, ויאשרוה בנה

באלול תשכ"ה נישאה הרבנית ע"ה לבעלה הגדול, מורינה הרב הגאון רבי טוביה אריה טוביאס זצ"ל, בן הגה"צ רבי שמואל טוביאס אב"ד פיאטרא ניאמץ שהיה רב הרבנים הנודעים תחת המגף הקומוניסטי ברומניה, דמות גדולה ונדירה בפעליה הכביירים. כאשר נודע למשפחת הרב טוביאס אודות אישיותה של הנערה שרה ע"ה ועמידתה האינה צבוק העתים - חפצו בה לבנם העילוי המופלג, רבי טוביה אריה.

החתן היה מבחירי הולומדים בישיבת ויז'ניץ בארץ הקודש, כאשר כבר בשחר ילדותו ברומניה בטרם עלה לארץ - כבר הוסמך להוראה, כמפולג ובין במקצועות התורה. במחיצת אביו היו הוא ואחיו לומדים מקרוב כיצד לפסוק הלכות אף המורכבות ביותר, מתוך ידיעה מוחשית, והפליאו בידיעותיהם גם רבנים גדולים. רבי טוביה אריה נמנה על תלמידי הישיבה באראה, שם שימש חמיו לעתיד - רבי מרדכי זלמן ויז'ניצ'ה - כאחד מראשי הישיבה.

שמחת הנישואין התקיימה כאמור באלול תשכ"ה כאשר הלך חשים כי זהו המשך לדרך שחלקו נכחד באכזריות, וכי נצח ישראל לא ישקה את הבית השתיתו במטרה אמיתית, שיהא זה בית של תורה, בלתי לה' לבדו.

כל חייה היתה הרבנית עזר לבעלה הגאון הצדיק זצ"ל במסירות נפש. עמדה לצידו בכל פעליו, הן בהיותו יושב אהלים ולמד ככולל עד ימי האחרונים, הן בצעירותו עת שעמד בראש כולל סדיגורא בת"א וראש כולל אנטניא שנים רבות, הן בשבתו על מדין בפסיקת הלכות כדיון בבית-הדין של ויז'ניץ, והן בפעליו לרומם את זכר צדיקי בית רוח' ברומניה ואדמו"ר באהוש ובהקמת מוסדות התורה והחסד, בכך הקים שם ושארית לחכמי ארץ רומניה ולצדיקי שושלת מפוארת זו.

כבר בראשית דרכם, עמדה לימין בעלה הגדול ולא בחלה בשום מלאכה לצורך פרנסת הבית, ובלבד שיהיה פנוי לעמל התורה ולפעליו הברוכים, וכך במשך עשרות שנים, מצאה כר נרחב לצדקה ולחסד, והיותה סמל לנאמנות ומוסר עבודה. בפעילותה התייחסה לכל אחד בכבוד ובסבלנות והייתה לשם דבר. הגיעו אנשים מכל המגזרים, ואת כולם כיבדה ועודדה עד מאד.

אשת חיל היתה, מעניקה ואוהבת עד בלי גבול. אף שבבית שרתה תמיד אווירה שיש כל מה שצריך ובשפע - היה החינוך לריחוק ממותרות, והיה זה שילוב מופלא.

יחד עם בעלה הגדול זצ"ל בנו דור ישרים מבורך ומפואר בכרם בית ישראל, בית של תורה וחסד. ילדיה ידעו תמיד כי כל התקדמות שלהם משמחת ומרנינה את לב ההורים עד אין לשעה ממש כמו זכיה בפיס... וכל זאת מתוך אווירה נעימה ואוהבת ולא מכבידה או מחייבת.

בשנים המאוחרות יותר לקחה בבריאותה ועברו עליה תלאות רפואיות רבות, אולם היא מעולם לא התאוננה, לא על העבר ולא על ההווה.

מסירותה לצאצאיה היתה באהבה ללא גבול ומיצרים, כשהבית תמיד פתוח ומארח. כל אחד מאורחיה הרגיש כבן יחיד וחש היטב את ההתעניינות, השמחה עם כל בשורה טובה, ההשתתפות בכל ארוע משפחתי קטן כגדול, התפילה שלוותה כל שלב. היא היתה מעורה בחייהם ברוח צעירה, מבינה ושותפה ותמיד מכבדת. זכתה ללוות נכדים לחופתם ולראות נינים, ורע בך ה'.

עם פטירתו של בעלה הגדול לפני שנתיים ומחצה, נפער חלל גדול בחייה. אין ספור פעמים חזרה על כך כי אמנם קשה האבדה אולם היא בוחרת להביט על חצי הכוס המלאה - הנחת מילדיה וצאצאיה היקרים, מכך שאבה כוח ועוזו כל חייה.

לספוד לשרה ולככותה

בשבוע של שבת סליחות התאשפזה המנוחה ע"ה בבית החולים, ולאחר שמצבה התייצב ויכלה לדבר - היו כל דברי שיחה ושיגה אודות מקום התפילה שלה בימים הנוראים בבית-המדרש הגדול בוויז'ניץ.

בראש-השנה בהיותה בטיפול נמרץ, הצטרפה לתפילות בנוסח הוויז'ניצ'א, אשר כל השנים היו חרוטים עמוק בנימי לבבה, הרעיפה ברכות על כל בני המשפחה הקרובה והמורחבת, וכאשר בישרו לה על שידוך במשפחה - הזילה זמעות התרגשות.

ביום רביעי ה' בתשרי השיבה הרבנית ע"ה את נשמתה הטהורה לבוראה, כשהיא מוקפת בבני המשפחה שעמדו לצידה בשעות חייה האחרונות במזמורים, פסוקים ודברי פרידה.

הלווייתה יצאה מביתה ששישין ויז'ניץ, כשבראש המלווים מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א שהשתתף בהלוויה וצעד כבדת דרך לכבוד הנפטרת והמשפחה המפוארת.

סמוך לבית המדרש הגדול בוויז'ניץ השמיעו דברי הספד ותמרוורים גיסה הגאון הצדיק רבי משה מרדכי טוביאס שליט"א אב"ד קדימה צורן, בהדגישו כי למנוחה ע"ה היה חלק מרכזי בבית הגדול שהקים אחיו. גיסה הגאון הצדיק רבי אהרן טויסיג שליט"א מגיד מישרים שהעלה על נס את היותה, יחד עם בעלה, הכתובת לכל המשפחה, עטרת תפארת בכל שמחה בבית אחיה ואחיותיה, וכי חייה היו מסכת אחת ארוכה של נתינה. כן ספרו לה אחיה הגאון רבי יוסף אהרן ויז'ניצ'ה שליט"א, וחתימה הגאון רבי יחיאל מיכל פרידמן שליט"א והגאון רבי אפרים יהודה ויס שליט"א. את שורת ההספדים נעל בנה היחיד, הגאון רבי יצחק אייזיק טוביאס שליט"א, ממלא מקום אביו כדומ"צ בבית-הדין בוויז'ניץ. כן ספד לה בכור נכדיה הרה"ג מרדכי זלמן פרידמן שליט"א, שהזכיר בין הדברים את דברי חז"ל כי נשים צדקניות נטלו רשתה קבין שיחה - מלשון תפילה, והסבתא ע"ה הרבתה להתפלל על צאצאיה והתמסרה אליהם בכל מאודה.

תפילה נישאת בפי צאצאיה המכבים בצער את לכתה, ואשר דמותה המאירה והאוהבת נותרה חקוקה עמוק בנבכי לבבם: "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה" - מי יתן שישמע ה' לקולה, לתפילותיה ותחינותיה על בני משפחתה אשר כה אהבה, ועל כל עם ישראל, ונוכה לישועת הפרט והכלל במהרה בימינו אמן.

מילי דהספדא

בהלווית הרבנית שרה טוביאס ע"ה אלמנת מורינו הגאון ר' טוביה אריה טוביאס זצ"ל - תשרי תשפ"ד

הספד הגה"צ רבי משה מרדכי טוביאס גאב"ד קדימה צורן

בצאתך, שהיא עולה ישר כמו שבראה השי"ת, אשר עשה את האדם ישר, ועכשיו עולה לפני השי"ת הנשמה, והיא פוגשת בבעלה הגדול ובאביה הגדול ולמעלה בקודש, והם רואים איך שעולה עכשיו נשמה טהורה זו, והרי זה שמחה גדולה למעלה, איך שמלאה את ימיה בעולם הזה כאשר צנועה וכשרה.

דור ישרים מבורך

שמעתי מהרה"ק האמרי חיים מויז'ניץ זי"ע, שכאשר הנשמה עולה לעולם העליון, אם בכוחה לומר שברוך ה' השארתי בעולם הזה דור ישרים מבורך, כולם הולכים ברוך ה' בדרך ה', בדרך הסלולה לנו מהאבות הק', השארתי דור ישרים מבורך, הרי זה המעלה הגדולה ביותר שאפשר לומר לפני הבית דין של מעלה.

במעלה זו יכולה גיטתינו להתפאר לפני הבית דין של מעלה, ברוך ה' היא משאירה כאן בעולם הזה דור ישרים מבורך, בנה הגה"ח שליט"א בנותיה וחתניה, נכדים ונינים, כולם זרע ברוך ה', דבקים בה' ובתורתו ובדרכי החסידות, בעלי מידות טובות וכל המעלות שמנינו עכשיו.

שתהא נשמתה גנוזה בגני מרומים ותהיה מליצת ישר עבור כל בני המשפחה, אמן ואמן.

נפש נקי וצדיק

אצלה ראו מהו נקיות ואצילות הדעת, וכמו שמפרש במסילת ישרים מהו נקיות הדעת, כנקי הדעת שבירושלים, בכל סביבתה היה נקיות הדעת ונקיות השכל, והיתה רחוקה עד מאד מכל מה שיש לו היפך מנקיות הדעת, והכל היה לה בירושה מאבותיה הגדולים.

רוכב בערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק, נפש נקי שיש לו נקיות הדעת. ומהו שש ושמח, שמעתי מאמרו"ר הגה"צ זצ"ל, שהנה בשעת ניהום אבליים אומרים הלשון 'המקום ינחם אתכם', והנה השי"ת יש לו הרבה כינויים, חנון ורחום וכו', ולמה אומרים הלשון 'המקום ינחם אתכם', והיה מברך אבי זצ"ל, שהנה כל מקום יש בו הענין שלו והמצב שלו, ומשום כן יש ענין של משנה מקום משנה מזל, משנה עתים ומחליף את הזמנים, ועל זה אומרים כשיש צער נורא, כשיש חשכות נוראה ועגמת נפש על פטירתה של גיטתינו ע"ה, שעלתה לגנוי מרומים, וכל זמן שהיתה בחיים חיותה, הרגישו עדיין הקשר וההתחברות עם אחינו הגדול זצ"ל, אבל בשמים יש עכשיו שמחה גדולה, שכן רוכב בערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק, נשמה נקיה, נשמה קדושה, באופן של 'ברוך אתה ברוך אתה

אשת חיל עטרת בעלה

הננו נפרדים עכשיו מגיטתינו הרבנית החשובה, מחברתו הקדושה של אחינו הגדול הבלתי נשכח הגאון ר' לייבל זצ"ל, אשת חיל עטרת בעלה, ולא רק עטרת בעלה, אלא עטרת כל בני המשפחה, נזר וכתר לכל בני המשפחה, נשמתה נחקה מעולם האצילות, בעלת מידות טובות ולב טוב ועין טובה.

הולכת בדרכי אבות

במידותיה הטובים נראו כל המידות והמעלות טובות שהיו בהוריה הדגולים, הן אותם שהכרנו וראינו, והן אותם שרק את שמעם שמענו, אביה הגדול שזכיתי לראותו בארץ ישראל, וגם בחוץ לארץ, את יראתו הגדולה, ואהבתו לתורה שאין לה גבול, ואמונת חכמים שאין לה גבול, חסידות ואצילות וישרות וכל מדה נכונה, וכל זה נראה בבתי החשובה מחברתו הקדושה של אחינו.

הספד גיטה הגה"צ רבי אהרן טויסניג שליט"א

זהירות הדיבור

כשאנו עומדים כאן אפשר להשתמש בפסוק זה כלפי צדקנית גדולה זו, לפרש המשך הפסוק 'שאל אביך ויגיד וזקניך ויאמרו לך', על פי מה שממענו בהספדו של גיטה הגה"צ גאב"ד קדימה שליט"א, הבית של מו"ח היה בית נפלא, שהיה תמיד שם שמים שגור על פיהם, ותמיד סדרו שם רק מתורה ויראת שמים, וכאשר נתבונן בכל הנקודות של צדקנית זו, כל מה שראו אצל הנפטרת, שמענו עתה בהספד הנכבד דבר נפלא, צדיקים אמרו על מה שאמרו בגמרא (קידושין מט:): עשרה קבין שיחה ירדו לעולם תשעה נטלו נשים, שהיא השתמשה בשיחה לענין התפילה, ענין זה ראו בחייה, ולא רק אחרי מות, אלא בחיי חיותה, הנה היא היתה גדולה מבני המשפחה, היא היתה נזר המשפחה, וכאשר נתבונן בדבר, אימתי שמעו יוצא מפיה דיבור אחד שלא כראוי, וכאשר היו שואלים ממנה איזה דבר, היתה מדברת, וכאשר לא שאלו, הרי שגם אם עשרות נשים דבו מסביבה, לא היתה מדברת ולא נשמע קולה, ואין זה מן הדברים הקלים, אלא הרי זה מן העבודות הקשות שבמקדש, ובפרט שבדברי חז"ל מבואר שטבעה של האשה הוא להרבות בשיחה, אבל היא התגברה על טבעה שקולה לא ישמע.

הרה"ק האמרי חיים זי"ע אמר על מה שנאמר (בראשית כא, יב) 'כל אשר תאמר אליך שמע בקולה', ופירש רש"י 'למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בבניאיות', וביאר האמרי חיים, השי"ת אמר לאברהם אבינו, כשתבונן בכל הדיבורים שאתה שומע משרה, 'שמע' בקולה, הרי שתשמע שמל

מה שעשה לנו עמלק, אבל אחיה דודי הגה"ח ר' מאיר הנהגה אחרת היה לו, שלא היה מסוגל לדבר ממה שעבר עליו, וכל עת שהיו נכנסים אצל הנפטרת, והיא היתה מתארת ממה שהיה, שבשנים הקשות הללו, והיה מו"ח מספה, ששם במקום הקשה, היו שם במשך כ"ו שנים, והיתה שם הנפטרת בת ישראל, ואף שהיתה אז נערה צעירה, ואף שהיה לה את אביה הגדול ואת אמה הגדולה, אבל כל מה שעברו שם, קודם כל עברו שם את הקשיים הנוראים, אבל תמיד היה שם הנקודה של 'צדיק וישר הוא', שהיו מצדיקים את הדין ואומרים, רבונו של עולם, כפי מה שאתה עושה הרי זה טוב.

עבודה עשויה

בפסוק בפרשתך נאמר (דברים לב, ז) 'זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגיד וזקניך ויאמרו לך', הנה ביערות דבש מביא על עשרת ימי תשובה, כי שבעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים הם נגד ז' ימי שבוע, ובכל יום יעשה תשובה על אותו יום, דרך משל, ביום ראשון יעשה תשובה על מה שחטא כל ימיו ביום ראשון, וכן ביום ב' וכן כל ז' ימים, ועל פי זה מבראים בספה"ק את הפסוק 'זכור' תזכור 'מות', שבכל יום מעשרת ימי תשובה, 'עולם', אפשר לתקן עולמות שלמים, 'בינו', צריכים להתבונן שאין זה רק יום כנגד יום, אלא 'שנות דור ודור', שאפשר לתקן שנים שלמות.

אבל יהיז עשוי לך

בפרשתך אנו קוראים הפסוק (דברים לב, ד) 'הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא', ופירש רש"י מה הכוונה 'צדיק וישר הוא', 'הכל מצדיקים עליהם את דינו, וכך ראו וישר להם, צדיק מפי הבריות וישר הוא וראוי להצדיקו'.

חז"ל אמרו (ברכות ג:): 'אין אומרים בפני המת אלא דבריו של מת', יהודים יקים וחביבים, כשאנו מתבוננים בשנים שזכיתי להיות בבית גדול זה, הנה יש ענין של אצילות שהבנים מתאבלים, יש ענין של אצילות שהאחים מתאבלים, ויש ענין של אצילות של הקרובים והשכנים, ואני אדבר כגיס, ואני יכול לומר ללא שום גוזמא 'אבל יהיז עשוי לך', שבבית זה של גיסי הגאון הגדול הגה"צ ר' לייבל זצ"ל, לא היה זה בית רק של גיסי, שלאחר פטירתו של מו"ח זצ"ל ידענו תמיד שבכל ענין פטריים לשאל בעצתו, היה בית זה פתוח עבור כל אחד במשך כ"ד שעות ביממה, ולא רק הוא מסר את עצמו לבני המשפחה, אלא יחד עמו היתה גם הרבנית הצדקנית שאנו עומדים עכשיו לפני מיטתה להספידה, היא היתה שותפה נאמנה בכל צעד ושעל, ולא היה שום הגבלה של שעות.

צדיק וישר הוא

הנה הנהגתה של חמותי הצדקנית ע"ה היה, שלא עבר עליה יום שלא הזכירה מהצרות שהיו בשנות המלחמה, מה שעשו צוררי היהודים, כדי שלא נשכח

הדיבורים שלה יוצא הדיבור של 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', שמה שהיא מבקשת שישמעאל לא יהיה יחד עם יצחק בנה, כדי שבנה יצחק יהיה בקדושה וטהרה, לפי שיש לה רק תכלית אחת. 'שמע' בקולה, שיהיה 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'. וכמדומה כשאנו מתבוננים בדיבורים שהיו נשמעים מפיה של צדקנית זו, ואין אנו באים לדמות חלילה, שהרי מדברים משרה אמנו, אבל הרי זה ענין של דוגמא, בכל השנים היו שומעים ממנה הענין של 'בת מי את', שהיתה בתו של אביה הגדול ואמה הדגולה, אצלה היה תמיד הענין של 'שאל אביך ויגידך וקניך ויאמרו לך' באופן נפלא.

אשה גדולה

והנה מה היה תכליתה בחייה, כשנתבונן בבית הגדול שהקימה, בעמל התורה של גיסי הגדול הגה"צ ר' לייבל, וכמדומה שגם כשיעברו שנים, כמה שרק ידברו, הרי שגיסי הצליח בענין זה שלא ידברו כלל מגדלותו, אבל סוף כל סוף ברוב שעות היום לא היה ר' לייבל בביתו, שהיה נמצא או בכולל או בבית הדין, או בשאר מאות העיניים שמתגלה במשך השנים כל מה שהיה עוסק בהם עבור בני ישראל בכל פרט ופרט, ומי היתה זו שעמדה מאחוריו כדי שיוכל להוציא מן הכח אל הפועל את כל העיניים הגדולים שעסק בהם, זו היתה הרבנית הצדקנית, שעמדה כצור החלמיש, לך ועשה כרצונך הטוב, שירביץ תורה ויחד חידושים.

מי היה מאחוריו כשנסע למשך חודשים ארוכים להשגיח שיהיה בשר כשר לבני ישראל, ומי יכול להשיג ענין זה, שהשאר בביתו אשה צעירה, ובמשך תקופות ארוכות שהתה בביתה לבדה, והכל מתוך שמחה גדולה, ולא נשמע מעולם מפיה איזה דיבור אודות הקושי שיש לה בזה, ואדרבה, היא שמחה בדבר זה, כדי שיוכל בעלה הגדול להרביץ תורה ולכות את ישראל.

ונפרש נקודה נפלאה, הנה גיסי הגה"צ ר' לייבל היה נזהר כל ימיו שלא להנות מהזולת, ואי אפשר לתאר דבר זה, שגם כשהיה במצבים קשים ביותר, לא רצה להנות מהזולת, ואם הכניסו לו מתנת דמים, היה מחזיר הכל בכל כוחותיו, לפי שלא רצה להנות מהזולת, והיה נזהר בזה עד ליומו האחרון, וכדי שיוכל לעמוד בזה, היה צריך לעזרתו בקדוש אשת חיל, שתסכים להנהגה גדולה זו. שהרי סוף כל סוף האשה היא מנהגת את הבית, והיא יודעת מה הם צרכי הבת, ואיזה דברים חסרים בבית, ואעפ"כ הלכה לצדו בכל צעד וצעד, והנהיגה את הבית כפי רצונו הגדול.

כמו כן היתה נזהרת בכל צעד וצעד שלא לוותר על שום מנהג קל שראתה וששמעה מאביה ואמה, ועליה להמליץ הפסוק 'שאל' ר"ת שרה א'שת לייבל, וכאשר היא עולה עכשיו למעלה, 'אביך', הרי היא עולה עכשיו למקום אביה הגדול, שהיה דמות של ספר תורה חי, בגלות הקשה, ומי היה יכול להראות את הדור הנפלא שעלה עמם לארץ ישראל כולם יראים ושלמים, ואנשים ממרחקים באו לראות את הפלא הגדול הזה, איך שגדלו הבנים והבנות ללא חברים וללא חברות, וגדלו דור נפלא כל כך, בין הבנים ובין הבנות.

'וקניך', הרי היא עולה עכשיו לזקנים הגדולים, חמותי ע"ה היתה מספרת תמיד, שכאשר לקחו את היהודים מביתם למקומם האחרון רח"ל, ואמר זקני הרה"ח ר' שלמה לייב לחמותי, הנני רואה שאין נוסעים למקום שהבטיחו לנו שעומדים ליסע, תני לי את הקיטל, ואמר לה כל העת ששני שמות אלו תזכור תמיד, את שמות הצדיקים, זקנם ר' לוי יצחק בן שרה סאשא, וישראל בן צפורה, ותמיד זכרה שני שמות אלו.

הצדקנית שאנו עומדים עכשיו לפני מיטתה היתה אומרת תמיד, שבכל העגמת נפש שהיה ברומניא, שלקחו את מו"ח בבית האסורים, והיה ארבע שבועות בבית האסורים, וגם לקחו את גיסי ר' מנדל ז"ל לבית האסורים, כל העגמת נפש היה בשבת, ומו"ח וחמותי עמדו במסירות נפש שאין כדומתה שהבנים והבנות לא ילכו לבית הספר בשבת, והיה זה פחדים נוראים עד למאד.

והיתה אומרת שעד היום הזה, אף שכבר עברו כל אותם השנים, כל עת שהיתה אומרת בברכת המזון ברצה 'שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו', מדי שבת בשבתו בכל סעודה בשבת היתה מבקשת תמיד מהשי"ת ששוב לא יהיה כאותו צער ועגמת נפש שהיה להם בשבת בגולה.

התשתק ליום אחרון

זכתה ב"ה לענין אחר, שהרבה היו מתברכים לזכות לדבר זה, ואפשר נקודה אחת שיש לי בזה התרגשות גדולה, בלילה קודם שנכנסה לבית הרפואה התקשרה לבית, ובקשה שאעלה לביתה כדי לסדר איזה ענין, ואמרת שהנני טרוד עכשיו עד מאד, ובקשתי מאחר שיעלה לביתה, וגם הוא היה טרוד, ואמרה בלשונה, איני רוצה להשאר בעלת חוב, לפי שמעולם לא נשארתי חייבת לאנשים, וכמדומני שדיבור זה שאמרה אשה גדולה זו, לילה קודם שנכנסה לבית הרפואה, שמעולם לא נשארתי בעלת חוב לאנשים.

והשי"ת אומר לה, בני יקרה, את עולה עכשיו לפני בית דין של מעלה עם ספר מלא זכותים, שהיתה דוגמא לכל בני המשפחה, דוגמא לכל האזור, שבכל השנים ראו גודל ענוותנותה, שעל אף שבעלה היה הגאון הגדול, והיתה יכולה לקחת לה מקום מכובד, ואעפ"כ נשארה בענוותנותה הגדולה, בצניעות נפלאה, שהיתה נחבאת אל הכלים, כפי מה שראתה אצל אביה הגדול ולמעלה בקודש.

ועכשיו כשהיא עולה למעלה שוב לא תוכל להסתיר עצמה, ובודאי שאומרים עכשיו למעלה 'פנו מקום', שתלך למקום הגדול שהכנינה לעצמה.

בהודמנות זו אני מרגיש איך שאני ובני משפחתי נפרדים עכשיו מצדקנית זו, שהיה ביתה פתוח עבורינו במשך כ"ד שעות במעט לעת, גם כשהיו הבנים קנים וגם לאחר גדלו הבנים, כמעט ולא עשינו דבר בלא לשאול בעצתו של הגאון הגדול ר' לייבל, ובשנים האחרונות שאלנו בעצתה של הצדקנית הגדולה.

ברוך הוא וברוך שמו שהיא משאירה אחריה את בנה הגדול שליט"א, וזה היה תכליתה הגדול, שהדור הבא לא יבייש חלילה את הדור הקודם, וכמו שהיתה תמיד אומרת חמותי הצדקנית ע"ה, אני מבקש ממכם שאבי ואמי לא יתביישו בנו, אין לך מה להתבייש, שכן בנך ובנותיך מביאים כבוד לאבותינו למעלה, ועכשיו כשאת עולה למעלה, תאמר לפני האבות, שהשארת בדור הזה בן חשוב וחתנים חשובים, וכל הנכדים, הן החלק של הבית יעקב והן החלק של בני ישראל, הכל באופן הנפלא ביותר, מלאים בצניעות ויראת שמים וענוה.

'זהלך לפניך צדיק', בעולם הזה היית מסורה תמיד לכל בני המשפחה, ועכשיו תמשיכי להיות מליצה ישרה לבנך החשוב ובני המשפחה, עבור הבנות והחתנים החשובים, עבור אחייך ואחותיך, ועבור כל הכלל ישראל, עמדי בפני כסא הכבוד ובקשי רחמים שמי שאמר לעולמו די יאמר למלאך המשחית הרף, שיכתבו ויחתמו כל בני ישראל לחיים טובים וארוכים ולשלום, שיכתבו כולם בספר חיים טובים.

עכשיו כשאת עולה למעלה יש לך כח גדול, יחד עם האבות והזקנים, בעלך היה דיין, אביך היה רב, זקניך היו צדיקים והיה להם כח גדול, ועכשיו יש לך כח גדול לפעול אצלם שלא ינחמו ולא ישקטו, בת עמי לא תחשה ולא תשקוט, שבני ישראל יושעו בישועה שלימה, ושיהיה ובלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, ונזכה שיהיה הקיצו ורננו שוכני עפר ובא לציון גואל בביאת משיח צדקינו, אמן כן יהי רצון.

הספד חתנה הגדולה הגאון ר' מיוכל פרידמן שליט"א ראש כולל חומת המשפט שטפנשט

ושם אשה גדולה

קשה לרבה איבדנו עכשיו את האשה גדולה, שזכיתי להכנס לביתה לפני למעלה מארבעים שנה, היא היתה אשה גדולה, בת גדולים, והיה ניכר בה גדלות הוריה, היא היתה בתו של הרה"ח ר' מרדכי זלמן, שהרה"ק האמרי חיים אמר עליו שהוא משיירי כנסת הגדולה, היא היתה נכדתו של הרה"ח ר' שלמה לייב מגיד, שכאשר חזרו מאושוויץ אמר עליו הרה"ק האמרי חיים, אבי היה לו חידוע גדול, והיו שם חסידי גדולים, אבל כמו אביה לא היה לו, היא היתה מורע קודש, והיא המשיכה בדרכיהם הקדושים.

עד לזמן עלייתה לארץ ישראל, כשהיתה בת כ"ו שנים, לא יצאה מכותלי בית אביה, שם גדלה בביתו

של הרה"ח ר' מרדכי זלמן באראד, ולאחר מכן כשעלו לארץ ישראל היתה בבית אביה ברח' דמשק אליעזר, בזהירות שלא יחדור מאומה מחוץ לבית אביה.

ובכל שנותיה המשיכה לדבוק בדרכי אבות ללא שום שינוי, ולא וויתרה על שום מנהג ושום ענין, והמשיכה בכל עניניה בדרכי אבות.

וכאשר עלו לארץ ישראל, זכתה להנשא לגדול בישראל, מו"ח זצ"ל, שכל ימיו היה שקוע בתורה, ומלבד תורה ועבודה וגמילות חסדים לא היה לו מאומה בעולמו, והיא מסרה נפשה כדי שיוכל לשבת ולעסוק בתורה, גם בזמנים הקשים, וכמו שכבר האריכו, שהיתה עומדת תמיד לצידו לסייע לו בעבודתו.

מצבות מספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקלה שטפנישט

מצבת המקור ברוך מויז'ניץ
לימין אביו האהבת ישראל
זי"ע"א, מימינו ציון בנו
החכמת אליעזר זצ"ל

החבמי
הזמניה

כ"ק האדמו"ר רבי ברוך הגר זי"ע בעל ה'מקור ברוך' מסרט-ויז'ניץ

נסתלק ב' בחשוון ה'תשכ"ד
ומנו"כ באהל ויז'ניץ בביה"ח שומרי שבת בבני ברק

היה מחונן בצירוף נדיר של כשרונות מבורכים, עם תכונות נפלאות עד שכל באי החצר הוויזניציאית השתעשעו בו.

לספר בשם "מקור ברוך" וע"ש ספרו נתפרסם שמו כבעל ה'מקור ברוך'.

60 שנה להסתלקותו
ב' חשוון תשכ"ד - תשפ"ד

ואלה תולדות

אביו הרה"ק בעל ה"אהבת ישראל" מויז'ניץ אהבו עד מאוד והיה קורא לו בני החכם מחוכם. וכך מסופר כי אביו זי"ע היה משתבח בחמשת בניו שבית ויז'ניץ מיוסד עליהם ולכל אחד מהם ייחד האב הצדיק כינוי משלו: לבן הבכור רבי מנחם מנדל מוישווא קרא "ארוון הספרים שלי", על בנו השני אמר: בני רבי חיים מאיר 'אחד מבני היכלא של הבעל שם טוב', על בנו השלישי רבי אליעזר בעל

רבינו נולד לאביו הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע בעיירה ויז'ניצא בחורף שנת תרנ"ה, ונקרא שמו בישראל על שם סבו הצדיק בעל 'אמרי ברוך' זי"ע שנשא שמו של נכד הבעש"ט הרבי ר' ברוך ממז'יבוב זי"ע. כבר בימי ינקותו התבלט כילד פלא,

כ"ק האדמו"ר רבי ברוך הגר זי"ע בעל ה'מקור ברוך' מסערט-ויז'ניץ היה מפארי ענפי האילן הגדול של בית ויז'ניץ ומקים ומייסד של חסידות סערט-ויז'ניץ, היה מגדולי הרבנים ברומניה לפני השואה, וכן חבר מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל בחו"ל ואח"כ בארץ הקודש, אמרות קדשו כונסו

באר בשדה - שטפנישט

ישראל' או לכמה שנים לערער על מועמדותו וכך אמר להם: שרבי ברוכ'ל מופלג בתורה, אתם מודים, וכי יפה כוחו בדרוש, אתם גם מודים, שהוא 'חכם עתיק' אין חולק, אלא כל חסרונו שהוא לו של; הגידו נא מה אשם רבי ברוכ'ל שיש לו אבא כזה?...

הרבנות והאדמורות בסרט

בסרט התגלה בכל עוזו והדרו בהגיעו לשם כאמור אחרי פטירת אביו הק' ז"ע הקים שם ממלכה חסידית חדשה, והמונים דבקו בו והעריצוהו עד מהרה נתגלה כרבי ומנהיג בעל שיעור קומה בלתי מצוי.

בשנים המעטות שהתגורר בסרט עד השואה האיזומה, פעל רבות לקרב את אחבניו יושבי העיירה והמחוז לאביהם שבשמים, ומעל הכל התאמץ בפעילות להקים הדת תילה, פקחותו ושנינותו היו לשם דבר ורבים וגם טובים מבני העיירה ומחוצה לה התדפקו על פתחו לקבל עצה וברכה וישועה. כמו"כ ראה לנחוץ לפתוח ישיבה בעיר סערט תחת השם 'בית ישראל ותמכין דאורייתא' שבה למדו כ-50 תלמידים והתקיימו בה גם היו בה אופנים ללימוד מקצועות שונים לצרכי פרנסה.

ביתו של רבינו זצ"ל בעיר סירט ברומניה

מפי כתבם

בספר 'סירט שלנו' מתאר את רבנותו של רבינו בעיר סערט: "בשנת 1936 נבחר כרב בעירו רבי ברוך הגר, צעיר בניו של הרבי מוויזניץ, שבשנת 1914 עם חדירת הקוזקים לבוקובינה, עזב את חצרו בוויזניץ ועבר לאורדיה-מארה [גרמניה] בטרנסילבניה, הרב ברוך הגר היה מקובל מאוד על כל שדרות הציבור וזאת בשל גדולתו בתורה, תוכמתו, תבונתו וחריפותו, בעיקר בשל יחסו החם לכל יהודי ויהודי, כל מי שנכנס לביתו יצא תמיד בתחושה שמצא אצלו אוזן קשבת ונכונות ליעץ בבעיותיו ולעזור לו במצוקתו, הוא ניהל את רבנותו ביד רמה, בתקיפות, ובחוכמה רבה. דרשותיו משכו ציבור שומעים גדול, שהאזין להן בדריכות והנאה הודות לרב ברוך הגר זכו החיים הדתיים לתנופה רבה בין השנים 1936-1941, הוא יזם הפעלות של בית תמחוי לנצרכי העיר, שזכו בו בארוחה תמה בימי המצוקה הקשים שבאו על יהודי רומניה, הרב הגר אירגן מגביות כדי להושיט עזרה וסעד למשפחות שנושלו מפרנסותיהן, בתקופה שבה התחדשו גזירות רעות מדי יום ביומו. הוא הידק את הפיקוח על השחיטה הכשרה ועל שיווק הבשר, הקפיד על שמירת שבת של התושבים ועל רמת הלימודים ב'תלמוד תורה', כן הקפיד מאוד על העוסקים בענייני דת בקהילה היהודית ועל המשמשים בקודש".

עוד מתוך הספר הנ"ל [סירט שלנו]: בשנת 1937 סמוך לבחירתו כרב העיר, הקים הרב ברוך הגר ישיבה בסירט, שנקראה בשם 'ישיבת בית ישראל ותמכין דאורייתא', בישיבה זו למדו תורה, והוראה ומוסר, הן בני סירט והן בחורים שהגיעו מכפרי וערי הסביבה ומאזור מארמרש-סיגט, רוב התלמידים היו מקרב הבאים ממקומות שונים, כי שם הישיבה הלך לפניו ברמתה הטובה ובתנאי הקיום של הבחורים שבאו ללמוד בין כתי"ה, בישיבה היתה קיימת פנימייה, שבה התגוררו הבחורים, וגם חדר אוכל שבה הגישו שישו ימים בשבוע שלוש ארוחות ביום במחירים מזעריים, בשבת אכלו הבחורים אצל משפחות מארחות. תלמידי הישיבה מבני סירט אכלו וישנו בבית הוריהם, לצורך אחזקת הישיבה פנה הרב ברוך הגר ליהודי העולם ולמוסדות הפילנתרופיים בעולם היהודי. הוא פנה כמוכר גם לנדבני עירו, שעזרו ככל יכולתם.

רבינו דאג לחינוך ילדי ישראל שהיו אבן יסוד לכל ילדי הקהילה וגלילותיה ולמשענת רוחנית שתעמוד להם בימי בגרותם.

במשך שנות כהונתו בקוצמן היה מטיף מוסר בחדות שנות ללא חל ושרק, והיה מוכיחם קשות על פרוצות בענייני יהדות וכדו'.

בשנת תרצ"ו נתבקש לבוא לכהן בעיר סערט. רבינו ניאות לבקשת ראשי הקהל אלא בדרך לסערט השיגתו הידיעה הקשה על מחלתו האנושה של אביו רבינו 'האהבת ישראל' זי"ע, ורבינו שינה

ה'דמשק אליעזר' אמר: 'כשאבא לעולם העליון אתייחס עם ר' אליעזר שהוא בני'. את צעיר הבנים רבי שמואל אבא קרא 'בן זקונים שלי'. ואילו את רבינו בעל ה'מקור ברוך' שנתפרסם לימים כרבה של סערט אהב לכנות בשם 'החכם שלי'.

הוא התחנך על ברכי אביו 'האהבת ישראל' לגדולה, ולגדלות בתורה ולגדלות בעבודת ה', והצטיין בגיוני קדושה מיוחדים במינם. כבר בגיל צעיר מאד נתפרסם כעילוי, והוסמך להוראה על ידי הרבנים הגאונים באותו הדור רבי מאיר אריק מבוטאטש בעל ה'אמרי ישר', ורבי אברהם מנחם שטיינברג מבראד בעל 'מחזה אברהם'.

בימי נעוריו נודע כמתמיד עצום ובעל מוח שנון וחריף, היה שופע חיות ושמחה אותה השרה על כל סביבתו, בשנים שאביו נמלט מוויזניץ בצוק העתים של מלחמת העולם הראשונה התגורר בגרויסווארדיין ורבינו ברוב עליצותו התמידית סחף אחריו את כל סביבתו והשרה עליהם שמחה.

בבית בעלזא

בשנת ה'תרע"ד נישא למרת העניא, בתו של כ"ק האדמו"ר רבי ישכר דב רוקח מבעלזא שקירב אותו וחיבבו עד מאוד, ממנה נולד לו בן נר' יחיאל מיכל הלץ-הגר ז"ל. אולם לאחר תקופה לא עלה הזוג יפה ונאלץ להפריד את החבילה, למגינת לבו של חותנו הק' שהעריצו וחיבבו עד לאחת וכך אמר לו: אמנם מביתי היית צריך להיפרד אבל ממני אינך נפרד לעולם.

בשנת ה'תרפ"ד נישא בשנית להרבנית צירל אדלר אלמנת הרב מרדכי יהודה אדלר, בתו של הרה"ק רבי אליעזר ניסן הורוביץ מוויזניץ-צפת, בנו של הצדיק הפלאי רבי נפתלי חיים מוויזניץ זצ"ל. [לימים נישאה הרבנית מרים - אמה של הרבנית צירל - בזוג שני לאביו הרה"ק 'האהבת ישראל' מוויזניץ].

כסאות למשפט

בשנת תרפ"ג ועדיין לא מלאו לו שלושים שנה עלה לכהן על כסא כס הרבנות בפולין-ריסקווא במארמרוש, וכבר אז כבש לבבות שומעי לקחו, ובמשך ארבעה וחצי שנים שהיה שם ניהג ברמה את רבנותו בדרכי הנהגתו המופלאה והצליח לבנות ולשקם את חיי הקהילה לשם ולמופת.

בשנת תרפ"ז עבר לכהן פאר כרבה של קוצמן הבוקובינאית השוכנת כעשרים ק"מ מעיר המחוז צרנוביץ, או אז פרחו ולבלבה השושנה במלוא יפיה והדרתה. כל ענייני הקהילה היו בראש מעייניו של רבינו: חינוך ילדי ישראל, שמירת שב"ק, מוסדות צדקה וחסד וכו'. לצד תפקידיו הרבניים בהרבצת תורה בשיעורי תורה ותשובות לראשלות בהלכה באיסור והיתר ובכל ד' חלקי שו"ע.

נשתמרה לנו עדותו של אחד מבני העיירה שכתב שהודות לרבינו בכל ימי שבתו של בעיר נשמרה השבת בחיי הפרהסיה של יהודיה, וכל התנויות בתי המלאכה וכו' היו סגורים עם כניסת שבת מלכתא.

בעבודתו הנמרצת שלא ידעה גבולות אנושיים הצליח מעל המשוער, ובראייתו הרחוקה חזה רבינו את בעיית דור ההמשך של בני בוקובינה, כאשר נגע ההשכלה עשה שמונת בדור הצעיר: רבינו מסר את נפשו ונלחם ברוב כח כנגד הפורצים, והעמיד בראש סולם העדיפויות את חזית המלחמה במשכילים כשהוא עצמו עומד בראשות ועד העסקנים דשם, ולכן הקים את בית הת"ת ולחם בכל עוז לעצור את המגיפה.

רבינו בבחירתו בתקופת מגוריו בעיר ויזניץ

את כיוון נסיעתו ונסע לוויזניץ שם זכה להשתתף באשכבתא דרבי' ביום המר שב"ק ב' לחודש סיון תרצ"ו, לאחר חג השבועות חזר רבינו לתוכנית נסיעתו הראשונה והגיע ל'סערט' כאשר הוא עטור ב'חלוקא דרבנן' וב'אדרת האדמורות'.

עם רבינו הגיע הגבאי הרה"ח ר' זלמן שכטר ז"ל, מזכירו ואיש אמונו במשך שנים רבות, ר' זלמן היה יהודי חסידי מובהק איש חביב וידידותי ובמסגרת תפקידו יצר קשרים טובים עם האנשים שבאו איתו במגע.

מסופר כי כאשר פנו קהילת סערט אל רבינו שיעלה על כסא הרבנות דשם, פנה אביו 'האהבת

בה משתתפים חסידיו ויוזניו מכל הארץ שהתאספו לכבודו ובאו להתחמם במחיצתו, אחר כך שם פניו לעבר חיפה עיר הכרמל עיר הפועלים האדומה בעוד אחיו רבי חיים מאיר תוקע היתדות הראשונים לקריית ויוזניו הקריה החסידית בבני ברק.

רבינו פתח בית מדרש ברחוב ביל"ז בעיר חיפה, והקים את ישיבת 'יחל ישראל' בתחילת שנות התשי"א-י"ב הגה רבינו את הרעיון להקמת 'רמת ויוזניו' שכונת מגורים לחסידיו סרט-ויוזניו. בשנת תשי"ב החלו ההכנות להקמת השכונה. שותף פעיל בהקמת המוסדות ובבניית השכונה בחיפה היה בנו-חורגו ואחיינו (חתן אחיו) הרה"צ רבי נפתלי חיים אדלר זצ"ל מי שגם עמד לימינו של חותנו האמרי חיים' בעת הקמת שיכון ויוזניו בבני ברק.

חיפה האדומה מחירה והולכת...

רבינו איווה למושב לו את חיפה על אף שצביונה המובהקת היה לא דתי, ורבינו שם מגמתו לשנות את קלסתרם בתכלית, העיר חיפה שכונתה באותם שנים 'חיפה האדומה' בשל היותה עיר הפועלים אשר ה'הסתדרות' אשר סמלה האדום שלט בכיפה, ואכן כעבור מספר שנים כאשר רבינו זכה להקים את הקריה ומוסדותיה על טהרת הקודש, התבטא בהתרגשות ברוך השם, חיפה האדומה מחירה והולכת...

למען יהדות רומניה

אחת המסגרות דרכם פעל רבינו גדולות ונצורות עבור עמו היתה 'אגודת ישראל'. החל בימי רבנותו ברומניה ועד ערוב ימיו על אדמת הקודש התמסר לרעיונה המבורך, לאחד את כלל החרדים לדבר ה'.

אנו מוצאים את רבינו עושה ומעשה למען קרן התורה להקמת רשת 'בית יעקב' ברומניה, הקמת 'מרכז אגודת ישראל' ברומניה, והשתתפות ערה ופעילה ב'מועצת גדולי התורה', וליכוד שורות אחב"י תחת הגלה, הצלת נפשות והצלת יתומים פליטי השואה, שיעורי תורה, כתיבת ס"ת לע"נ קדושי השואה, ועזרה לצעירים אחרי השואה, לנישואיהם ולהקמת ביתם מחדש ברוח התורה.

בחורף תרצ"ה כאשר פתח הועד הפועל העולמי במסע התעוררות בקרב יהודי בוקבינה פרסם הסבא קדישא מיוזניו מנשר בדבר 'רב טובה ונחיצותה של אגודת ישראל' קריאה זו התקבלה בהתרגשות גלויה וזכתה לדחיפה מעשית ע"י פעילותם של בני הסב"ק כאשר רבינו מוביל בגאון מטרה זו.

שליח אגו"י הרב מאיר שוורצמן מתאר בזכרונותיו את המעמד הכביר כאשר אלפי ישראל התאספו באולם הענק 'בית ישראל' בטשרנוביץ ובעל ה'דמשק אליעזר' ואחריו רבינו הסעירו את העדה הקדושה במילים חוצבות להבות, אש, דבר הנחיצות של אגודת ישראל לדורות הבאים. רבינו נדד אז עם שליחי האגודה לסדיגורא ובשאר ערי רומניה יאסי, באקו, שאץ, וקלויזנבורג, גורא-הומורה, ראדוביץ, במרמורוש וברומניה בכדי להביא להמונים את הרעיון של אגו"י למען הרמת קרן ישראל.

עם עלייתו לארצנו הק' היה רבינו שותף פעיל בקימום מוסדות 'אגודת ישראל' ויסוד ה'חינוך העצמאי' בארץ הקודש והיה חבר מועצת גדולי התורה שלה.

תורה ומקוואות. אמנם, הפליטים שחזרו לסערט ביקשו ממנו לשוב ולכהן כרב העיירה, אך הוא סירב והועיד את פניו לארץ ישראל. בשנת תש"ו שהה באנטוורפן יחד עם אחיו כ"ק ה'אמרי חיים' זצ"ל, שם פעלו יחדיו לכינון מחדש של אגודת ישראל באנטוורפן. גם כאן התבקש על ידי תושבי אנטוורפן היהודים לכהן כרבם, כשלצורך כך היתה הסכמה נדירה בין שתי הקהילות "מחזיקי הדת" ו"שומרי הדת" שהיו מוכנים להתאחד תחת הנהגתו כרב ראשי, אך רבינו סירב.

תמונת האדמו"ר המקור ברוך מיוזניו זצ"ל

רבינו מנשק באהבה ילד מילדי השיכון ברמת ויוזניו חיפה בחזרתו לארה"ק אחר מסע נדודים ארוך בחו"ל, נראה אחיו האמרי חיים זצ"ל מתמוגג בהנאה למראה הנפלא

אל ארץ חמדת לבבי

כל ימיו ושנותיו היתה נשמתו של רבינו עורגת אל חמדת לבבה ארץ ישראל, בשנת תרצ"ה עלתה בידו לבקר בה ולראותה מקרוב יחד עם אחיו האמרי חיים' והרב דווישווא זצ"ל. בביקורו דאז עשה עליהם רושם לטובה ואף זכו אז להשתתף בהילולת הרשב"י בל"ג בעומר במירון.

בשנת תש"ו זכה רבינו לעלות לארץ ישראל והתיישב בחיפה, את השבת ראשונה על אדמת קודש עשה רבינו בתל אביב, בשבת נחמו י"ג לחודש מנחם אב, ואז נערכה לו קבלת פנים נלהבת.

בישיבה חינכו לערכי היהדות, לאהבת ישראל, שהיתה עקרון חשוב בחסידות ויוזניו, וללימוד תורה. בחזורים שרצו לרכוש מלאכה יכלו במקביל ללימודיהם ללמוד גם מלאכה, כנון: חייטות, נגרות, פחחות ועוד.

את השיעורים הגישו שני אישים, בני תורה תלמידי 'ישיבת חכמי לובלין', שהיתה מפורסמת ברמת לימודיה. השניים, הגאונים רבי מנחם פרידלנדר ורבי דוד ויוזניו, היו בעלי אישיות מרשימה, תלמידי חכמים מובהקים, פדגוגים כשרוניים ונואמים בחסד, דמויתיהם האצילות עוררו תשומת לב אצל תלמידיהם ששחו בצמא את דבריהם הן בשיעורי התלמוד מפרשיו והן בלימודיהם בספרי הוראה ומוסר. התנהגות שני ראשי הישיבה שימשה דוגמה לתלמידיהם שהושפעו מאוד ממידותיהם והליכותיהם.

מלבד לימודים היה קיים בישיבה גם הווי דתי וחסיד מיוחד וכו'.

פעילות חובקת עולם

רבינו היה רבה האחרון של העיירה סירט בבוקבינה, קודם שגירשו את תושביה היהודים לאוקראינה בימי השואה. רבינו לא שקט על שמריו וכל הימים עסק בפעילות עניפה למען הכלל והפרט ולהרבות כבוד שמים במסגרת אגודת ישראל, היה נואם בחסד עליון, ודרשותיו עשו רושם כביר על לבבות שומעיו.

כאשר בין השאר נסע לבוקרשט לפני השואה בראשות משלחת, כדי לדבר על לב הממשל הרומני במטרה שיבוטל האיסור על סגירת חנויות בשבתות. נסיעה ארוכה זו באמצע החורף עלתה לו בבריאותו והשפיעה במיוחד על ריאותיו. בעקבות כך נהג בערוב ימיו לנסוע מדי קיץ לעיר הקיט דאבוס שבשווייץ.

גולה אחר גולה

בימי השואה הוגלה רבינו יחד עם גולת רומניה-בוקאווניה אשר הוגלתה לארץ גזירה בחבל טרנסניסטריה שם שוכנו באסמים וברפתות ששרצו מחלות ומגיפות כשהם חשופים לכפור הרומני ורבים רבים מאחבני" לא שרדו את הצרות ונפחו נשמתם בערבות גולת טרנסניסטריה הדוויה.

בגלות דז'ורין

כשנתיים וחצי שהה רבינו בעיירה דז'ורין, שם פעל רבות לרווחתם של ישראל, הקים מטבח ליהודי הגטו, וכן פתח בסתר בית מדרש בביתו, והכל בסיוע תמיכה שנשלח אליו מאת אחיו כ"ק האדמו"ר רבי אליעזר ז"ע ה'דמשק אליעזר' אשר בהשגחה מן שמיא נתקע בתחילת המלחמה בעיירה 'טמישווארא' ומשם היה קל לו לתמרן ולהשיג עזרה לאחבני", ואכן הוא השיג סכומים אדירים לעזרת היהודים הגולים לטרנסניסטריה וחילק את הכספים בעזרת ובהשתדלות אחיו רבינו כ"ק האדמו"ר רבי חיים מאיר ז"ע בעל ה'אמרי חיים'. כאשר בהמשך הזמן הוברח על ידי אחיו ה'דמשק- רבי אליעזר'ל מהגטו אך הוא הושלך לכלא ורק בניסי ניסים ניצול משם, והועבר לצ'רנוביץ ומשם לבארשוב ברומניה.

אחרי המלחמה התיישב רבינו בעיירה דורוהוי שברומניה שם פעל רבות בהקמתם מחדש של המוסדות יהודיים בקרב הפליטים, כמו בתי תלמוד-

עם גדולי הרבנים בחו"ל ובארץ

קשריו עם רבני דורו היו הדוקים ביותר. רבינו חוזה בעיני רוחו כי רק כשתהיה לעם מנהיגות חזקה ומסודרת יוכלו לשמור על גהלת ישראל שלא תכבה. קשרי ידידות אישיים קשר עם גדולי דורו המפורסמים שבהם היו הגאון רבי חיים מרדכי ראלער אב"ד טרנו ניאמץ והגאון רבי יצחק צבי סופר אב"ד טמשוואר אשר מביא בספרו הערה ששמע מרבינו ומפלפל אריכות בדבריו (ע"י ש"ת מספר הסופר ח"ב סי מ"ח)

קשרים מיוחדים עד יומו האחרון היו לו עם הגאון האדיר רבי משולם ראט רבה של עיר המחוז טשרנוויץ והרבה מכתבים בעניני רבנות נכתבו אליו.

רבינו שמר על כבודם של מנהיגי ישראל בכל כוחו כפי הנראה מתוכן מכתביו.

לחיוזק הענין היה רבינו חוזה ומספר על כבוד הרבנים בהונגריה ובטרנסילבניה שם שמרו על כבודו של רב בעוז לדוגמא הרבה לספר שבישיבה של מנהיגי הקהילה בגרויסוורדיין איחר השוחט ולא נשאר מקום פניו וראש הקהל רבי שלמה זלמן אולמן קם ממקומו מיד ופינה את מקומו במזרח עבור כלי הקודש של הקהילה.

נר אלוקים טרם יכבה

בשנתיו האחרונות נחלש רבינו וחלה ותלמידיו וחסידי הרבו בתפילה למען בריאותו השלימה, תלאות השואה השאירו חותמם בגופו של רבינו, ובשנים האחרונות לחייו היה מלוכף יסורים וכאבים. מחלת הריאות מצצה את לשד חיותו, לעתים קרובות נסע לאיזורי האלפים בשווייץ כדי להינפש באויר פסגות, שהיטיב מה להרגשתו אך לא נתרפא כליל.

הופעתו שמה עשתה רושם אף על שאינם בני ברית סיפר חתנו הגאון הגדול רבי אליהו שטרנבוך זצ"ל דומ"ץ דאונטורפן: "כשהיה בעיר דאבוס לא היה גוי שלא הרים כובעו לכבודו לשלום, כי הכירו בו שהוא איש אציל ושם ה' נקרא עליו".

בקיץ האחרון לחייו תשכ"ג הורע מצבו, והחל מחג השבועות החריפו יסוריו מאד והיה מרותק לערש דוי'. בשלהי חודש אב אושפז בבית החולים "הדסה" בירושלים לצורך בדיקות, ורק לקראת החגים חזר לחיפה. ביום א' של ראש השנה תשכ"ד עבר כמנהגו לפני החיבה מ"המלך" עד שמונה עשרה וכן לתפילת מוסף, אך למחרת הורעה הרגשתו ונכנס אל בית הכנסת בשארית כוחותיו, ונשאר שוכב בחדרו הצמוד לבית הכנסת.

אחר החג העבירוהו לבית החולים "אלישע" לצורך טיפולים ורופאיו קבעו שחוליו אנוש. בערב יום הכפורים ביקש לחזור לביתו והתפלל במנין מצומצם שנערך בחדרו, מלבד ברכת 'שהחיינו' שהשמיע בקול רם התפלל כל העת בלחש והנוכחים לא שמעו מאומה. כך הלך מצבו הלך והחמיר. בלילה

שהתאמצו להעלות מזור לחליו ולהקל יסוריו ללא הצלחה.

נשבה ארון הקודש

ימים מספר אחרי החג ברביעי לסדר נח הורו הרופאים לאשפזו, והיה ניכר שרבינו סובל מאד ויסוריו נוראים, רבינו אושפז בבית החולים רמב"ם, ומשעה לשעה התגברה עליו אפיסת הכוחות לשאת בכאבים, כליותיו השתקפו, ומחלתו כרסמה בשארית חיותו. מעריציו ויודעי שמו בכל הארץ התפללו במשמרות יומם ולילה להחלמתו אך ננעלו בפניהם שערי רחמים ויד האראלים היתה הולכת וגוברת על המצוקים.

ויהי ביום ראשון בצהריים ב' לחודש חשון הגיעה שעתו האחרונה של רבינו, כשעה ומחצה אחרי חצות היום התרומם קמעה במיטתו יישר את כיפתו הגדולה וליטף את זקנו הלבן אחר כך הליט את פניו בשתי ידיו ונראה כממלמל תפילה חרישית ובו ברגע יצתה נשמתו ועלתה בסערה השמימה בקדושה ובטהרה בנוכחות מנין חסידים.

הידיעה המרה פשטה כאש בשדה קוצים למגינת ליבם של כל אוהביו וחסידי הנאמנים, שביכו מרה את הסתלקותו, לאחר הלוויה גדולה בחיפה ובבני ברק נטמן רבינו סמוך לאביו הרה"ק האהבת ישראל זי"ע באוהל אדמו"רי ויזניץ בבית הקברות שומרי שבת בבני ברק.

ראשון של חג הסוכות הפציר שיכניסוהו לסוכה לקדש על היין ובירך 'שהחיינו', לאחמ"כ התאמץ ואמר (מתוך הסוכה) 'קידוש לבנה' בהדגשו שכתוב בספרים "כל מי שקידש הלבנה מוכתח שלא ימות בזה החודש" - וכך היה הוא חי עד ב' לחודש חשון - ומיד הוחזר למיטתו, למחרת בירך על ארבעת המינים וניענע בשכיבה את ה"נענועים" הקדושים כאשר באמנה אתו, אך מלבד ארשת הדביקות על פניו לא ראו ולא שמעו סובביו מאומה, בימי חול המועד הזעיקו אליו מטובי הרופאים בארץ

המקור ברוך זצ"ל בעת שמחת אחד מתלמידיו, אוהזו בירו את יבלח"ט האדמו"ר מבעלזא שליט"א

בשמחת נישואי חתנו הגאון רבי אליהו שטרנבוך זצ"ל ראב"ד אנטוורפן אלול תשס"ז עם אחיו האמרי חיים זצ"ל

בדרכו לארה"ק באניה

ספריו

חלק מדרשותיו ודברי תורתו לוקטו והודפסו בספר "מקור ברוך". בהקדמה לספרו כתבים בניו זצ"ל כי היו לו הרבה כתבים שנאבדו בשואה ובתוכם חיבור שלם על שו"ע חלק חושן משפט, וכן פירוש מושלם על הספה"ק אור החיים על התורה, ומאז סרב לרשום את דברי תורתו עלי גליון ואפילו נמנע מלקרוא מה שאחרים כתבו מפיו, ולכן יראו הבנים מלהדפיס את דברי תורתו, ורק לאחר התייעצות עם אחיו האמרי חיים' הותרו בקושי להדפיסם בדפוס שיכפול [סטנסיל].

כמו"כ יצא ספר 'חי וברוך' קורות חייו בשנותהשואה (ח"ב - בעמק הבכא)

למען אשר יצווה את בניו

בניו: כ"ק האדמו"ר רבי אליעזר בעל החכמת אליעזר זצ"ל שהנהיג את העדה כיובל שנים עד הסתלקותו בכ' תמוז תשע"ה; הרה"צ רבי משה הגר זצ"ל בעל ה'ברכת משה' שניהן כראש הישיבה עד הסתלקותו בט' אייר תשנ"ט. בתו היחידה: הרבנית מרת מרים ע"ה (נפטרה כ"ד באייר תשע"ה) היתה נשואה להגאון הגדול רבי אליהו שטרנבוך זצ"ל אבדוק"ק קהילת "מחזיקי הדת" באנטוורפן.

מקורות וצייונים: חי וברוך, צדיק לברכה, שבעת הרועים, הרב מנשה מילר שליט"א, הרב יוסף מאיר האס הי"ו חבר ה'אגודה למקומות הקדושים ברומניה.

תחנות פעילותו ברומניה

ה'מקור ברוך' זי"ע מסערעט-ויז'ניץ זי"ע בפעילות רבתית למען כבוד התורה וכבוד

שמים וחינוך הדורות העתידיים בבוקאווינה - רומניה

וללחום את מלחמתה. הרוחות נשבו בכיוונים אחרים, במיוחד בבוקובינה, אבל שני האחים הצדיקים זי"ע לא נרתעו מבעלי הבתים ובסופו של דבר, רבים הלכו אחריהם.

הקמת "סמינר בית יעקב" למורות בצ'רנוביץ

היה זה רבנו שראה נחיצות גדולה לדאוג גם לחינוך הבנות ולפעול למען הקמת בתי ספר "בית יעקב". מאחר שבאומניה עדיין לא נמצאו מורות כאלו, לקח מקלו בידו ונדד על פני כל עיירות ובוקובינה, ואסף תרומות גדולות מכל שכבות העם, כך הקימו את הסמינר הראשון ברומניא למורות "בית יעקב" ואף השתדל להביא מורות "בית יעקב" מגרמניה.

רבנו נסע לבקר בערי בוקובינה ועורר את הצבור לייסד בתי ספר "בית יעקב" ובעזרת השם יתברך הצליח מאד בזה. חלק מבתי הספר אף קיבלו הכרת השלטונות כבתי חינוך רשמיים.

סערט

רבינו אשר כאמור תמיד עמד נגד עיניו עם ישראל בכללותה, מצבו הרוחני וגם החומרי. ולמענו היו מוקדשות ומכוונות כל שאיפותיו, מאווי נפשו ופעולותיו. דאגה מסורה לצורכי כלל ישראל ולכל בעיותיו.

רבינו לא הסתפק אף פעם בכוח השפעתו הגדולה בתור מורה-דרך רוחני לחסידיו ומעריציו הנכספים להסתופף בצלו, לשמוע את תורתו וליהנות מזיו הדר עבודתו בקודש, אלא שאף תמיד להרחיב את מסגרת פעילותו גם לשטחים שהם לכאורה קצת מרוחקים, בעיקר כדי להציל - ברוח וגם בחומר - ע"י הכנסת רוח קדושה וטהרה בכל פנה ולהקים מעפר דל.

כמובן שתלמוד תורה - חינוך הדור הצעיר בדרך אבות, עמד תמיד בראש דאגותיו ותפקידיו, וכן ייסוד וקיום כל המוסדות החינוכיים בשטח הדת וצדקה וחסד, אך יחד עם זה עשה מאמץ רב כדי לחנך גם את האבות - כשם שחינך את הבנים - כדי שהם עצמם יכירו וידעו איך לחנך את בניהם, שיבינו הצורך לשלוח אותם לישיבות, שה"בעלי בתים" עצמם יכירו נחיצות וחשיבות החינוך התורני לבני ובנות ישראל.

תלמוד תורה בסערט

קודם שבה רבינו לפאר בק"ק סערט התקיים כבר תלמוד תורה בעיר שהיה מנוהל ע"י הרב

במאבק זה. במידה רבה הצליח לשמור על הגחלת של רוח ישראל סבא בקרב בני הנוער.

תלמוד תורה

רבנו חיזק ופיתח את ה"תלמוד תורה", כדי שבו יוכלו ללמוד ולהתחנך כל ילדי המקום.

תוך תקופה קצרה הוקם בנין מפואר עבור הת"ת, גויסו מלמדים מצוינים, וכל ילדי העיירה וסביבתה הקרובה למדו בו. הם זכו למנה גדולה של ידע וחינוך תורני, שהיה יסוד יהדותם המקורית ועמד להם כמשענת רוחנית בחייהם, גם לעת משברים וניסיונות קשים.

רבינו פיקח מקרוב על הלימודים ודרכי החינוך בתלמוד תורה, התעניין בפעילותו השוטפת, לעיתים תכופות בחן את התלמידים. בתחילה היה זה כמעט מידי שבוע.

התלמידים מאתו זמן מספרים בערגה ובמתקנות כיצד באותם הימים עת הופיע רבינו בתלמוד תורה כשעל פניו נסוכה שמחה נפלאה בראותו את התמדת התלמידים, היה נכנס לכל כיתה וכיתה לראות מקרוב את ילדי ישראל מתמידים בלימודם ומתענגים במתיקות התורה. אף היה בוחן כל תלמיד ותלמיד לפי רמתו והשגתו.

בית חינוך לבנות "בית יעקב"

במהלך התפתחות רשת החינוך "בית יעקב", ופתיחת בתי ספר כאלה לבנות בערים שונות בבוקובינה, התאמץ רבינו מאד ואכן חפץ ה' בידו הצליח במשך הזמן לפתוח בית חינוך לבנות "בית יעקב" גם בעיירה קוצמן, בו למדו והתחנכו בנות המקום. אז נאלצו עדיין להביא מורות מפולין או מגרמניה, בהם התנהלו סמינרים למורות בית יעקב. מאוחר יותר נפתח סמינר כזה גם בצ'רנוביץ אשר בבוקובינה ובו הכשירו מורות ב"י בשביל מדינת רומניה.

בית חינוך לבנות "בית יעקב" בקוצמן הצליח והתפתח מאד, ונוסף לידע התורני שהעניק בשפע לתלמידותיו - בנות ישראל שבעיירה וסביבותיה - הרי עיקר המגמה וההצלחה היו החינוך המקורי שספגו בו, שברכתו והשפעתו היו לשעה ולדורות.

ב"אגודת ישראל"

פעולות רבות עשה רבינו עבור עתידים של ישראל ה"ה צעירי הצאן ע"י ארגון של "אגודת ישראל", והיה מעמדי התווך שלה ומבונה, לצד אחיו הגדול, ה"ה הרה"ק בעל ה"דמשק אליעזר" מויז'ניץ.

בימים ההם לא היה מן הדברים הקלים והפשוטים להתייצב בראש "אגודת ישראל"

כל משאת נפשו של רבינו בימי חייו עלי אדמות הייתה חינוך הבנים בדרכי התורה והיראה, הקמת דור עתיד נאמן לה' ולתורתו על אדני התורה, החסידות ומידות טובות. זאת אשר חזר ושנה לפני קהל הקודש בכל עת מצוא, רק דרך אחת היא לפנינו, דרך אשר תערוב לדור הצעיר שיתחנך בדרך התורה והיראה והיא החינוך בדרכי התורה והיראה וחוב קודש על כל יהודי שומר תורה ומצוות להתאמץ יותר מכפי יכולתו להושיט עזרה ולהטות שכם למען מטרה זו כי בזה תלוי עתיד האומה. בזה טמון סוד כוחנו וקיומנו הרוחני."

רבינו זי"ע היה חוזר תמיד ואומר: כל פעולות התורה והחינוך שנעשו ע"י שורשיהם ממקום אחד באים, בית מדרשו של אביו ה"סבא קדישא" ה"אהבת ישראל". כבקשתו של ה"סבא קדישא" לבניו הקדושים בדרשתו במסיבה שהתקיימה בישיבה הק' בויז'ניץ (מוצאי צום עשרה בטבת שנת תרצ"ו) עה"פ "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריי ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית י"ח, י"ט), כשאמר: "כולנו מחויבים להרביץ תורה לדור הצעיר, כדי שיוכלו לקיים "ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט".

קוצמן

בתקופת כהונת רבינו כרב העיירה קוצמן בגלילות העיר טשורנוביץ, פעל רבות למען העמדת הדת והחינוך על תילו, תפקידיו לא הצטמצמו רק בענייני בית הכנסת, שיעורי תורה, דרשות קבועות מקובלות ותשובות לשאלות בשטח איסור והיתר או בנושא תורני אחר כלשהו. תפקידיו כללו את כל בעיות חיי התושבים. מצודתו היתה פרושה בכל פינה. פתר כל בעיה, בעיקר בהחזרת אור או גירוש חושך, בענייני חינוך הילדים, שמירת שבת, טהרת המשפחה ומוסדות צדקה וחסד, וכו'.

אמנם כאמור פעילותו לא ידעה גבולות, אלא הגיעה לכל שטח ובעיה שעלו על הפרק בעיירה, בחיי הכלל ובחיי הפרט. אפשר אולי לקבוע כי שלושה יסודות עיקריים עמדו לפניו: חינוך, יהדות ושבת.

רבינו הקדיש את כל מאמציו וכוחותיו למען החינוך, שעמד בראש סולם העדיפויות, בראותו בזאת כערוכה נאמנה להמשך עתיד היהדות בעיירה.

דור המבוגרים באותה תקופה היו בדרך כלל שומרי תורה. יהודים שחונכו עוד לפי מיטב המסורת המקובלת, לפני חדירת נגע ההשכלה למחנה, כשהדאגה ל"תכלית" עדיין לא כרסמה בלבבות. בעיית חינוך מקורי נאמן נוצרה בשנים מאוחרות יותר נוכח השאיפה להשיג תואר אקדמאי או השכלה באופן כללי.

בעיירה זו, קוצמן, הוקם ב"ס תיכון וגם ילדי היהודים החלו לבקר בו, עם כל השפעותיו וכל הכרוך בחינוכו. בתופעה זו היה הכרח להלחם. ואכן רבינו עמד איתן בכל כוחו והשפיע רבות

את תלמידי הישיבה גם למלאכה וללימוד מקצוע לשם פרנסה וסיפוק עצמי. למען הצלתם של בני נוער רבים.

ימי צר ומצוק

בשנת ת"ש, כשפרצו הסובייטים לבוקובינה, נסגרה הישיבה בסערט. אולם חלק ממנה עבר ועלה לארץ ישראל. במשך שנות קיומה הצליחה הישיבה הקדושה לחנך דור תלמידים מפואר שקלטו את תורת רבם הגדול - רבינו בכל השטחים, בידיעה תורנית רחבה ובאורחות חיים.

ביום שישי כ"ה בסיון תש"א הוגלה רבינו מביתו בסערט יחד עם כל בני המשפחה ורבים מבני העיר סערט אל עבר הבלתי נודע. פנה הודה, פנה זיוה, פנה הדרה ויופיה של העיר סערט. ברוב שנות המלחמה שהה רבינו בגיטו בדז'ורין שבטרנסניסטריה יחד עם בני המשפחה.

(מסכת חיייו של רבינו בימי מלחמת העולם השנייה הלא הם כתובים בספר "חי וברוך" בהרחבה).

רחל מבכה על בניה - נהי בכי תמוררים

בימי עברה ועם, התגוללו בעמק הבכא שבערבות טרנסניסטריה, עשרות רבות של יתומים רכים עולי ימים, אשר אין להם אב ואם.

יהודים יקרים בגדלות רוח מיוחדת במינה דאגו לכלכלתם וחרף כל הקשיים המגיפות והרעב, טרחו לקיימם בלחם צר ומים לחץ.

בשלהי שנת תש"ד בהיות רבינו עדיין בעיר דז'ורין הצליחה העסקונה בהסכם מיוחד עם ארגוני סעד בינלאומיים לדאוג ולהעלות את היתומים לארץ ישראל. לקראת עלייתם לארץ הקודש כונסו כל הילדים בדז'ורין כדי לשמוע דברי פרידה. רבינו הגיע כדי להיפרד מהם, נילוו אליו ראש הקהל ר' משה כץ, ויבלחט"א ר' פייביש הרמן הי"ו שהיה נער צעיר לימים. על דברי הכיבושין המרטיטים ועל המעמד המרגש שמענו מפיו של ר' פייביש בעיניים שטופות דמע.

"טיירע קינדערלאך!" פתח רבינו בנועם, "נוסעים אתם לירושלים עיר הקודש. על יד ירושלים ישנו מקום הנקרא "בית-לחם", בואכה בית לחם קבורה רחל אמנו - ה"אמא" של כולנו. תחת אמיתכם ואבותיכם שנלקחו מכס, זוהי אמכם. אותה אם רחמניה הבטיחה לבניה לדורות עולם, שכאשר יפקדו את מצבת קבורתה, היא תעתיר בעדם, לא תנוח ולא תשקוט, עד שירווח להם.

ודרכו בהרבצת תורה ויראת שמים של רבינו היו כמובן זהות לאלה של אחיו הדגול הרה"ק בעל ה"דמשק אליעזר" ז"ע בויז'ניץ, כעין שני פלגי מים הנובעים ממקור אחד למקור מים חיים.

בחורי הישיבה למדו בהתמדה ובשקידה רבה. רבינו בעצמו היה משמיע שעורים בגפ"ת ומשגיח על סדר הלמודים. לידו כיהן כראש הישיבה הרה"ג ר' מנחם פרידלנדר זצ"ל. מתלמידי הישיבה "בית ישראל" בויז'ניץ. לאחר זמן כיהן כראש הישיבה הרה"ג יעקב דוד ויז'ניצר ז"ל.

בשבתות היה רבינו בוחן את התלמידים בחומש ורש"י, ובמוצאי שבת קודש ערך סעודת "מלוה מלכה" בה היה אומר שיחה מוסרית.

רבינו היה נוהג לנסוע לשבתות לערי הסביבה לערוך מגביות קודש לטובת הישיבה הקדושה.

תמונת תלמידי ישיבתו 'בית ישראל ותמכין דאורייתא' שהקים בעירו סירט ברומניה

טוב תורה עם דרך ארץ

אולם בסוף שנת תרצ"ץ בראות רבינו את המצב השפל שבדוה, שתורה מונחת בקרן זוית ומחמת הלחץ - זה הדחק, רבים מנערי בני ישראל אינם מחובשי ספסלי דבי מדרשא, היות ומצב הכלכלי גרם לכך שרצונם ורצון ההורים שילדם ילמד מקצוע למען יוכל להביא טרף לביתם ומוזן לצאצאם. ובעקבות כך חלק גדול מן הנוער נבצר ממנו ללמוד בישיבה.

לכן הנהיג רבינו חידוש מיוחד בישיבה הק'. היה זה חוג מסוים המשלב לימודים עם רכישת מקצוע מפרנס, כמאמרם של חז"ל: "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ" (אבות פ"ב מ"ב). בישיבה הקדושה נפתחו קורסים למקצועות שונים כגון נגרות, חייטות, פחחות ועוד. ניתנה אפשרות לתלמידים ללמוד חצי יום לימודי קודש ובמחצית השניה לרכוש לעצמם מקצוע מפרנס. היה זה משום צורך השעה, להכשיר

שפארע. ובנוסף לכך היו רבים מבני העיירה שולחים את בניהם ללמוד באופן פרטי אצל מלמדים שלימדו בביתם וההורים היו משלמים להם בפרטיות. רבינו ראה לנכון לבטל מנהג זה והקים מחדש ת"ת מרכזי לכל ילדי העיירה להגדיל תורה ולהאדירה, ואכן התלמוד תורה פרח וגדל כשאיפתו הטהורה.

רבינו היה בא לראות מקרוב התמדת הלימוד של התלמידים בתלמוד תורה. והיה בוחן את התלמידים כל יום חמישי לראות את הצלחתם והישגיהם בלימוד התורה. והיה בוחן כל תלמיד ותלמיד לפי רמתו והשגתו.

הישיבה השניה בבוקאווינה: ישיבת "בית ישראל ותמכין דאורייתא"

בעיירה הייתה קיימת ישיבה שיסדו אותה רבניה הקודמים, בשם "תמכין דאורייתא". ועם פטירתם נסגרה הישיבה. ובעלות רבינו על כס הרבנות בעיר המעטירה סערט, שהייתה אחת הערים החשובות בבוקובינה, ראה חובה וזכות לעצמו להקים בה ישיבה, משום שישבת "בית ישראל" ויז'ניץ - שבהנהלת אחיו הרה"ק בעל ה"דמשק אליעזר", הייתה היחידה בבוקובינה, לא יכלה לקלוט את כל הרוצים ללמוד בה. משום כך יסד את הישיבה מחדש והוסיף לה את השם "בית ישראל" ע"ש אביו ה"סבא קדישא" בעל ה"אהבת ישראל".

הרעיון קרם עור וגידים. תוך זמן קצר נעשו כל ההכנות הדרושות, וכבר בחודש אלול תרצ"ו פתחה הישיבה את שעריה וקלטה תלמידים המבקשים לשבת באהלה של תורה. הישיבה נתיסדה לבני התשחורת, עם פנימיה ומסעדה, היתה זו ישיבה חסידית בנוסח ויז'ניץ.

הרה"ק בעל ה"דמשק אליעזר", שכינה כדאמרו בויז'ניץ, שלח בתחילת שנת תרצ"ז מיישבתו הגדולה "בית ישראל ודמשק אליעזר" לסערט קבוצה של בחורים (כגון: ר' זלמן שכטה ר' יצחק אייזיק שפירא, ר' הערשיל מאיר) שיהיו הגרעין הראשון של הישיבה לחזקה ולהקומה.

מקבילה הייתה שיטתה החינוכית של ישיבת "בית ישראל ותמכין דאורייתא" בסערט בכל המובנים לזו של אחותה, הישיבה הקדושה "בית ישראל" בויז'ניץ, לא רק משום שהתלמידים באו מאותה סביבה ובעיות החינוך היו זהות, אלא בעיקר מפני שהשקפתו

שונים, ישיבות ועד הפועל, ועידות ארציות, שהתקיימו בארא, טימישוארה, קלויזנבורג, ועוד.

כדאי לציין כי במשך שנות מלחמת העולם השנייה, נדם קול התורה ברוב המקומות ברחבי רומניה. כשך הקרבות ולאחר חתימת רומניה על הסכם שביתת נשק (ביום ד' אלול תש"ד) החילו עסקני היהדות החרדית להדליק שוב את נר היהדות ושלטון התורה ע"י הקמת תשתית חינוך לילדי ישראל.

הוקמו שוב חדרים, ת"ת וישיבות, בתי אולפנא, וכו', שהפיצו מעיינותיהם חוצה. הם אשר התחילו להפיח רוח חיים בשרידים המוצלים מאש. רבינו עמד בראש מפעל חיווק הדת בבוקובינה יחד עם ידידו הגה"צ רבי יוסף נפתלי שטרן זצ"ל מחשובי הרבנים בסערט (מציל ומהדיר כתיבת החת"ס). הם נסעו ממקום למקום, רבינו כנואם בחסד עליון הביא את דבר ד' בכל האסיפות הפומביות והכינוסים הציבוריים. בהשפעתו נבנו מקוואות ויסודו מחדש בתי חינוך במדינות רומניה, דבריו עוררו התעוררות עצומה.

בתוך המצב של תוהו ובוהו, כשקן בתייהם של רבים נחרב, הוקמו שוב רשת בתי חינוך לבנות "בית יעקב" עם תוכנית לימודים מיוחדת, נוסדו סמינריונים למורות עם הדרכה מתאימה ברוח ישראל סבא ע"י הועד שטיפל בענין ה"ה ר' שלום זעליג שטיינמץ, ר' חיים לייב שטיין ור' מאיר פרידמן.

אחד מפעולות החרדים הייתה הקמת ועד לענייני עליה. כאמור רבינו כיהן כנשיא ועד העליה שמרכזו היה בבוקרסט, למרות שברומניה רוב בנין ורוב מנין היו יהודים חרדים, לא הצליחו לקבל מכסת אשרות כניסה לארץ ישראל המגיעה להם וקופחו מאד, לעומת זאת, לאנשי המפלגות הציוניות היו יתר זכויות בנידון.

בנוסף לפעילותו של רבינו בועד העליה, היה גם שותף פעיל בענייני הצלה ועזרה, הטה שכם להקמת מוסדות וקיבוצים ליתומי טרנס-דניסטריה, על מנת להצילם מחינוך חופשי, יחד עם אחד מגיבורי הכוח בדור האחרון שעמד לישראל בשטח החינוך והצלת ילדים ה"ה הרה"ק רבי אליעזר זוסיא פורטגל זצ"ל מסקולען.

ועל כולנה כפי שכבר הדגשנו לעיל, קהילות שלמות שנחרבו ונהרסו עד היסוד, החלו להתלכד זעיר זעיר פה ועיר שם, להקים מחדש מוסדות דת על תלם, להמשיך משמרת הקודש, לדאוג לשו"ב ורועה רוחני, להרוות הצמאון והגעגועים לדבר ד' ולקיים מצות השי"ת חרף מאורעות הזמן. הם אשר מצאו מורה ומכוון דרך בדמותו של רבינו אשר ממקום שבתו הארעי בבראשוב לא שקט על שמריו, למרות היותו בעצמו שבור ורצוף מתלאותיו

אלו היו עשרות משתתפים. קרינת אור פניו ליוותה כמעט כל שיעור ושמו לפתור כל בעיה תורנית שהתעוררה במקום. שהיית רבינו בדורוהי היתה לאבן פינה ויסוד איתן לחיים התורניים, והתלמוד תורה המשיך להתקיים ברוב פאר והדר זמן רב. לא היה גבול לשמחתו משנוכח, כי הילדים לא סרים מן הדרך, כי נאחזים בענף עץ החיים.

בימי הסליחות - אלול תש"ד המשיך רבינו מדורוהי לכיוון בוקרסט בירת רומניה, כאשר תושבי העיר דורוהי נפרדים מרבינו בדמעות גיל ועושר ומשוחחים על המהפכה התורנית

לכו נא ילדים יקרים, שמה, התרפקו על מצבתם, ספרו לאמא את הקורות אותנו תארו בפניה את שפל מצבינו, נחשבנו כצאן טבחה. היא, בחמלת אם, בוודאי תקרע רקיעים, תתפלש בעפרים, תשמיע קולה ברמה בנהי תמרורים - עדי נפקד בדבר ישועה ורחמים".

היתומים הרכים וכל הנוכחים געו בבכיה קורעת לב, נחלי דמע שטפו את כולם, וכשהתרגשות הייתה בשיאה נטל רבינו כל ילד חבקו ונשקו, אמצו אל ליבו וביד חמה ומלטפת הרעיף אהבה אין קץ, מאותו מעין טוהר של אהבת ישראל שפיה במעמקי רוחו הגדולה.

האהל של אדמור" ויוניץ בבית העלמין זכרון מאיר ב"ב ומצבת קברו

מגלות לגאולה

במשך כל התקופה של שהייה בטרנסניסטריה ניסו בדרכים ואמצעים שונים להציל את רבינו מגישו דו"ורין, להביאו למקום שנחשב לבטוח יותר ברחבי רומניה, אולם כל המאמצים עלו בתוהו. לקראת סוף שבירת קו החזית הגרמנית ברוסיה, בחודש שבט תש"ה, כאשר המתקפה על הרוסים הייתה בשיאה, הצליחו תמורת כופר רב, ששלח הרה"ק בעל ה"דמשק אליעזר" להוציא את רבינו מעמק הבכא בדו"ורין. וכיום שיש ב' דראש חודש אדר א' תש"ד יצאו רבינו ומשפחתו מגישו דו"ורין.

בדורוהי

בחודש סיון תש"ד עבר רבינו את הגבול לכיוון רומניה ונשא לגור בעיר דורוהי שהייתה באותה עת ליד הגבול הרומני - רוס. שם נתקבצו ובאו גדולי הרבנים, חסידים ואנשי מעשה, בעלי אורייין עם פשוטי עם, וכל הצמא לדבר ד' הופיע ומצא את מקומו.

במקום היה קיבוץ גדול של ילדי ישראל בגילאים שונים שניצלו והגיעו מגלות טרנסניסטריה. רבינו, שכל ימיו דאג ומסר נפשו לחינוך הבנים, נשא עיניו ולבו לנערים אלו,

שלא ידעו על תורה שצוה לנו משה מורשה קהילת יעקב, ואף צורת הכ"ב אותיות נפקד אצל רבים מהם, הקים ויסד תלמוד תורה עם מלמדים שהיו נתונים להשראתו, פיקוחו והדרכתו.

תוך זמן קצר נשמע הד התינוקות של בית רבן שהם מצפצפים בקולם בתורה ותפילה, ושמתח ההורים וכל רואיהם היתה ניכרת היטב בעיניהם. רבינו בעצמו היה מקיים ועורך בתינות פומביות בתלמוד תורה מזמן לזמן, דבר שהוסיף כבוד והוד בבחינת קנאת סופרים תרבה חכמה.

רבינו ארגן שיעורי תורה בוקר וערב בבית מדרשו שהיה ליד בית מגוריו. בשיעורים

שחולל במקום תוך זמן קצר.

בבוקרסט שהה רבינו כחצי שנה ולקראת חג הפסח נסעו רבינו ובני המשפחה לבראשוב.

מבראשוב נרתם רבינו במלוא עוזו, והתאמץ להשתתף בכל אירוע וכנס ציבורי ברחבי רומניה וטרנסילבניה, ובכל מקום שהופיע היה מראשי המדברים.

היהדות החרדית לדבר ד', ברחבי רומניה החלה בפעולות שונות למען חיווק הדת, העסקנים השכימו לפתחו, שאלו לעצתו והוא הדריכם בנתיבות עולם, לדעת את המעשה אשר יעשון.

היהדות החרדית ברומניה שהייתה מאורגנת אז תחת "אגודת ישראל", אירגנה כנסים

וסבלו, אזר כגיבור חלציו, וכארי התנשא, ליתן יד ושכם לכל פעולה ויוזמה של הרמת קרן התורה וישראל ברחבי רומניה. לא הסתפק בדרשות ונאומים בלבד, אלא חיזק ועודד את העסקנים והפעילים שימשיכו לשזור את חוט הזהב של ישראל סבא, ולהדליק אורות אבוקה בכל מקומות החושך ולרפאות את מזבח ד' ההרוס.

בחודש אלול תש"ז נסע רבינו לאחיו אהובו הרה"ק בעל ה"אמרי חיים" לגרויסווארדיין, על

מנת לנסוע יחד לארץ הקודש. לאור הנסיבות שהיו יחדיו קרוב לשנה באנטוורפן.

אנטוורפן, שהייתה עיר מקלט לפליטים רבים שהגיעו לשם מכל רחבי אירופה, יהודים שעברו על בשרם מתלאות השואה וממצוקותיה, מצאו ברכיבו איש אשר רוח בו שיערף עליהם טללי תחיה, להפיח בהם רוח אמונה ובטחון, כי מעתה נפתח עידן חיים חדש, ויש להתחיל ולעסוק בישובו של תבל, ולתקן עולם במלכות שדי.

מנהיגי היהדות החרדית באנטוורפן התיעצו עם רבינו בכל נושא ובכל פעולה. רבינו חיזק את הנוער לתורה ואמונה והיה להם כאב ממש. היה פעיל מאד בשטח החינוך והצלת הנוער של יוטמע בין הגוים.

לאחר חג הפסח תש"ז קיבל רבינו סרטיפיקט לעלות לארץ ישראל, מיד הכין עצמו ללא שהיות לעלות ארצה, וביום שישי ד' בסיון תש"ז הפליגה האניה הצרפתית "פרובידנס" לארץ הקודש. לאחר נסיעה של שמונה ימים עגנה האנייה בנמל חיפה.

להיחשף לידיעות המזוועות, לתת להקב"ה לנהל את העולם לבטוח בו ולהאמין שמאת ה' הייתה זאת ועל ידיו וממנו אנו מושגחים.

בפרשה לאחר שקין רוצח את הבל אחיו, הקב"ה פונה אל הבל ושואל (בראשית ד', ט"ז): "אי הבל אחיך.. קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה" מבאר רש"י: "דמו ודם זרעיותיו" כלומר יידרשו ממך לא רק דמי הבל אחיך אלא גם דמי ילדיו וצאצאיו.

נשאלת השאלה, הלא הבל בכלל לא נשא אישה והכיצד ניתן לדרוש ממנו את דמי זרעיותיו, שלא היו לו?!

יסוד גדול לומד מכאן רבי ירוחם ממיר: אדם שמתנהג שלא כראוי, לא זו בלבד שיש עליו תביעה על אותו מעשה, אלא האדם נתבע גם על כל הדברים שהיה בכוחו להוציא ולעשות והוא בכסילותו זנח אותם. לכן הקב"ה תובע את קין לא רק את דמו של הבל עצמו, אלא גם את דמי זרעיותיו, כי אולי אם הוא לא היה רצח את הבל, הוא היה נושא אישה והיו יוצאים ממנו דורות ישרים ועל זה האדם נתבע במעשיו.

מכאן רואים שאבא ואמא שלא הולכים בדרך האמונה והביטחון, אז הקב"ה יבוא אליהם בתביעה לא רק כלפי עצמם שהם לא עברו נכון את התקופה הזאת? אלא תהיה עליהם תביעה על השפעתם הלא טובה של כל הבית. על כל המזג שיהיה לבנים, לבנות, לכל הבית יהיה להורים. ועל זה הקב"ה יתבע את האדם.

כל אדם ואדם יגיע לבית דין של מעלה, ישאלו אותו: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב". כותב על כך רבינו בחיי דבר מבהיל - על איזה זמן הקב"ה יתבע את האדם שלא קיים את המצוות בשמחה - לא בעתות של שמחה בחתונה, ובשאר שמחות. אלא גם על זמנים כמו של עכשיו-עכשיו, בזמנים כאלה של מלחמה וצרה, אם כל רגע האדם יהיה נתון לחדשות ומה יהיה?! "מה אמר פיקוד העורף?! הוא יסדר דאגה ופחד?! יהיה חסר לו בעבודת ה' בשמחה ועל זה הוא יתבע!

האדם צריך להיות מחובר תמיד אל הקב"ה!

לכן אמרתי ואני חוזר ואומר, מי שעכשיו יהיה צמוד באמת לאמונה וביטחון, יהיו לו חיים של מנוחת הנפש, והוא ישרה אוירה טובה ונכונה על כל בני הבית.

ואולם יש כאן הדגשה חשובה. מחובת כולנו להרגיש ולחוות את הצער של כל השבויים, כל הפצועים ושל כל החיילים, כל מי שנמצא בחזית - עכשיו זו מצווה מהתורה להתפלל.

תפילה בזמנים רגילים בזמנים של שגרה היא חובה רק מדרבנן, אבל עכשיו בעת צרה התפילה זו חובה מן התורה לכל שיטות הראשונים, כמבואר ברמב"ן (השגות על הרמב"ם ספר המצוות מצוה ה'). ואין תפילה אלא כשהיא באה מעומק הלב ממי שמרגיש בצרתם של כלל ישראל.

אבל כל זאת לא סתירה לאופן ההנהגה של האדם בתוך ביתו, האדם יכול וחייב להרגיש צער

על הסבל שכלל ישראל עובר ולהתפלל בכל לבו ונפשו. אבל כשהוא מגיע לביתו הוא צריך להיות שרוי בשמחה ובשלמות הנפש, לחיות אמונה ובטחון ולא לקחת את הדאגה איתו ולהשפיע על האכילה והשינה שלו, להשרות מהאמונה והביטחון שלו על כל בני ביתו, כי כך ורק כך נוכל לעבור את כל התקופה הזו בלא שניפגע חס ושלום ברוח ובנפש.

פתחנו במשל על הוראות היצרן, והנמשל הוא כאמור הקב"ה יוצר האדם הוריד לנו את הנשמה חלק אלוך ממעל ויש לנשמה הוראות יצרן כיצד ניתן לעבור את כל הניסיונות בחיים כיצד ניתן לחיות חיים של שלווה, חיים של רוגע ומנוחת הנפש. המסלול וההוראה היא - 'אמונה ובטחון'.

ייתן ה' ובעז"ה יתברך כל הציבור כולם, כל מי שבאמת ייקח את המסלול הזה של אמונה ובטחון את כל ההנחיות הללו תחת ההנחיות של פיקוד העורף, לא יכין ארגזי אוכל ומלאי מים - כולם ייצאו נשכרים עם רווח אינסופי. רבותי! דעו: הקב"ה שומע אותנו ורואה אותנו, הוא רואה אם אנחנו באמת סומכים עליו ובטוחים בו. בטחון זה הוא מה שיהווה ומהווה עבורנו ועבורכם זכויות עצומות ליום הדין. הקדוש ברוך בכבודו ובעצמו יזכיר אתכם לטובה - אתם בטחתם בו והוא יזכור לכם חסד של לכתך אחרי במדבר.

הקב"ה יעזור שבזכות זה נזכה לגאולה קרובה. ויעזרנו הקב"ה שנוכה כולנו לחיים שלווים למנוחת הנפש, לראות ישועות גדולות בקרוב, כן יהי רצון ונאמר אמן.

יד כסלו

מסע קודש

מישראל < ליאס

הושכר צ'רטר מיוחד ישיר למסע

להילולא הגדולה של הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט

בן הרה"ק סבא קדישא רבי ישראל מרוז'ין זיע"א

יחכו לחזות בדו"ח הטיסות בכפוף ואירועי התקופה בא לעקוב אחרי הפרסומים

הרה"ק אהב ישראל מאטא
 תפילה בבית הכנסת העתיק שיר...
 בן המסלול תפוש ויכל שיר בעש"ט, הסתייג, וירושל
 תודות ברומם לר מנחם נחום, ויחם ברומם
 תודות את פעל האמבסדור, פהר"ק מנחם אפי

סעודת בהילולא המרכזית
 • תפוש ונודלק המסע
 • תפילה מרוממת ברוב עם
 • כניס בעל הילולא
 • סעודת יאציל מעלים ישועת בניו

בבית העלמין העתיק דאס, עבר תפילה בבית הכנסת איתו כר הושכר עליו ובה

 חלקת קודש גרמני הרכבות כפורהם הנרא כאם	 הרה"ק רבי נחום נחום מרגליות משטפנשט יאם	 הרה"ק ר' ישעיה כ"ר קשה שור בעל כליל המארת	 הרה"ק ר' יוסף דוד הכור בעל דרכי אנוני תפוש עניס	 הרה"ק ר' יוסף לבוא בעל ברכי יוסף	 הרה"ק ר' יחם משה החור של הרה"ק בעל התפא
 קבר התפן והכלה בחצר בי"ב אהוב ישראל שומר הבעש"ט ור' רבי שמשון לעזר תפוש	 הרה"ק ר' יחם נחום מרגליות משטפנשט יאם	 הרה"ק ר' יוסף יוסקא מנאטשויס המסוגל לויק	 הרה"ק ר' חיים תפוש מאקער חפן הרה"ק הבית הלוי מברוק	 הרה"ק ר' מרדכי תפוש ההואלעס ובנו הרה"ק רבי דוד מנחם	

יום א' | יד כסלו תשפ"ד | 26/11/23 | 16:00 - ישיר מברא ליאס
 יום ב' | יד כסלו תשפ"ד | 27/11/23 | 11:00 - ישיר מיאס בריא

להרשמה
03-579-03-03

4x495 ₪
 כרשמים למסע עד אחר תפושות
 BigFlight

מסע